

διαδρομές

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ ΙΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΛΑΪΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 1 - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2017 –ΣΣΙΛΤΕ

«Αντίο» - Έργο ζωγραφικής της συναδέλφου-συνταξιούχου Μαρίας Γεροντάκη-Μακρή.

Έργο ζωγραφικής της συναδέλφου-συνταξιούχου Ελένης Κεφαλιανού-Γκολφινόπουλου.

Ξεκινάμε...

Μετά από πολλές προτάσεις συναδέλφων και την εισήγηση της Πολιτιστικής Επιτροπής του ΣΣΙΛΤΕ, πήραμε την απόφαση και ξεκινάμε. Οι 3.000 συνταξιούχοι της Ιονικής, θα έχουν πλέον το δικό τους πολιτιστικό περιοδικό.

Και το όνομα αυτού, «διαδρομές»!

Το περιοδικό μας, που θα γράφεται από εσάς, θα περιλαμβάνει λογοτεχνικά κείμενα, ποίηση, παράδοση, ζωγραφική, φωτογραφία, αναλύσεις, συνεντεύξεις, κοινωνιολογία, λαογραφία, ήθη και έθιμα, μουσική, άθληση, ρεπορτάζ, συνεντεύξεις, κόμμι, βιβλία, εκδόσεις, και κάθε άλλη δημιουργία και έκφραση τέχνης και πολιτισμού, δική σας ή μελών της οικογένειά σας.

Ήδη στο πρώτο τεύχος, 35 συνάδελφοι συνταξιούχοι από όλη την Ελλάδα συνεργάστηκαν στο καινούργιο πολιτιστικό μας έντυπο «διαδρομές». Περιμένουμε να μας στείλετε και τη δική σας συμμετοχή και δημιουργία για το επόμενο τεύχος.

Οι πολιτιστικές «διαδρομές» που μαζί θα διανύσουμε στους δύσκολους καιρούς που βιώνουμε, ιδιαίτερα εμείς οι συνταξιούχοι, θα μας είναι και απαραίτητες, αλλά και όμορφες.

Καλό μας ξεκίνημα λοιπόν και σας ευχαριστούμε θερμά.

Η Πολιτιστική Επιτροπή του ΣΣΙΛΤΕ

διαδρομές

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ ΙΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΛΑΪΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πανεπιστημίου 38 – Αθήνα ΤΚ 106 79

τηλ. 210 3615765

www.syntaxilte.gr

e-mail: info@syntaxilte.gr

Υπεύθυνος έκδοσης: ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΛΛΑΤΟΣ

Υπεύθυνος ύλης: Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΣΣΙΛΤΕ

Διανέμεται δωρεάν

ΤΕΥΧΟΣ 1 – ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2017

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ / ΕΚΤΥΠΩΣΗ:

Alkodi Group, www.alkodi.gr

Τηλ. 211 0121 994,

e-mail: print@alkodi.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ξεκινάμε..... σελ. 3

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Ώρα Ελλάδος: Καλησπέρα..... σελ. 5

Το ταχιά έγινε κιάλας..... σελ. 7

Τα δυο μεγάλα μπαλώματα..... σελ. 9

1955 Κουτσοβασίλης..... σελ. 12

Γορτύνιοι – Αρκάδες..... σελ. 14

Αναπολώντας την ιστορία της παλιάς Αθήνας σελ. 16

ΚΑΤΟΧΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Η διάσωση του αποθέματος χρυσού της Τραπέζης Ελλάδος..... σελ. 18

Οδός Φαλαίσιας, η εν Αθήναις σελ. 21

ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

Του Κουτρούλη ο γάμος..... σελ. 23

Παροιμιώδεις Λέξεις και Φράσεις σελ. 26

Χίος σελ. 28

ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΑ

Κέρκυρα - Το πρώτο κατάστημα της Ιονικής..... σελ. 35

Ο γάμος στον Πόντο σελ. 36

Καστοριά σελ. 40

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

Έργα ζωγραφικής σελ. 42

Καλλιτεχνικές δημιουργίες σελ. 43

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Σφαιροβολία: Παγκόσμια διάκριση σελ. 44

Ορειβασία : Φυσιολατρικές ιστορίες σελ. 46

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

Αριστομένης και Καιάδας..... σελ. 48

Άσκηση και Αθλητισμός στην Μινωική Κρήτη σελ. 52

Το μαρμάρινο λιοντάρι στην Κάντζα..... σελ. 57

ΠΟΙΗΣΗ

Φθινόπωροσελ. 59

Σοφία εστί, η των ονομάτων επίσκεψις σελ. 60

Τα παιδικά χρόνια στην παλιά γειτονιά σελ. 61

Αισιοδοξία.....σελ. 62

Πικρές απολαύσεις – Αιώνια αγάπη σελ. 63

ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ

Το «Ράδιο κύκλος» σελ. 64

Ώρα Ελλάδος: *Καλησπέρα*

Του συνάδελφου Νίκου Αντ. Πουλινάκη

Σύμφωνα με την εφημερίδα *Corriere della Sera* η ιταλική κυβέρνηση μεσοσύσης της οικονομικής κρίσης αναμένεται να επιδοτήσει με το ποσό των 500 ευρώ κάθε Ιταλό πολίτη που συμπληρώνει τα 18 έτη για αγορές βιβλίων αλλά και εισιτηρίων για μουσεία, συναυλίες, θέατρα και κινηματογράφο. Ωστόσο, είναι πιθανόν να εφαρμοστεί αντίστοιχο πρόγραμμα στους εκπαιδευτικούς για την επαγγελματική κατάρτισή τους. Στο μεταξύ στην Ελλάδα έκλεισε οριστικά τις πόρτες του το βιβλιοπωλείο του ιστορικού οίκου «Ελευθερουδάκης» μετά από λειτουργία 100 και πλέον χρόνων στο χώρο του βιβλίου. Το συγκεκριμένο βιβλιοπωλείο ιδρύθηκε το 1898. Ιδρυτής του ο Κώστας Ελευθερουδάκης.

Βρισκόταν επί δεκαετίες στην Πλατεία Συντάγματος. Στη συνέχεια μεταφέρθηκε το 1962 στην οδό Νίκης 4 και το 1995 εγκαταστάθηκε μόνιμα στην οδό Πανεπιστημίου. Αλίμονο! Η Παρασκευή 30 Σεπτεμβρίου 2016 σήμανε ένα τέλος για το βιβλιοπωλείο «Ελευθερουδάκης».

Ενώ στις 14 Σεπτεμβρίου 2016 η Αθήνα ανακηρύχθηκε παγκόσμια πρωτεύουσα βιβλίου για το 2018 από την UNESCO. Και ο κόσμος συνεχίζει να λούζεται ολόκληρη τη μυρωδιά της ακρωτηριασμένης άγνοιας ενός μάγκα, τσίφτη και καραμπουζουκλή που ενδημεί μονάχα στον Ελλαδικό χώρο. Είναι ο «Παπαγάλος» του ανυπέβλητου Ζαχαρία Παπαντωνίου:

**Σαν έμαθε τη λέξη καλησπέρα
ο παπαγάλος είπε ξαφνικά:
«Είμαι σοφός, γνωρίζω ελληνικά.
Τι κάθομαι δω πέρα;»
Την πράσινη ζακέτα του φορεί
και στο συνέδριο των πουλιών πηγαίνει
για να τους πει μια γνώμη φωτισμένη.
Παίρνει μια στάση λίγο σοβαρή,
ξεροβήχει, κοιτάζει λίγο πέρα,
και τους λέει: «Καλησπέρα».
Ο λόγος του θαυμάστηκε πολύ.
Τι διαβασμένος, λένε, ο παπαγάλος.
Θα 'ναι σοφός αυτός πολύ μεγάλος,
αφού μπορεί κι ανθρώπινα μιλεί.
Απ' τις Ινδίες φερμένος, ποιος το ξέρει
πόσα βιβλία μαζί του να 'χει φέρει,
με τι σοφούς εμίλησε και πόσα
να ξέρει στων γραμματικών τη γλώσσα!
«Κυρ παπαγάλε, θα χομε την τύχη
ν' ακούσομε τι λες και παραπέρα;
Ο παπαγάλος βήχει, ξεροβήχει...
μα τι να πει, ξανάπε: «καλησπέρα».**

Ε, λοιπόν, διαβάζοντας και ξαναδιαβάζοντας τούτο το ποίημα του κορυφαίου μας λογοτέχνη, δημοσιογράφου, διηγηματογράφου και ακαδημαϊκού δηλώνω, ειλικρινά, ότι δεν έχω απωθημένα, ούτε προηγούμενα με τα συμπαθέστατα δενδροβία πουλιά που σχηματίζουν την τάξη των ψιττακόμορφων. Αλλά στ' αλήθεια πώς να αντέξεις την βλασφημία του κάθιδρου χνώτου του κάθε «παπαγάλου» που γραπώνεται στο τζαμί των ψιθύρων του αλφάβητου για να μεταφράσει δήθεν τους στοχασμούς αχαλίνωτων και οδυνηρών πληγών δεκάδων χιλιάδων χαμπλοσυνταξιούχων, ανασφάλιστων και ανέργων συμπολιτών μας που παλεύουν στα μαρμαρένια αλώνια της οικονομικής, ηθικής και πνευματικής κρίσης τούτης της δισεκτής εποχής.

Στ' αλήθεια ποιος κατασταλαγμένος και παθιασμένος «παπαγάλος» θα πάρει στους ώμους του την τεράστια ευθύνη να στηρίξει με νύχια και με

δόντια την ανάδειξη της αρχαίας γραμματείας ενός λαού που μοσχοβολά πολιτισμό, ιστορία, παραδόσεις, αρχοντιά, υπερηφάνεια, ρίγανη, δίκταμο, θυμάρι, φασκόμηλο, θρούμπι, μάραθο, δάφνη, μαντζουράνα, δεντρολίβανο, βασιλικό και αιγαιοπελαγίτικα καλοκαίρια. Στ' αλήθεια ποιο είδος «παπαγάλου» ευθύς εξ αρχής θα επιδιώξει να ορθοποδήσει, να ξεμυαλίσει εκτροχιασμένες συνειδήσεις από αντικαταθλιπτικά και αντιψυχωσικά φάρμακα και στη συνέχεια να προχωρήσει με ταχύτητα μπροστά τον ωροδείκτη και το λεπτοδείκτη του ρολογιού τούτης της δύσμοιρης πατρίδας εξοικονομώντας αδηφάγα βλέμματα ονείρων για ένα αύριο δίχως αδικίες, δίχως ασχήμιες. Όμως, φοβάμαι πολύ, κανένας «παπαγάλος» δεν είναι ικανός να εμπνεύσει παρηγοριά, αλληλεγγύη, ειλικρίνεια, ελπίδα, συντροφικότητα, αποφασιστικότητα, καρτερικότητα. Μακάρι να βρεθεί ο κατάλληλος «παπαγάλος» που θα του στέκουν ασήκωτο βάρος στο στομάχι του η αλλοτρίωση και η κατάντια της χώρας. Έτσι, λοιπόν, στην τρέχουσα περίοδο ας αρκεστούμε στον καθουσιαστικό και παρηγορητικό λόγο των παιδικών παραμυθιών που μας πάει παραπέρα την φαντασία ενώ συγχρόνως έχει το χάρισμα να μετακινεί μονομιάς κάστρα, βουνά και θάλασσες δίχως να ξιπάζεται, δίχως να ασχημονεί. Άλλωστε σύμφωνα με το έκτακτο δελτίο που εξέδωσε η Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία, ο καιρός της κρίσης θα παρουσιάσει ραγδαία επιδείνωση με σημαντική πτώση της θερμοκρασίας καθώς προβλέπονται ισχυροί άνεμοι, βροχές, καταιγίδες και χαλαζοπτώσεις. Όπως είναι φυσικό το έκτακτο δελτίο προκάλεσε πλήθος αντιδράσεων καθώς με μια τέτοια ραγδαία αλλαγή του καιρού παίρνει να σουρουπώνει με συνέπεια να κατρακυλάει υπόκωφα στις γειτονιές ο ίσκιος μιας αστάλινης αφύπνισης και η ελπίδα να μένει ξάγρυπνη.

Σουρουπώνει... σουρουπώνει και τα ρολόγια όλου του κόσμου δείχνουν τρέχουσα ώρα Ελλάδος: «Καλησπέρα». Μπορεί, ποιος ξέρει, τούτη η «Καλησπέρα» να είναι η ηχώ εκείνης της περίφημης και ανεπανάληπτης «Καλησπέρας» που ξεστόμισε ο «διανοούμενος» παπαγάλος του Ζαχαρία Παπαντωνίου!

Το ταξιά έγινε... κιόλας!!!

Του συνάδελφου, Δικηγόρου - Δημήτρη Κουκουζή

Όταν ήμουν μικρό παιδί και έπαιζα στη πλατεία με τα συνομήλικά μου παιδιά ήταν όλα μια χαρά. Όλα καλά και όλα ωραία! Όταν καμιά φορά δεν έβρισκα στη πλατεία συνομήλικους συμμαθητές, προσκολλούσα στα μεγαλύτερα παιδιά και ήθελα να παίξω μαζί τους. Όμως αυτά δεν με θέλανε και με αποπαίρνανε με το αποκαρδιωτικό είσαι μικρός, δεν μπορείς να παίξεις με μας, όταν μεγαλώσεις νά 'ρθεις! Αυτό με στεναχωρούσε πολύ και πήγαινα στο σπίτι μας κατ ευθείαν στη νόνα μου (τη γιαγιά μου την Παναγιώτα την Καβελάρενα) όπου παραπονούμενος την ρώταγα με αγωνία <<νόνα πότε θα μεγαλώσω;>> Εκείνη με ρώταγε γιατί με ρωτάς Μητσιαίκο; Τι έγινε; Αφού της εξηγούσα το πόνο μου εκείνη μου χάιδευε το κεφάλι και με καθυσύχαζε λέγοντας μη στενοχωριέσαι φούλη, ταξιά θα τρανύνεις, δεν βλέπεις που έβγαλες καινούργιο δόντι; δεν βλέπεις που έκανες λιθαροπάτι; Όλα αυτά

με παρηγορούσαν και για λίγο ξέχναγα τον πόνο μου. Περίμενα με αγωνία πότε θα έλθει αυτό το ταξιά για να τρανύνω και να μπορώ να παίξω στη πλατεία με όλα τα παιδιά. Η νόνα μου βέβαια κάθε φορά που πόναγα κάπου ή τραυματιζόμουνα στα τρεξίματα και στα παιχνίδια με παρηγορούσε λέγοντάς μου δεν είναι τίποτα, είναι που τρανένεις!! Θαυμαστή τέχνη παρηγοριάς στο πόνο!! Και εγώ αμέσως ξέχναγα το όποιο πόνο ή ατύχημα αφού αυτό ήταν τάχα φυσιολογικό πράμα και με οδηγούσε στο γρήγορο και σίγουρο... τράνεμα! Όμως εκείνο το ταξιά μου φαινόταν τότε ότι αργούσε πολύ και δεν ήταν τόσο... ταχύ όσο μου το περιέγραφε η νόνα μου και όσο εγώ το νόμιζα. Τα χρόνια περνούσαν και όχι μόνο τράνυνα αλλά με τη βοήθεια του Θεού... παρατράνυνα κιόλας! Εκείνο το ταξιά ερχόταν γρήγορα καταπάνω μου και δεν μπορούσα να το σταματήσω. Όσο αργούσε τότε στη πλα-

τεία του χωριού μου, τόσο έτρεχε τώρα με μεγάλη ταχύτητα! Ήταν μάλιστα τόσο μεγάλη η ταχύτητά του, που ακόμα και η μάνα μου η ίδια, αργότερα, δεν το πίστευε! Τον Μάρτιο, λοιπόν του 2005 με πήρε στο τηλέφωνο να μου ευχηθεί για τα γενέθλιά μου. Αυτό το έκανε ανελλιπώς κάθε χρόνο και ποτέ δεν το ξεχνούσε, αφού ήμουνα το πρώτο της παιδί, γεννημένο το 1945 σε συνθήκες... ηρωικές και αξέχαστες!! Όταν λοιπόν σε αντίστοιχη ερώτησή της, της απάντησα ότι ήμουν πλέον 60 ετών, εκείνη με έκδηλο θαυμασμό και απορία μαζί αναφώνησε το αλυσμόντο <<Εγινες κιάλας μιάκω μου 60 χρονώνε!>> Θαυμαστικό από τη μια μεριά για τα πολλά χρόνια της ζωής μου και απορία από την άλλη για το πόσο γρήγορα πέρασαν κιάλας αυτά τα 60 χρόνια!! Η ταχύτητα δηλαδή με την οποία κυλάει ο χρόνος έκανε εντύπωση ακόμα και στη μάνα μου, που εκμετρούσε συνεχώς τον χρόνο λεπτό προς λεπτό, με ψυχραιμία και διαρκή πάλη μαζί του και δεν της έφευγε απαρατήρητος αλλά κυλούσε αργά και δύσκολα. (Εδώ ανοίγει παρένθεση: Στο χωριό μου το Λευκοχώρι Γορτυνίας κάθε χρόνο τον Αύγουστο έχουμε τη Γιορτή των Γερόντων. Είναι ειδική (σημαδιακή και συγκινητική) γιορτή που συγκεντρώνει τους απανταχού της γης Λευκοχωρίτες με σκοπό να τιμήσουμε τους γέροντες και τις γερόντισσες του χωριού μας. Τους παραθέτουμε ειδικό δείπνο στη πλατεία μας, εκείνοι τραγουδούν τα αγαπημένα τους παραδοσιακά τραγούδια, μετά μπαίνουν στο χορό ο κάθε ένας μπροστά συνοδευόμενος από όλη την οικογένειά του (παιδιά, εγγόνια, δισέγγονα) μας λένε παλιές ιστορίες και γενικά με χορό και με δικά μας δημοτικά τραγούδια ανταμώνουμε και διασκεδάζουμε μέχρι το πρωί. Εφέτος λοιπόν σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας της γιορτής των γερόντων του χωριού μας παρακάθισα για πρώτη φορά στο τραπέζι αυτό ως νέος γέρον, αφού έγινα κιάλας 71 χρονώνε! (Γιατί να το κρύψωμεν άλλωστε!) Παρά λίγο δηλαδή θα καθόμουν δίπλα με τη μάνα μου, οπότε θα βλέπατε δύο γέροντες με συγγένεια πρώτου βαθμού εξ αίματος! Ένοιωσα σαν το πρωτάκι του Δημοτικού που πάει πρώτη μέρα στο σχολείο του, που ανοίγει τον Σεπτέμβρη! Ως πρωτάκια παρακάθισαν στο τραπέζι των γερόντων και οι δύο συμμαθητές μου Ασήμω και Κώστας. Έτσι το δυναμικό... σχολείο των γερόντων ανανεώνεται κατ' έτος με νέους γέροντες και λειτουργεί νομοτελειακά, μόνιμα και λειτουργικά. Έβλεπα τους μεγαλύτερους όπως τα πρωτάκια βλέπουν με θαυμασμό και δέος τους μεγαλύτερους συμμαθητές

τους, της πέμπτης και τη έκτης τάξης! Παρακάθισα δίπλα στο θείο μου, αειθαλή μάστορο- Κωσταντή Κουκουζή, ηλικίας 95 ετών σήμερα, που θα μπορούσε να ήταν και πατέρας μου. Είναι ο αρχαιότερος στην επετηρίδα των γερόντων και τον έβλεπα σαν τον τελειόφοιτο της Τρίτης Λυκείου που σε λίγο θα ριχτεί στη μάχη για μία θέση στις... πανελληνίες εξετάσεις!! Τον έβλεπα ως σοφό μαθητή που θα με βοηθούσε στις ασκήσεις, θα με ορμήνευε και θα μου έλυνε τα προβλήματα! Ο ίδιος, όταν τον ρώτησαν πού οφείλει την μακροζωία του και την ζωντανία του, τούς απάντησε με ειλικρίνεια και θάρρος ότι το οφείλει στο γεγονός ότι δουλεύει σκληρά και ασταμάτητα από 13 χρονών παιδί και ότι περπατάει μία ώρα κάθε μέρα! Εδώ κλείνει η παρένθεση. Δεν θα μπω εδώ στο φιλοσοφικό ερώτημα σε ποια ηλικία θεωρείται κάποιος γέρον, και πόσο γρήγορα περνούν τα χρόνια της ζωής μας γιατί θα... πελαγώσουμε και θα μελαγχολήσουμε!. Ο Παπαδιαμάντης έγραφε, <<Ο Μαθιός, γέρον πεντηκοντούτης, ηγόρασε βρατσέραν...>>. Ο Πολύβιος Δημητρακόπουλος λέγει <<το γήρας δεν αρχίζει από τότε που ασπρίζουν τα μαλλιά, αλλά από τότε που μαυρίζει η καρδιά>>. Ο ιερός υμνωδός της εκκλησίας μας, εντελώς απαισιόδοξος, γράφει <<καπνός υπάρχει ο βίος, ατμής και τέφρα και κόνις προς ολίγον φαινόμενος και ταχέως αχρειούμενος>>. Μία παροιμία λέει <<τρέχουν τα χρόνια σαν νερό και οι μήνες σαν χαλάζι>>. Ο συμμαθητής μου ο Μήτσος από το Αργος μου είπε <<εγώ δεν κάθω στα 70 μου στο τραπέζι των γερόντων, θα έρθω στα 90 μου, τότε θα είμαι γέρος>>. Η ηλικία, λοιπόν, δεν μετράει. Ο καθένας νοιώθει, όπως αισθάνεται. Ο σοφός λαός μας λέει <<ο άνδρας είναι όσο αισθάνεται και η γυναίκα όσο φαίνεται>>.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ Οι νέοι να μην βιάζονται να... τρανούνουν! Να μην σπρώχνουν τη ζωή! Να μην βιάζονται να πάρουν σύνταξη! Να μην αδημονούν για το πότε θα καθίσουν στο τραπέζι των γερόντων! Όλα αυτά έρχονται μόνα τους με ιλιγγιώδη ταχύτητα και δεν χρειάζεται καμιά βιασύνη, ούτε καμιά ενέργεια εκ μέρους τους. **Θυμηθείτε τούτο: Το ταχιά της ζωής μας γρήγορα γίνεται κιάλας! Να εύχονται μόνο να έχουν υγεία, να δουλεύουν σκληρά και να περπατάνε μία ώρα κάθε μέρα!!!**

Τα **δύο** μεγάλα **μπαλώματα!**

Του συνάδελφου, Γιάννη Ηλ. Χρονόπουλου

Πριν τον πόλεμο του 1940, οι τότε κυβερνώντες, αλλόμισθοι ιθύνοντες, εξέδωσαν φερμάνι να σφαγιασθούν τα κοπάδια γιδιών, με το πρόσχημα ότι έτρωγαν τη βλάστηση. Η πραγματικότητα ήταν ότι, αφού τα σφάγιασαν, τα έστειλαν σε κάποιο κέντρο στο εξωτερικό και εκεί τα μετάλλαξαν σε κονσέρβες, σε μπότες, καμπαρτίνες και άλλες ενδύσεις του γερμανικού στρατού. Πήραν επίσης και τα μουλάρια, τον κινητήριο μοχλό για την επιβίωση, τα οποία όργωναν τη γη και μετέφεραν το κάθε τι. Πιθανώς και αυτά να έγιναν κονσέρ-

βες και ενδύματα του γερμανικού στρατού.

Στη συνέχεια έγινε ο πόλεμος και ακολούθησε ο εμφύλιος, με ότι αυτό συνεπάγεται για την επιβίωση του λαού (ότι χειρότερο). Η Ελλάδα βρισκόταν στην πιο άθλια κατάσταση. Ήταν σχεδόν «καμένη γη του Ιμπραήμ». Κυριαρχούσε η απόγνωση, ενώ η πείνα, ο χειρότερος σύμβουλος του ανθρώπου, θέριζε.

Οι ηρωικές μανάδες (στην κυριολεξία και όχι μεταφορικά) μετέρχονταν στιδήποτε, να δώσουν τροφή και ένδυση στις οικογένειές τους. Με τον κασμά έσκαβαν τα χωράφια και τους κήπους, ζαλωνόντουσαν ξύλα στην

πλάτη τους και τα κουβαλούσαν στο σπίτι για ζέσταμα, μάζευαν αγκόρτσα και βελάνι, τα έψηναν στο φούρνο, τα έτριβαν με ένα λιθάρι και τα έκαναν αλεύρι. Στο σπίτι είχαν και τον αργαλειό, ύφαιναν υφάσματα τα έραβαν και έντυναν τις οικογένειές τους. Όσο για να αγοράσουν κάτι, ούτε να το ονειρευότουσαν δεν μπορούσαν. Οι μανάδες έλεγαν: Μπαλωμένα ας είναι. Βρώμικα να μην είναι. Έτσι, τα φοράγαμε με άνεση. Εγώ, συγκεκριμένα, φορούσα ρούχα του κατά 6 χρόνια μεγαλύτερου αδελφού μου. Έτσι βιοποριζόταν ο λαός...

Ήταν Άνοιξη του 1949. Ήμουν μαθητής της τετάρτης τάξης του Δημοτικού. Εκείνη την εποχή, γίνονταν κάποια περίεργα κοινωνικά ανακατώματα. Στο σχολείο γίνονταν μετακινήσεις δασκάλων. Έφυγε κάποιος και ήρθε στη θέση του ο αείμνηστος Γεώργιος Αναστασόπουλος. Ο δάσκαλος Γεώργιος Αναστασόπουλος είχε ένα ιδιαίτερο χάρισμα όταν δίδασκε. Παρακολουθούσε από δίπλα τον μαθητή, εντόπιζε τα αδύνατά του σημεία, τον ξεκολλούσε ώστε να προχωρήσει παρακάτω, αλλά και κάτι ακόμη, που ήταν προοδευτικό για την εποχή εκείνη. Όταν δίδασκε, δεν κρατούσε στα χέρια βέργα από μουριά, ή τετράγωνο χάρακα, όπως συνηθιζόταν τότε. Δεν έλεγε «Το ξέρεις το μάθημα...; Εύγε. Πάρε και μια καραμέλα». «Δεν το ξέρεις...; Πάρε κάποιες ξυλιές από μουρόβεργα για να το μάθεις!».

Οι μαθητές, σε γενικές γραμμές, ήταν αδύνατοι, λόγω της κατοχής, ωστόσο προχωρούσαν καλά, ώσπου μια μέρα ανοιξιάτικη του 1949, πριν το μεσημέρι, ενώ κάναμε μάθημα την επαλήθευση της διαίρεσης, ξαφνικά, άνοιξε η πόρτα και μπήκαν στην τάξη δύο αρματωμένοι. Ανέκφραστοι πήγαν στο δάσκαλο και του είπαν επιτακτικά: «Δάσκαλε, ακολούθα!»

Τον πήραν βιαίως. Το μόνο που πρόλαβε να πει ήταν «Παιδιά, ανοίξτε τα πρόχειρά σας και ζωγραφίστε ότι θέλετε. Θα επιστρέψω σε

Μαθητής εποχής, φέρων ανά χείρας το αλφαβητάριον, «τα καλά παιδιά».

λίγο». Επίσης είπε:

- Τι θέλετε κύριοι;
- Τίποτα, απλώς θα πάμε για λίγο φρέσκο αέρα...

Το δάσκαλό μας τον πήρανε. Δεν μπόρεσε να είναι συνεπής στο λόγο του, ότι θα επέστρεφε σε λίγο, αφού δεν επέστρεψε ποτέ.

Όλοι οι μαθητές σοκαριστήκαμε. Δεν καταλαβαίναμε τι ακριβώς συνέβαινε. Συγκεκριμένα, εγώ δεν μπορούσα να κατανοήσω τι αέρα να πάρει ο δάσκαλος και μάλιστα φρέσκο, τη στιγμή που φύσαγε τόσο πολύ που τα κλωνάρια των λεύκων λύγιζαν και άγγιζαν τα παράθυρα του σχολείου.

Ο καιρός περνούσε. Στη μνήμη μου είχε μείνει η εικόνα του. Πέρα από το ότι τον θαύμαζα ως δάσκαλο, ζήλευα τα δύο μεγάλα μπαλώματα του παντελονιού του, το οποίο ήταν από ντρίλι ριγωτό. Τα μπαλώματα δεν ήταν από το ίδιο ύφασμα, αλλά ήταν κάπως παρεμφερή. Ήταν ραμμένα περίτεχνα σε σχήμα οβάλ με διπλή ραφή (καρικωμένα) και

κάλυπταν τα γόνατα. Η ζήλεια έγκειτο στο ότι η δική μου φορεσιά είχε τόσα πολλά μπαλώματα, που το κυρίως ύφασμα καλυπτόταν σχεδόν εξολοκλήρου.

Μιας που έγινε λόγος για μπαλώματα, την εποχή εκείνη, ήταν απαραίτητα στην κοινωνία. Έκλειναν τρύπες. Ακόμη και οι βιοτέχνες έραβαν μπαλώματα στους αγκώνες των σακακιών και αλλού, για προστιθέμενη αξία. Αργότερα, οι χίπες, το πολυπολιτισμικό εκείνο κίνημα, τα χρησιμοποίησαν ως μόδα και μάλιστα τα κολλούσαν όπου να 'ναι με βενζινόκολλα (προς διακωμώδηση). Σήμερα, αντί να βάζουμε μπαλώματα, ανοίγουμε τρύπες στα καινούρια ενδύματα, αλλά από ότι διαφαίνεται, σε λίγο χρονικό διάστημα, τα μπαλώματα θα έχουν και πάλι την τιμητική τους.

Τα χρόνια πέρασαν, η μνήμη είχε παραγκωνίσει τα συμβάντα της εποχής εκείνης, ωστόσο μια μέρα, μετά από 44 χρόνια, το 1993, σε έναν οδοντίατρο στον Αγ. Δημήτριο στην Αθήνα, ο θεράπων γιατρός με ρώτησε για την καταγωγή μου. Αφού του είπα ότι είμαι από του Σέρβου Αρκαδίας, μου είπε:

- Με επισκέπτεται ένας πατριώτης σου. Γιώργο Αναστασόπουλο τον λένε. Δάσκαλος... Τον ξέρεις;

- Και βέβαια τον ξέρω. Ήταν ο δάσκαλός μου! Πες του το όνομά μου και αν με θυμάται και θέλει, να συναντηθούμε.

Έτσι και έγινε. Κατά την επόμενη επίσκεψη μου στο ιατρείο, συναντηθήκαμε και ανταλλάξαμε τους εθιμοτυπικούς χαιρετισμούς. Ο δάσκαλος θυμήθηκε τον τότε μικρό μαθητή, το Αραπιστόπουλο, και μετά χαράς συνδιάλεχθηκε με τον ενήλικα Αραπαίο. Στη συνέ-

*Ο εξαιρετος δάσκαλος
Γεώργιος Αναστασόπουλος,
το 1949 στο Σέρβου Αρκαδίας.*

χεια, με κάλεσε στο σπίτι του για καφέ. Βεβαίως και ανταποκρίθηκα. Κάναμε μια πολύ εποικοδομητική συζήτηση. Μιλήσαμε για το χωριό, για την βιοποριστική μας κατάσταση, αλλά κυρίως για θέματα παιδείας. Επιδερμικά αγγίξαμε την τότε κατάσταση. Του υπενθύμισα τη βίαιη σύλληψή του στο σχολείο και τα όσα συνέβησαν. Σε μια αποστροφή του λόγου του μου είπε: «Για τον φρέσκο αέρα, και μάλιστα ιωδιωμένο, ξέχασέ τα... Να μη ζήσει η πατρίδα μας ξανά την κατάρα του έθνους!».

Στη συνέχεια, του είπα μεταξύ άλλων ότι ζήλευα τα δύο μεγάλα μπαλώματα στα γόνατά του παντελονιού του. Όχι βέβαια ότι ήταν τα μοναδικά στην ένδυσή του, αλλά σε αυτά εστίασε η προσοχή μου. Εκεί γελάσαμε και οι δύο.

Εν τω μεταξύ, πλησίαζε το πέρας της επίσκεψης...

Αυτή η απρόσμενη συνάντηση και πρόσκληση, για μένα ήταν τιμή. Τον ευχαρίστησα πάρα πολύ όχι μόνο για την πρόσκληση στο σπίτι του, αλλά και διότι συνάντησα κάτι το σπάνιο για τα σημερινά δεδομένα. Συνάντησα το ΜΕΓΑΛΕΙΟ της ΞΥΠΝΙΑΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ και της ΑΝΘΡΩΠΙΑΣ.

**ΔΑΣΚΑΛΕ,
οι μαθητές σου
έτσι θα σε θυμόμαστε.**

Η προσφορά του δασκάλου, πέραν του εκπαιδευτικού του έργου, ήταν και στα Συλλογικά του χωριού όπου διετέλεσε και πρόεδρος του Συνδέσμου μας.

«1955» Κουτσοβασίλης

Ο λαϊκός γλυκατζής Κουτσοβασίλης στην Ιεράπετρα το 1955

Του συνάδελφου Γιώργου Δαρκαδάκη, από το βιβλίο του «ΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ βιογραφικά και μη» – Ιεράπετρα 2015

Λαϊκός γλυκατζής της εποχής. Το καρτσάκι του περιποιημένο μετέφερε το εμπόρευσμά του προφυλαγμένο με τζάμι. Πάντοτε με τη χαρτοπετσέτα και τη σπάτουλα στο χέρι, με το χαμόγελο στο πρόσωπο και με τα αγνά του αισθήματα εξυπηρετούσε τους πάντες. Ο πάγκος του ήταν γεμάτος από κανταΐφια, μπακλαβάδες, σάμαλι, φιστίκια και κάθε είδους λικουδιές για μικρούς και μεγάλους. Σε κάθε σχολικό διάλειμμα γινόταν ο χαμός. Η πιτσιρικάδα από αγόρια και κορίτσια τον προτιμούσε, γιατί η φτήνια έτρωγε τον παρά και τα αστεία που έλεγε ξεσέκωναν τον κόσμο από τα γέλια. Τα συνθήθη λεγόμενά

του ήταν δύο :

Το ένα: «Λαέ δυσσεβή και παράνομε». Με τα λόγια αυτά σπλήτευε τους έχοντες και κατέχοντες που η μύτη τους κοίταζε ψηλά και έσταζε φαρμάκι. Ούτε του αγγέλου τους δεν έδιναν νερό.

Και το δεύτερο: «Ελάτε να πάρετε πολυκατοικίες κάτω από τη θάλασσα». Ίσως να ήταν προφητικός με τις νέες σημερινές δημοσιοποιήσεις-ανακαλύψεις. Πράγματι, κάτω από τον υποθαλάσσιο χώρο της Ιεράπετρας και της Κρήτης γενικότερα, αφθονεί η ύπαρξη των γνωστών ενεργειακών αποθεμάτων.

Εκτός όμως από τις παραπάνω επαναλαμβανόμε-

μενες ατάκες, υπάρχει και ένα πλήθος αστειών περιστατικών:

Κάποτε είχε το καρότσι του στον παραλιακό δρόμο μπροστά από το ξενοδοχείο του Σολιδάκη. Ο αέρας ήταν δυνατός και το καρότσι του με την πραμάτεια πήρε το δρόμο προς τη θάλασσα. Κουτσοτρέχοντας δυστυχώς δεν το πρόλαβε. Η αντίδρασή του ήταν η απαγγελία του εθνικού ύμνου με στρατιωτικό χαιρετισμό, με τους παρευρισκόμενους να σκάνε στα γέλια. Μια άλλη φορά, μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, τον είχε βάλει κράτη ο στειακός έμπορος Κοκκινάκης για προσέλευση πελατείας στο μαγαζί του. Του είχε φορέσει μία στολή με μπόλικα ψεύτικα παράσημα και σιρίτια και στρατιωτικό καπέλο. Ανοιχτά του λιμανιού είχε δέσει ένα νορβηγικό εμπορικό πλοίο, που αγό-

ραζε λάδι και χαρούπια. Ο κατωμερίτης Δεδελετάκης και κάποιοι άλλοι ψαράδες, πήραν τον Κουτσοβασιλή και με τη βάρκα τους επισκέφθηκαν το πλοίο. Οι Νορβηγοί βλέποντας τα παράσημα και τα σιρίτια πίστεψαν αυτό που τους είπαν οι Γεραπετρίτες, ότι δηλαδή ήταν τραυματίας ναύαρχος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και τον περιποιήθηκαν όπως και τους υπόλοιπους με ιδιαίτερες τιμές. Την επόμενη μέρα, όταν ο καπετάνιος του νορβηγικού πλοίου κατέβηκε στην Ιεράπετρα και τυχαία συνάντησε τον Κουτσοβασιλή με φτωχά πολιτικά ρούχα, αντιλήφθηκε την γκάφα παραγνώρισης και απαίτησε από τον Τελώνη την τιμωρία του Βασιλή. Προκατοχικά ο σταθμός χωροφυλακής βρισκόταν στο οίκημα του Μπέη ανάμεσα στον δρόμο του Δημαρχείου και στον δρόμο της εκκλησίας του Αγίου Γεωργίου. Όταν ερχόταν κάποιος ή κάποιοι ανώτεροι της χωροφυλακής, ο σταθμάρχης καλούσε τον Βασίλη να πει μερικά ανέκδοτα, που τα είχε έτοιμα σε κάθε περίπτωση. Παρά τις επανειλημμένες προ(σ)κλήσεις του σταθμάρχη, ο Βασίλης ούτε μιλιά ούτε λαλιά. Όταν αποφάσισε να μιλήσει, είπε στον σταθμάρχη: «Αν μου υποσχεθείς πως ότι κι αν πω δεν θα το χρησιμοποιήσεις σε βάρος μου, θα κάνω όλους τους παρευρισκόμενους να κατουρηθούν από τα γέλια». Είδε και αποείδε ο σταθμάρχης και του έδωσε τον λόγο της στρατιωτικής του τιμής ότι δεν θα τον πειράξει. Μετά από αυτό πήρε πόζα ο Βασίλης και χωρίς ντροπή ή φόβο είπε:

«Θωρείς το, αφεντικό, ετούτο το κρασί;

Είναι παιδί του μούστου.

Να χέσω 'γώ τον Μεταξά

και την 4η Αυγούστου».

Όλοι αναψοκοκκίνισαν, αλλά η υπόσχεση ήταν υπόσχεση και ο Κουτσοβασιλής συνέχισε με τα κανονικά ανέκδοτα και έφτιαξε κάπως το κλίμα. Μετά από αυτό ο σταθμάρχης δεν τον ξανακάλεσε για να μην ξαναβγάλει μόνος του τα μάτια του. Εκείνο όμως που πίκασε δύο φίλους του ήταν το γράμμα του. Όταν περνούσε με το καρότσι του από κοντά τους, μονολογώντας δυνατά έλεγε:

«Αγαπητή μου Σεβαστώ, βάστα καλά.

Μάθε ότι μένω στα εννιά χωριά της Κίσαμος, στο Μουρί,

Με μια πόρτα γαλανή και γαλανά παράθυρα,

Οδός Μπούλακι, αριθμός Γεωργίου Σούρου».

Οι φίλοι το Μπουκάλι (ο Κυριάκος Βουκάλης) και ο Σούρος (ο Γιώργος Κορνάρος) έσκαζαν από το κακό τους, αλλά δεν έλεγαν τίποτε, γιατί τα στιχάκια θα πολλαπλασιάζονταν.

Αυτός ήταν ο παιδικός μας γλυκατζής.

Υ.Γ. Ο Βασίλης Μαλαματάκης πήρε το παρατσούκλι (Κουτσοβασιλής) από την αναπρία στο ένα του πόδι, που την ταίριαζαν με το όνομά του.

Γορτύνιοι - Αρκάδες

Του συνάδελφου-Γορτύνιου Λαογράφου Γιάννη Στ. Βέργου

Στην Γορτυνία, περισσότερο από όπου αλλού, και απ' όλη ακόμα την Αρκαδία, είναι αλλιώς, αλλιώτικοι οι άνθρωποι!...

Σε χαιρετούν και σου μιλούν με τον δικό τους τρόπο!...

Ανάλογα με το τι, στην κεφαλή σου κουβαλάς, το τι σου κόβει ο νους σου...

Με το τι έχεις στα χέρια σου, και κρατάς και φέρνεις!...

Από πνεύμα, αρετή, ήθος, και πλούτο!...

Το τι, στον τόπο αυτό αφήνεις και όχι με το τι από τον πλούτο της, από την Γης τους, τον τόπο τους, χωρίς να το πληρώσεις, παίρνεις...

Και αν είσαι ντόπιος στην καταγωγή και κάνεις πως πωλήσεις γη, χωρίς να έχεις μεγάλη ανάγκη, τότε στα ίσια, ευθαρσώς σε λένε αχαϊρευτο!..

Εκτίμηση από κανένα τους δεν έχεις...

Αν πουλήσεις χωρίς να υπάρχει αρρώστια και το πατρικό σου το σπίτι, τότε... στην αρχή τους πιάνει όλους στενοχώρια, κόμπος στο λαιμό, μετά φωνα-

Πανοραμική άποψη του χωριού Σέρβου Γορτυνίας Αρκαδίας

Γάμος το έτος 1932 στην εκκλησία Ζωοδόχου Πηγής (πάνω εκκκλησιά) στο χωριό Σέρβου.

χτά, ξάστερα, στα ίσια, μπροστά σου, σε λένε:
Ξέφτιο!... Ρετάλι!...
Ρε... Ρε... Σου λένε: Είσαι μπίτι ρεμάλι!...
Σου γυρίζουν περιφρονητικά όλοι τους, το κεφάλι...
Κανένας τους δεν σε χαιρετάει...
Αν το αφήσεις το πατρικό το σπίτι να γκρεμιστεί, ενώ
μπορείς να το φτιάξεις, δεν έχεις στασιό καθόλου...
Όπου και αν βρίασεσαι, κοντά, ή μακριά, σε ανατο-
λή, σε δύση... σε κατατρέχουν όλοι...
Όλοι τους μαζί, νέοι, γέροι, μικροί-μεγάλοι, δεν σου
κάνουνε έκπτωση, δεν σου κάνουνε την χάρη...
Ολοχρονίς σε βρίζουνε σε καταράνε...
Όταν από μακριά το σπίτι, γκρέμιο, το αντικρίζουν!...
Το γροικάνε...
Και με τον τρόπο τους σε αναγκάζουν, από ντροπή,
συναίσθημα και όχι από οικονομικό διάφορο, συμ-
φέρον, όλοι τα πατρικά τα σπίτια να φτιάχνουν!...
Όποιος εκεί το σπίτι φτιάχνει όλοι το βοηθάνε και
κρασί μπόλικο, τους μαστόρους, τους κερνάνε, και
στην σκεπή, μεταξωτό μαντήλι, το Καλαματιανό,
κρεμάνε!...
Εκεί σε αυτόν τον τόπο, όποιος σε υπερήλικα, σε
σεβάσμιο γέροντα, γριά κάνει τον έξυπνο, κομπάζει,
αντιμιλάει, φουσκώνει σαν τον γάλο, τον στέλνουν
στον αγύριστο, και του λένε:
Άει σιαπέρα ρέ ε ε...
Χάι χάσου από εδώ χάμου!...
Την Γη της Γορτυνίας πρέπει, επιβάλλεται ο Γορ-
τύνιος να σέβεται, έμπρακτα να αγαπάει, να υπο-
στηρίζει, να στέλνει, να φέρνει και όχι από εκεί να παίρνει...

Να πηγαίνει με τα χέρια γεμάτα και να φεύγει με
αδειανά!...
Από εκεί, από αυτόν τον τόπο, το μόνο που σου επι-
τρέπεται να παίρνεις, ας είσαι ντόπιος, φίλος, γνω-
στός, ξένος, περαστικός, διαβάτης, μόνο το ήθος,
το φιλότιμο, την λεβεντιά, την τιμιότητα, την εργατι-
κότητα, το πνεύμα, την ντομπροσύνη, το καμάρι!...
Από αυτά, τα τέτοια, πάρε, φανερά, κρυφά από όσα,
θέλεις!
Εκεί αυτά, ερωτεύονται, γεννούν, γεννιούνται, γίνο-
νται, αυξάνονται, ποτέ τους, μέχρι τώρα δεν στερ-
φεύουν!
Τα άλλα μη τα αγγίζεις...
Μη παίρνεις από υλικά αγαθά, ούτε σπυρί σιτάρι!..
Να κλέβει, να παίρνει μόνο τα ηθικά διδάγματα, να
κάνεις, να κάνει και εσύ και αυτός τα ίδια!...
Ευεργεσίες, δωρεές, ευεργετήματα!...
Σχολειά να χτίζεις και εκκλησιές να φτιάχνεις δρό-
μους και μονοπάτια του πνεύματος, της πρόκοψης,
της αγάπης, της επιστήμης και της προόδου...
Εκεί αυτά τα θέλουμε, τα κρατάνε και με ανοικτά τα
μάτια τους τα φυλάνε, αυτά, τα μήλα τα χρυσά των
Εσπερίδων!...
Κανένας, τα κειμήλια αυτά, την παράδοση, τα όσια,
τα ιερά, τα πατρικά, τα παστρικά, να μη τα μολέψει
και μπαμπέσικα τα κλέψει!...
Το ήθος, το φιλότιμο, την τιμή, την μπέσα, την λεβε-
ντιά, να μη την στραπατσάρει!...
Αγνή, αμόλυντη από αυτή, λίγο ή πολύ, για χάρισιν
ο κανένας τους, από τον τόπο αυτό, να πάρει!...

Αναποδύντας

την ιστορία

της παιδιάς Αθήνας

Θανάσης Ταρασουλέας συνάδελφος ΙΛΤΕ

Φωτογραφικό στιγμιότυπο από την βράβευση του συναδέλφου Θανάση Ταρασουλέα, από την Ακαδημία Αθηνών το 1982, για το βιβλίο του «Τα χαρτονομίσματα Ελλάδος και Κύπρου».

Η παλιά Αθήνα και τα δρώμενα σ' αυτήν ήταν πάντα ελκυστικά για τους νεότερους που με ιδιαίτερο ενδιαφέρον διαβάζουν αυτά που έχουν γραφτεί και συζητούνται για την εποχή εκείνη.

Ο αγαπητός συνάδελφός μας Αθανάσιος Ταρα-

σουλέας σαν ιστορικός Ολυμπιακών Αγώνων και μέλος της ISOH (International Society Olympic Historians) έχει γράψει πολλά βιβλία (ιδιαίτερα ολυμπιακά) στα οποία αναφέρονται ενδιαφέροντα γεγονότα καθώς και οι παλιοί «Λαϊκοί Τύποι» που κυκλοφορούσαν στην Αθήνα και με την ιδιαίτερό-

Συλλεκτικά Χαρτονομίσματα της Ιονικής Τράπεζας.

τητά τους χαρακτήριζαν την εποχή εκείνη.

Ένα από τα βιβλία του Θανάση Ταρασουλέα που βραβεύτηκε από την «Ακαδημία των Αθηνών» και ξεχώρισε με πολλές διακρίσεις στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό είναι «Τα χαρτονομίσματα Ελλάδος και Κύπρου» που διακρίθηκε επίσης το 1983 ως το καλλίτερο βιβλίο στο είδος του σε όλο τον κόσμο!

Επίσης ο συνάδελφος Ταρασουλέας είναι ο οργανωτής του πρώτου Μουσείου Χαρτονομισμάτων της χώρας μας στην Κέρκυρα - ιδιοκτησία Ιονικής και Λαϊκής Τραπέζης.

Για οποιαδήποτε φιλοτελική ή άλλη συλλεκτική πληροφορία (Χαρτονομίσματα, Νομίσματα, Ολυμπιακά αντικείμενα κλπ) οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθυνθούν στα παιδιά του συνταξιούχου συνάδελφου Θανάση Ταρασουλέα, Κώστα και Δήμητρα, στο Κατάστημά του «Γραμματόσημα Χαρτονομίσματα» Σταδίου 10 (στη Στοά-απέναντι από την Παλιά Βουλή) - Αθήνα, τηλ. 210 3255564,

Το κατάστημα γραμματοσήμων και χαρτονομισμάτων του συνάδελφου Θανάση Ταρασουλέα, Σταδίου 10 - Αθήνα.

Η διάσωση του αποθέματος χρυσού της Τραπέζης Ελλάδος, κατά τη γερμανική Κατοχή

Του συνάδελφου, Βασιλείου Δ. Μήτση

ΤΟ ΜΕΓΑΡΟΝ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Την άνοιξη του 1941 η χιτλερική Γερμανία αποφάσισε να δώσει το χέρι της στη φασιστική Ιταλία, για να συντριβεί η μικρή Ελλάδα, που κατάφερε ν' απωθήσει τον πανίσχυρο ιταλό εισβολέα από το ελληνικό έδαφος και τα χαράματα της 6ης Απρίλη 1941 ο γερμανικός στρατός επιτέθηκε κατά της Ελλάδος. Οι μηχανοκίνητες μονάδες του νέου σιδηρόφρακτου γί-

γαντα, προσβάλλουν τα ελληνικά σύνορα από τα βουλγαρικά εδάφη και κατά κύματα κατακλύζουν την πατρίδα μας κατεβαίνοντας προς την πρωτεύουσά της. Οι στρατηγοί του αλβανικού μετώπου συνθηκολογούν και η νικήτρια στρατιά του ελληνοϊταλικού πολέμου διαλύεται. Ο Πρωθυπουργός της χώρας Αλέξανδρος Κοριζής αυτοκτονεί και στις 21 Απριλίου 1941 ορκίζεται Πρωθυπουργός

1. Ο ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΝΤΖΑΒΙΝΟΣ
2. Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΒΑΡΒΑΡΕΣΟΣ
3. Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΤΣΟΥΔΕΡΟΣ

ο πρώην διοικητής της Τράπεζας Ελλάδος, Εμμανουήλ Τσουδερός.

Ο βασιλιάς και η Κυβέρνηση αποφάσισαν ν' αναχωρήσουν από την Αθήνα και να υπερασπίσουν τα συμφέροντα της χώρας μεταφέροντας τα αποθέματα χρυσού της Τραπέζης Ελλάδος, που ήταν περιουσία του ελληνικού λαού, στο εξωτερικό. Η Διοίκηση της Τραπέζης Ελλάδος θ' ακολουθούσε την Κυβέρνηση και το φορτίο χρυσού θα συνοδευόταν από τον Διοικητή της Τράπεζας, Κυριάκο Βαρβαρέσο, τον Υποδιοικητή της Γεώργιο Μαντζαβίνο και τους Διευθυντές της Αριστείδη Λαζαρίδη, Μίνω Λεβή και Σωκράτη Κοσμίδη.

Δύο μήνες πριν από τη γερμανική εισβολή (αρχές Φλεβάρη 1941) τα αποθέματα χρυσού, που ανέρχονταν σε 610.796 ουγγιές, αποφασίστηκε να μεταφερθούν στην Κρήτη και συγκεκριμένα στο Υποκατάστημα Τραπέζης Ελλάδος στο Ηράκλειο, το οποίο διέθετε ασφαλή χρηματοκιβώτια. Ο χρυσός τοποθετήθηκε σε ασφαλή κιβώτια και στις αρχές Φλεβάρη 1941, ημέρα Καθαρά Δευτέρα, κάτω από άκρα μυστικότητα, φορτώθηκε νύχτα σε δύο αντιτορπιλικά, που έφεραν τις ονομασίες «Βασιλεύς Γεώργιος» και «Βασίλισσα Όλγα», σε παραλία των Μεγάρων, κάτω από τραγικές συνθήκες. Πλάι στα αντιτορπιλικά φλεγόταν ένα ατμόπλοιο, που είχε βομβαρδιστεί από τα γερμανικά στούκας. Τα αντιτορπιλικά ταξίδεψαν νύχτα και έφτασαν στο Ηράκλειο δίχως να ενοκληθούν από τα γερμανικά

υποβρύχια. Το πολύτιμο φορτίο συνόδευσαν οι τρεις Διευθυντές της Τραπέζης Ελλάδος που αναφέρθηκαν παραπάνω. Η αναχώρηση της Διοικήσεως της Τραπέζης Ελλάδος από την Αθήνα, του Βασιλιά και της Ελληνικής Κυβέρνησης έγινε μερικές εβδομάδες αργότερα, ήτοι στις 22 Απρίλη 1941.

Όταν άρχισε να διαγράφεται ως επικείμενη η κατάληψη της Κρήτης από τους Γερμανούς, η Διοίκηση της Τραπέζης άρχισε να προνοεί για τη φυγάδευση των αποθεμάτων χρυσού στο εξωτερικό. Η Νότιος Αφρική προτιμήθηκε ως η πλέον ασφαλής χώρα. Γι αυτό το λόγο αποφασίστηκε να μεταφερθεί το ελληνικό χρυσάφι στην Πραιτώρια, όπου ήταν η έδρα της Κεντρικής Τραπέζης της Νοτίου Αφρικής. Η μεταφορά του χρυσού θα γινόταν με τη βοήθεια και την υποστήριξη του αγγλικού ναυτικού. Από το Ηράκλειο το χρυσάφι θα μεταφερόταν στη Σούδα, όπου θα φορτώνονταν σε άλλο πλοίο για να μεταφερθεί μέχρι την Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου.

Η μεταφορά του χρυσού από το Ηράκλειο στη Σούδα, έγινε με ένα μικρό αγγλικό ρυμουλκό που λεγόταν «Σάλβυα». Η «Σάλβυα» είχε κυβερνήτη έναν έμπειρο και θαρραλέο έφεδρο αξιωματικό του αγγλικού εμπορικού στόλου. Κάτω από τις διαρκείς επιθέσεις των γερμανικών στούκας ο χρυσός μεταφέρθηκε από το Υποκατάστημα της Τραπέζης Ελλάδος στο λιμάνι του Ηρακλείου και

φορτώθηκε στο ρυμουλκό «Σάλβυα». Στο λιγιστό πλήρωμά του προστέθηκαν οι συνοδοί του πολύτιμου φορτίου Αριστείδης Λαζαρίδης και Μίνως Λεβής. Όταν ξεκίνησε η «Σάλβυα» τα στούκας που το παρακολουθούσαν επιτέθηκαν εναντίον της. Ο κυβερνήτης του ρυμουλκού κατόρθωσε με τα μικρά του αντιαεροπορικά πυροβόλα να καταρρίψει δύο από τα γερμανικά στούκας. Κάτω από συνεχή συναγερμό και με όλο το χρυσάφι στο κατάστρωμα του ρυμουλκού, η «Σάλβυα» έφθασε σώα στη Σούδα, όπου άρχισε μία νέα δύσκολη επιχείρηση για να μεταφερθούν τα κιβώτια με το χρυσάφι στο καταδρομικό «Διδώ» με τη βοήθεια των άγγλων ναυτών. Η «Διδώ» θα μετέφερε το πολύτιμο φορτίο στην Αλεξάνδρεια.

Δίπλα στο καταδρομικό καιγόταν ένα δανέζικο πλοίο και τα πυροβόλα του «Διδώ» έβαζαν συνεχώς εναντίον των στούκας, που το βομβάρδιζαν. Η εργασία της μεταφόρτωσης του χρυσού γινόταν με απίστευτο νευρικό ρυθμό. Ο άγγλος κυβερνήτης φοβόταν για το πλοίο του και βιάζονταν ν' αποπλεύσει. Υπήρχε κίνδυνος ένα μέρος από το πολύτιμο φορτίο, καθώς μεταφορτωνόταν, να πέσει στη θάλασσα. Ευτυχώς η μεταφορά του χρυσού σ' αμπάρια του «Διδώ» έγινε χωρίς καμιά ζημιά. Μονάχα ένα κιβώτιο, καθώς μεταφερόταν έσπασε και το κύτος του καταδρομικού γέμισε από χρυσές λίρες. Αυτό ανησύχησε πολύ τον Άγγλο κυβερνήτη και καθώς έπλεε το καταδρομικό προς την Αλεξάνδρεια, διέταξε ένα συνεργείο ναυτών να μαζέψει τις χρυσές λίρες του κιβωτίου που είχαν σκορπίσει. Οι χρυσές λίρες βρέθηκαν όλες εκτός από μία. Το καταδρομικό «Διδώ» μετέφερε με ασφάλεια το ελληνικό χρυσάφι στην Αλεξάνδρεια, όπου λίγες μέρες αργότερα κατέφθασαν ο Βασιλιάς Γεώργιος, ο Πρόεδρος της Κυβέρνησης Εμμανουήλ Τσουδερός και ο Διοικητής της Τραπεζής της Ελλάδος Κυριάκος Βαρβαρέσος.

Η παραμονή της Ελληνικής Κυβέρνησης και της Διοίκησης της Τραπεζής Ελλάδος στην Αλεξάνδρεια κράτησε περίπου ένα μήνα. Στη συνέχεια οι παραπάνω ελληνικές αρχές μεταφέρθηκαν στο Κάιρο, Εκεί προγραμματίστηκε και αποφασίστηκε η μεταφορά του χρυσού στην Πραιτώρια μέσω του Σουέζ με τη σύμφωνη γνώμη των συμμαχικών αρχών.

Το ελληνικό χρυσάφι τοποθετήθηκε σε φορτηγά αυτοκίνητα και με τη συνοδεία τανκς μεταφέρθηκε μέσα από την έρημο στο Σουέζ. Εκεί φορτώθηκε σε επίτακτο εμπορικό πλοίο, στο οποίο επιβιβάστηκαν ως συνοδοί του πολύτιμου φορτίου ο Διευθυντής Λαζαρίδης με έναν ακόμη υπάλληλο. Έτσι ο χρυσός μεταφέρθηκε στο Durban της Νοτίου Αφρικής, όπου ο στρατάρχης Σμάτς διέθεσε ειδική αμαξοστοιχία, για να μεταφέρει το χρυσάφι με συνοδό πάντοτε το Διευθυντή Αριστείδη Λαζαρίδη στο Germiston της Νοτίου Αφρικής.

Στο Germiston έγινε η ανάτληση και η μετατροπή του χρυσού σε ομοειδείς ράβδους με τον «κεκανονισμένο» βαθμό καθαρότητας κάτω από την επίβλεψη της εκδοτικής Τράπεζας της Νοτίου Αφρικής South African Reserve Bank. Από την ανάτληση προέκυψε καθαρός χρυσός βάρους 608.350 ουγγιών, ο οποίος μεταφέρθηκε σε ράβδους στην Πραιτώρια και τοποθετήθηκε για φύλαξη στα θησαυροφυλάκια της South African Reserve Bank.

Χάρη στη βοήθεια που πρόσφεραν στην πολυπαθή πατρίδα μας οι Ηνωμένες Πολιτείες, ο Καναδάς και η Αγγλία (δωρεάν τρόφιμα και πολεμικό υλικό) τα αποθέματα χρυσού και προπολεμικά διαθέσιμα της Τραπεζής Ελλάδος, διαφυλάχτηκαν σχεδόν άθικτα, για ν' αντιμετωπίσει η χώρα μας τις μεταπολεμικές της ανάγκες. Η πατρίδα μας ήταν η μόνη καταληφθείσα χώρα της οποίας ο χρυσός μεταφέρθηκε εξ ολοκλήρου στο εξωτερικό και διέφυγε τη γερμανική αρπαγή.

Βιβλιογραφία:

Ηλία Βενέζη: Χρονικό της Τραπεζής της Ελλάδος, Αθήνα 1955

Αθαν. Σμπαρούνη: Μελέται και αναμνήσεις εκ του Β' παγκοσμίου πολέμου, Αθήνα 1951

Εμμαν. Τσουδερού: Επισιτισμός 1941-1944-Μ. Ανατολή, Αθήνα 1949

Οδός Φαλαισίας, η εν Αθήναις (1944-1962)

Απόσπασμα από το ομώνυμο βιβλίο του συνάδελφου Σπύρου Ν. Μουσούρη

«**Η**ταν Δεκέμβριος του 1944, η περίοδος των αιματηρών γεγονότων, ή αν θέλετε, η απαρχή του εμφυλίου πολέμου. Τότε ήμουν πέντε ετών και κάθε φορά που ηκούσαν οι σειρήνες μας έπαιρναν, «υπό μάλης», που λένε, η μάνα μου και η θεία μου η Ειρήνη και τρέχαμε, χωρίς καμιά χρονοτριβή, στο καταφύγιο. Αυτό ήταν ένα ψηλό, πέτρινο κτήριο, σαν πύργος, με αλεξικέραυνο στην κορυφή του, που το έλεγαν «Ο ΠΥΡΣΟΣ», όπου τυπωνόταν το γνωστό περιοδικό «Ο ΘΗΣΑΥΡΟΣ» και ίσως κάποια άλλα περιοδικά ή εφημερίδες. Δεν απείχε από το σπίτι μας, ευτυχώς, πάνω από εκατό μέτρα.

Εκείνη την ημέρα-πόσες του Δεκεμβρίου δεν μπορώ, φυσικά, να γνωρίζω - ο καιρός ήταν πολύ ψυχρός και έριχνε χιονόνερο. Σε κάποια στιγμή, άρχισαν οι σειρήνες να ηχούν δαιμονισμένα. Ως συνήθως η μάνα μου και η θεία μου Ειρήνη άφησαν τις δουλειές που έκαναν, μας άρπαξαν και όπως-όπως τρέξαμε στο καταφύγιο. Εκεί κατεβαίναμε στο υπόγειο, όπου υπήρχαν τα πιεστήρια του τυπογραφείου. Θυμάμαι πολύ έντονα τον κόσμο που ήταν εκεί μαζεμένος, πατείς με, πατώ σε. Μεγάλοι, μικροί, παιδιά, μανάδες με μωρά στην αγκαλιά, που έκλαιγαν από φόβο ή γιατί πεινούσαν. Άλλες μανάδες θήλαζαν. Έξω γινόταν μεγάλη αντάρα. Οι σφαίρες ακουγόntonουσαν να πέφτουν σαν το χαλάζι. Όλμοι δημιουργούσαν εκκωφαντικές εκρήξεις. Ούτε που θυμάμαι, βέβαια, πόσες ώρες μείναμε εκεί μέσα, μέχρι που να ακουσθεί ο διακεκομμένος συριγγμός των σειρήνων, πράγμα το οποίο εσήμαινε την λήξη του συναγερμού και κατ' ακολουθίαν, ότι μπορούσαμε να εγκαταλείψουμε το καταφύγιο. Έτσι, ένας-ένας, οικογένεια-οικογένεια έφευγαν για να γυρίσουν στο σπιτάκι τους.

Εκείνη την μέρα, γυρίσαμε και εμείς στο δικό μας, αλλά η εικόνα που αντίκρισαν τα μάτια μας, ήταν μία εικόνα καταστροφής. Έκτοτε αυτή τυπώθηκε τόσο έντονα στην ταινία της μνήμης μου,

που θαρρώ ότι είναι εντελώς πρόσφατη, παρ' όλο που έχουν περάσει 68 ολόκληρα χρόνια! Το πρώτο που διαπιστώσαμε, φυσικά, ήταν ότι δεν υπήρχε πια η ξύλινη εξώπορτα! Είχε διαλυθεί σε μικρά κομμάτια! Άρα δεν κάναμε τον κόπο να την ανοίξουμε καν!

Δεξιά, δίπλα στην πόρτα της εισόδου του σπιτιού, υπήρχε μία τεράστια τρύπα στον πολύ χοντρό τοίχο του σπιτιού! Φαίνεται ότι εκεί έπεσε και εξερράγη ο όλμος. Τα γύρω πλακάκια της αυλής έφεραν σημάδια από τα θραύσματά του. Στο βάθος της εισόδου, φαινόταν η κρεβατίνα να είναι σωριασμένη στο δάπεδο, αφού οι ξύλινοι στύλοι, που υποβάσταζαν την όλη κατασκευή, είχαν γίνει κι αυτοί κομμάτια. Μπαίνοντας στο σπίτι, είδαμε τα κομοδίνα να είναι κι αυτά διάτρητα. Τα γυαλικά

μέσα στο μπουφέ, κι αυτά σπασμένα. Αυτών του μπουφέ, μου έλεγε η μάνα μου, της τον είχε φτιάξει ο εξάδελφός της Νίκος Κοντοπίδης, που ήταν επιπλοποιός, για τον γάμο της.

Σε λίγο διαπιστώσαμε ότι και όλες οι κότες στο κοτέτσι μέσα ήταν νεκρές! Η κρεβατίνα μας, λαβωμένη, η καμμένη, έκειτο πάνω στα όμορφα

πλακάκια, τα οποία θαρρούσες πως την κράταγαν στην αγκαλιά τους, θέλοντας, ίσως, να την παρηγορήσουν ή να την προστατέψουν!... Αργότερα, με τις φροντίδες του πατέρα μου, κατόρθωσε να σταθεί πάλι στα «πόδια» της...

Πηγαίνοντας μετά στην πίσω αυλή, μας περίμενε άλλη έκπληξη! Ένας δεύτερος όλμος, ο οποίος όμως δεν είχε εκραγεί, ήταν σφηνωμένος στα πλακάκια, κάτω από το παράθυρο του πρώτου δωματίου! Έχω ακόμη την εικόνα του μπροστά στα μάτια μου! Έμοιαζε με ένα μικρό πύραυλο με πτερύγια και είχε κόκκινο χρώμα. Θα μπορούσε κανείς να φαντασθεί τιθα γινόταν αν και αυτός ο όλμος είχε εκραγεί! Οι ζημιές ασφαλώς θα ήταν πολλαπλάσιες. Είναι σίγουρο ότι είχαν εκτοξευθεί από ολμοβόλα των Άγγλων, εναντίον των Ελασιτών, κάτω από τον έλεγχο των οποίων τελούσε η περιοχή μας.

Ο πατέρας μου, όλες αυτές τις ώρες, έλειπε, αφού εργαζόταν στην Λαϊκή Τράπεζα, στο κέντρο της Αθήνας. Όταν επέστρεψε, ειδοποίησε την τότε πολιτοφυλακή, η οποία φρόντισε για την απομάκρυνση του όλμου.

Στην περίπτωση, σκεφθήκαμε, που για οποιονδήποτε λόγο, δεν είχαμε πάει στο καταφύγιο, θα ήμασταν από τότε μακαρίτες, όπως οι κότες μας και ο πατέρας μου μόνος και έρημος στην κατοπινή του ζωή... Φαίνεται όμως, πως ο καλός θεός επέτρεψε στην οικογένειά μας να επιζήσει!

Σ' αυτές τις ταραγμένες και ματωμένες μέρες του Δεκεμβρίου του 1944, όπως και στην αρχή του παρόντος έχω αναφέρει, έχασε τη ζωή του ο γιός της διπλανής μας γειτόνισσας κυρά-Ξανθής. Ο Τάσος, έτσι τον έλεγαν, ήταν αρκετά μεγαλύτερος από εμένα και τον θυμάμαι αμυδρά. Ήταν καλό παιδί και μου χάριζε, θυμάμαι, βώλους, με τους οποίους παίζαμε τότε μανιωδώς. Έκανε παρέα και ήταν φίλος του άλλου Τάσου, του Παπάζογλου, του οποίου ο πατέρας, ο Στέφανος, άνοιξε αργότερα το οπωροπωλείο στην Φαλαισία 3.

Βγήκε, λοιπόν, κάποια μέρα του καταραμένου Δεκεμβρίου ο Τάσος να πουλήσει τσιγάρα, προφανώς για να βοηθήσει την οικογένειά του, και μία αδέσποτη ριπή αυτόματου όπλου-ίσως από ελεύθερο σκοπευτή-τον βρήκε και τον άφησε, τον άτυχο, στον τόπο...»

«ΤΟΥ ΚΟΥΤΡΟΥΛΗ Ο ΓΑΜΟΣ» Μεθώνη-1394 μ.Χ. – Φραγκοκρατία στη Μεσσηνία

Επιμέλεια κειμένου: Γιώργος Κολλάτος- Πρόεδρος ΣΣΙΑΤΕ

Το 1394 μ.Χ. η Μεθώνη έπαιζε τότε σπουδαίο ρόλο, καθ' όσον βρίσκεται στο νοτιότερο άκρο της Ευρώπης και ήταν σημαντικό γεωγραφικό σταυροδρόμι. Κατά την αρχαιότητα οι Φοίνικες και οι Πειρατές την έκαναν ορμητήριό τους και βαφείο των πλοίων τους. Ο όμηρος και ο Θουκυδίδης αναφέρουν την αρχαία πόλη Πήδασο στο ίδιο μέρος, ενώ ο Πausanias την αναφέρει ως Μοθώνη. Οι Φράγκοι το 1204 και οι Βενετοί το 1206 την καταλαμβάνουν και οι τελευταίοι την οχυρώνουν με

ισχυρά τείχη και την κάνουν εμπορικό κέντρο μέχρι το 1500 που ο Βαγιαζήτ την πολιορκήσε και την κατέλαβε.

Μέσα σ' αυτό το ιστορικό και γεωγραφικό περιβάλλον, το 1394 μ.Χ έγινε στη Μεθώνη Μεσσηνίας ο περιβόητος και πολυθρύλητος «γάμος του Κουτρούλη», που μέχρι και σήμερα αναφέρεται συχνά-πυκνά. Τι ακριβώς έγινε όμως στου Κουτρούλη τον γάμο; Ποιος ήταν ο Κουτρούλης; Γιατί έγινε τόσος θόρυβος με αυτόν τον γάμο και μέχρι σήμερα (600 χρόνια και

Απόψη του Κάστρου της Μεθώνης με τα ισχυρά τείχη που οχύρωσαν το 1206 οι Βενετοί και το 1826 αποτέλεσε ορμητήριο του Ιμπραήμ!

μετά) διατηρείται ο ντόρος στη Μεσσηνία και όχι μόνο, απ' τη συγκεκριμένη γαμήλια τελετή του 1394 μ.Χ. στη Μεθώνη;

Γιατί βγήκαν παροιμίες από το συγκεκριμένο γάμο όπως: «Έγινε του Κουτρούλη ο γάμος» ή «Έγινε του Κουτρούλη το πανηγύρι» ή «Όπου γάμος και χαρά ο Κουτρούλης μάγερας;»

Γιατί εμείς οι νεώτεροι Έλληνες λέμε: έγινε «του Κουτρούλη», όταν θέλουμε να περιγράψουμε μία κατάσταση που όλα πηγαίνουν λάθος, μία φασαρία μία οχλοβοή, μία θορυβώδη συνάθροιση και μεγάλη ακαταστασία;

Γιατί ο παροιμιώδης αυτός γάμος του Κουτρούλη έγινε επιτυχημένο διαχρονικό θεατρικό έργο; (Το 1844 από τον Αλέξανδρο Ρίζο και το 1999 από τον Γιάννη Μόρτζο.)

Γιατί αναβιώνει κάθε χρονιά, από τον 14ο αιώνα μέχρι σήμερα «του Κουτρούλη ο γάμος» στο Καρναβάλι της Μεθώνης; Στις μέρες μας την Καθαρή Δευτέρα, το ζευγάρι των νεόνυμφων είναι δύο άντρες, που μαζί με τους συγγενείς πηγαίνουν στην πλατεία όπου γίνεται ο γάμος με παπά και με κουμπάρο. Διαβάζεται το προικοσύμφωνο και ακολουθεί ένα τρικούβερο γλέντι.

Όμως ας έρθουμε στα γεγονότα: Ο καβαλλά-

ριος κυρ-Ιωάννης Κουτρούλης, ζούσε στη Μεθώνη Μεσσηνίας. Το 1377 μ.Χ. μετά από ερωτικό σκάνδαλο με μία συντοπίτισά του, η οποία απομακρύνθηκε από το συζυγικό της σπίτι, ο Κυρ-Ιωάννης ο Κουτρούλης συγκατοίκησε μαζί της. Η μεγάλη εκκλησία έμαθε για τον παράνομο δεσμό του ζευγαριού και απομάκρυνε από τους κόλπους της τη μοιχαλίδα γυναίκα, αφορίζοντάς την.

Πέρασαν δεκαεπτά ολόκληρα χρόνια και το παράνομο, ανύπαντρο ζευγάρι, εξακολουθούσε να συζεί στη Μεθώνη! Ο έρωτας δεν έσβηνε, ούτε και ο καημός τους που δεν μπορούσαν να παντρευτούν. Ο κυρ-Ιωάννης ο Κουτρούλης δε μπορούσε να διανοηθεί ότι θα χωρίσει τη συγκεκριμένη γυναίκα, που ήταν ο έρωτας της ζωής του. Συνέχεια έκανε ενέργειες για να βρεθεί τρόπος, ώστε να την παντρευτεί νομίμως. Αυτή η κατάσταση ήταν πασίγνωστη στη μικρή κοινωνία της Μεθώνης και φαντάζεστε τι μεγάλο σκάνδαλο είχε δημιουργήσει. Ο πρώτος και νόμιμος σύζυγος της άπιστης γυναίκας αντιδρούσε όλα αυτά τα δεκαεπτά χρόνια και βασάνιζε τον Κουτρούλη.

Τα πράγματα όμως τον μήνα Μάιο του 1394 μ.Χ. μετεβλήθησαν ραγδαίως, υπέρ του ερωτευμένου ζευγαριού. Η αφορισθείσα άπιστη γυ-

Από τον 14ο αιώνα και μέχρι σήμερα κάθε Καθαρή Δευτέρα, αναβιώνει «του Κουτρούλη ο γάμος» στο Καρναβάλι της Μεθώνης!

ναίκα παρουσίασε στον Πατριάρχη Αντώνιο τον Δ΄ διαζευκτήριο, το οποίο είχε εκδοθεί ήδη από τον εν τω μεταξύ αποθανόντα Επίσκοπο Μεθώνης, Καλογέννητο. Με βάση αυτό το διαζύγιο ο γάμος της γυναίκας αυτής εθεωρείτο ότι είχε διαλυθεί νόμιμα. Έτσι ο Πατριάρχης Αντώνιος ο Δ΄ με επιστολές του προς τον Μητροπολίτη Μομφρασίας και τον Επίσκοπο Μεθώνης, αναγνώρισε το δίκαιο της γυναίκας και θα επέτρεπε τον γάμο της με τον Κουτρούλη, εάν αποδεικνυόταν ότι αυτός δεν είχε ερωτικές σχέσεις μαζί της κατά το διάστημα, κατά το οποίο αυτή ζούσε με τον πρώτο και νόμιμο άνδρα της! Αν και όλη η Μεσσηνία πίστευε ότι το ζευγάρι είχε σχέσεις και κατά τον χρόνο που αυτή ζούσε με τον πρώτο της άνδρα, κάτι τέτοιο δεν αποδείχθηκε από την ανάκριση των ιεραρχών και ο Κουτρούλης βγήκε αθώος! Αυτές τις πληροφορίες μας τις δίνουν δύο πατριαρχικά «πιττάκια», που δημοσιεύθηκαν και φανερώνουν ότι η υπόθεση πήγαινε σε ομαλή και ευνοϊκή λύση για τους εραστής.

Μετά από αυτό ετελέσθη «του Κουτρούλη ο γάμος». Επί δεκαεπτά συναπτά χρόνια, η τοπική Μεσσηνιακή κοινωνία συζητούσε, αν θα γίνει ή

όχι ο γάμος του κυρ-Ιωάννη του Κουτρούλη! Έτσι όταν επιτέλους έγινε αυτός ο γάμος, έγινε όπως ήταν αναμενόμενο άλλωστε το θέμα της ημέρας και όχι μόνο. Ο γάμος μετατράπηκε σε μεγάλο πανηγύρι. Έκτακτες διασκεδάσεις έγιναν και η διάρκεια της γιορτής ήταν πολύ μεγάλη. Οι παρευρισκόμενοι καλεσμένοι και οι υποστηρικτές του γαμπρού και της νύφης γλέντησαν με την ψυχή τους. Το γλέντι παρατράβηξε με πολύ θόρυβο και ακαταστασία, αφ΄ ενός σε πείσμα του πρώτου συζύγου που βασάνιζε τον Κουτρούλη και αφ΄ ετέρου για ικανοποίηση και τιμή του κυρ-Ιωάννη –δεύτερου γαμπρού– που πολλά έπαθε και πέρασε και άλλα τόσα ξόδεψε.

Τις επόμενες ημέρες στη Μεθώνη και στην ευρύτερη περιφέρεια της Μεσσηνίας οι γυναίκες στις ρούγες και οι περίεργοι στους καφενέδες, έλεγαν πλέον την περιβόητη φράση: «Έγινε του Κουτρούλη ο γάμος». Αυτή η φράση σήμερα έχει καταστεί συνώνυμη με την μεγάλη, θορυβώδη, λαϊκή εκδήλωση.

Και να θυμάστε πάντα, ότι ο επιμένων (και υπομένων ίσως) πάντα νικά, για χάρη της αγάπης! ☺

Παροιμιώδεις Λέξεις και Φράσεις

Της συναδέλφου, *Μαρίας Ομηρίδου*

Πιστεύω ότι θα είναι ενδιαφέρον να γυρίσουμε πίσω στις ρίζες μας, στις παραδόσεις στα ήθη και στα έθιμά μας, άλλωστε αυτή είναι η πολιτιστική μας κληρονομιά, η προίκα, που μας κληροδότησαν οι πρόγονοί μας και οφείλουμε άν μη τι άλλο, να σκύψουμε με αγάπη και σεβασμό σε αυτές. Είναι γνωστό ότι λαός που απαρνιέται την ιστορία του, είναι καταδικασμένος στη φθορά. Θα ασχοληθούμε κατάρχας με Παροιμιώδεις Λέξεις και Φράσεις. Τις ακούμε συχνά ή τις λέμε, χωρίς πάντα να ξέρουμε ακριβώς τι σημαίνουν και από πού προέρχονται. Οι παροιμιώδεις λέξεις και φράσεις ειπώθηκαν κατά βάση από έναν άνθρωπο ή από κάποιο γεγονός, σε ορισμένο τόπο και χρόνο. Τις συναντάμε στην Ιστορία, τη Λογοτεχνία, τις Γραφές. Είστε έτοιμοι; Ξεκινάμε το ταξίδι μας πίσω στο χρόνο.

1) ΕΣΚΑΣΕ ΚΑΝΟΝΙ. Για κάποιον που πτώχευσε και δεν μπόρεσε έτσι να πληρώσει τα χρέη του, λέμε πώς έσκασε κανόνι. Η φράση αυτή προήλθε από το γεγονός που λάβαινε χώρα, όταν συνέβαινε κάποιος να πτωχεύσει στα χρόνια της σκλαβιάς. Απλούστατα, το πάθημά του το ανάγγελλαν με έναν κανονιοβολισμό, για να πληροφορήσουν τους πιστωτές του.

2) Ο ΜΗΝΑΣ ΕΧΕΙ ΕΝΝΙΑ. Στα πρώτα χρόνια της ίδρυσης του νέου ελληνικού κράτους, ύστερα από πολύχρονη δουλεία, οι δημόσιοι υπάλληλοι πληρωνόντουσαν κάθε εννιά μέρες και όχι κάθε μήνα που επικράτησε αργότερα και κάθε δέκα πέντε που πληρώνονταν μετά από την κατοχή του 1941. Από αυτήν λοιπόν την αιτία, πιστεύεται ότι βγήκε και η φράσηεννιά έχει ο μήνας....(Υπάρχει και ένα τραγούδικαι ο μήνας έχει εννιά).

3) ΔΕΣΜΕΙΝ ΚΑΙ ΛΥΕΙΝ.....ΛΥΝΕΙ ΚΑΙ ΔΕΝΕΙ. Τη φράση αυτή τη μεταχειριζόμαστε μεταφορικά για να χαρακτηρίσουμε κάποιον ότι έχει μεγάλη δύναμη (εξουσία) είτε επίσημα είτε ανεπίσημα, φανερά δηλαδή ή από τα παρασκήνια. Η φράση αυτή προήλθε από την εξουσία που έδωσε ο Χριστός στην Εκκλησία, να απαλλάσσει ή

όχι από τις συνέπειες (ποινές) τους αμαρτωλούς. Αυτή η εξουσία δόθηκε στους Αποστόλους από τον Ιησού.

4) ΔΙΑ ΤΟ ΘΕΑΘΗΝΑΙ... ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΑΘΗΝΑΙ. Φράση που θα πει για τα μάτια, για επίδειξη, για να κρατήσουμε απλώς τα προσχήματα. Η φράση αυτή έχει προέλθει από την Καινή Διαθήκη, Ματθαίου ΚΓ' 2-5, όπου ο Ιησούς Χριστός είναι υποτιμητικός και επικριτικός απέναντι στην υποκριτική στάση των Γραμματέων και Φαρισαίων.

5) ΔΙΕΒΗ ΤΟΝ ΡΟΥΒΙΚΩΝΑ, Ο ΚΥΒΟΣ ΕΡΡΙΦΘΗ. Η έκφραση αυτή "ο κύβος ερίφθη" χρησιμοποιείται όταν πρόκειται να πάρουμε μια αμετάκλητη απόφαση. Την έκφραση αυτή η οποία οφείλεται στον Έλληνα ποιητή Μένανδρο 342-290 π.Χ. χρησιμοποίησε ο Ιούλιος Καίσαρας, όταν επιστρέφοντας από την Γαλατία, έλαβε την απόφαση να περάσει με τον στρατό του τον Ρουβίκωνα ποταμό το έτος 49 π. Χ. και είπε την περίφημη φράση "Ο ΚΥΒΟΣ ΕΡΡΙΦΘΗ", πράγμα που σήμαινε την έκρηξη του Εμφυλίου πολέμου. Για να πάρεις μάλιστα μια τέτοια απόφαση θα πρέπει να είσαι και σε μια τέτοια ηλικία, που οι αποφάσεις σου να είναι σωστές, μυαλωμένες. Σε αυτή την περίπτωση λένε την άλλη φράση: "Διέβη τον Ρουβίκωνα."

6) ΕΓΙΝΕ ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ. Ένα από τα μεγαλύτερα καταστήματα της οδού Αιόλου (δίπλα στην Εθνική Τράπεζα) ήταν και το κατάστημα του Πουλόπουλου (Πιλ -Πουλ) που πουλούσε καπέλα, πίλους. Κάποτε όμως έπαθε οικονομικό "κραχ" και έκλεισε. Τότε οι πιστωτές του τον κυνήγησαν να τον βρουν, αλλά αυτός είχε γίνει... Πουλόπουλος, το είχε σκάσει. Έτσι το Πουλόπουλος, πήρε την έννοια του ανθρώπου που το έσκασε ύστερα από χρεωκοπία.

7) ΕΠΕΑ ΠΤΕΡΟΕΝΤΑ. Ομηρική έκφραση. Μεταφορικά σημαίνει λόγια του αέρα.

8) ΕΞΑΠΙΝΗΣ. Επίρρημα που σημαίνει έξαφνα, απρόοπτα, απροσδόκτα, ανέλπιστα.

9) ΑΡΜΕΝΙΚΗ ΒΙΖΙΤΑ. Οι Αρμένιοι είναι από φυσικού τους άνθρωποι ευγενείς και φιλόξενοι, πράγμα που ξένιζε τους άλλους λαούς. Είχαν την συνήθεια να κάνουν επισκέψεις σε συγγενείς τους που κατοικούσαν σε άλλη πόλη, οικογενειακώς, δηλαδή 5-6 άτομα και έμεναν εκεί πολύ καιρό. Επίσης έκαναν επισκέψεις οικογενειακές στην ίδια πόλη που κρατούσαν και μια βδομάδα ακόμη. Όσο για την καθημερινή επίσκεψη τους αυτή κρατούσε πάρα πολλές ώρες. Από αυτά λοιπόν οι Έλληνες όταν βλέπουν κανένα να τους επισκέπτεται και να κάθεται πολύ ώρα, λένε πως τους έκανε Αρμένικη βίζιτα, δηλαδή επίσκεψη που κράτησε "υπέρ το δέον".

10) ΠΛΗΡΩΣΕ ΤΑ ΜΑΛΛΙΑ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΗΣ ΤΟΥ. Οι φόροι πριν από τον 19ο αιώνα ήταν τόσο πολλοί στην Ελλάδα, ώστε όσοι δεν είχαν να πληρώσουν, έβγαιναν στο βουνό. Εκτός της δέκατης, της διακατοχή ιδιοκτησιών, έκαστη οικογένεια κατέβαλε χωριστά φόρο καπνού (εστίας), δεσμός γάμου, δούλου, καταλυμάτων, επαρχιακών εξόδων, καφτανιών, καρφοπετάλων και άλλων εκτάκτων. Φόρος ετίθετο επί των ραγιάδων εκείνων οίτινες, εκτρέφουν μακριά κόμπη. Από το τελευταίο αυτό, έμεινε η παροιμιώδης φράση, "πλήρωσε τα μαλλιά της κεφαλής του".

ΧΙΟΣ

Το νησί της μαστίχας, της
ναυτοσύνης και των γραμμάτων

Επιμέλεια κειμένου: Αθηνά Καραδεληή – Γενική Γραμματέας ΣΣΙΛΤΕ

Η Χίος το νησί της καταγωγής μου, είναι ο τόπος που λατρεύω, όχι μόνο γιατί είναι γενέθλια και μαρτυρική γη, αλλά γιατί είναι ένα υπέροχο και ξεχωριστό μέρος, με μεγάλη ιστορία και με ισχυρή πολιτιστική παράδοση που διαμορφώθηκε από επιδράσεις ποικίλων πολιτισμών που πέρασαν από το νησί (Ρωμαίοι, Βυζαντινοί, Γενουάτες, Τούρκοι).

Η Χίος του Όμπρου, του Κοραή, του Βάμβα, του Ροΐδη, του Σουρή, του Ψυχάρη, του Θεοτοκά, του Πορφύρα, του Αγγουλέ.

Η Χίος του Ε. Ντελακρούα ("Η σφαγή της Χίου"), του Β. Ουγκώ ("Το Ελληνόπουλο")...

Η Χίος του παραμυθένιου, ρομαντικού και μοναδικού Κάμπου με τα μυροβόλα περιβόλια εσπεριδοειδών και τα εντυπωσιακά γενοιάτικα αρχοντικά (Αργίτικο, Ροδοκανάκι, Ιουστινιάνικο, Καλβοκορέσι, Μπταράκι, Μαυροκορδάτικο).

Η Χίος των μοναδικών μεσαιωνικών χωριών του μαστιχιού (Μεστά, Πυργί, Ολύμποι), των ναυτοχωρών (Καρδάμυλα, Λαγκάδα, Βροντάδος), της επιβλητικής Βολισσού (ο Μόλυβος της Χίου) με το

πορφυρό ηλιοβασίλεμα απέναντι από τα Ψαρά, των πέτρινων μεσαιωνικών Αυγώνυμων και του μαρτυρικού, εντυπωσιακού Ανάβατου (του Μυστρά του Αιγαίου)...

Η Χίος των σημαντικών βυζαντινών μνημείων (Νέα Μονή των υπέροχων ψηφιδωτών, Παναγία Κρήνα, Παναγία η Σικελιά, Μονή Μούνδων, Άγιοι Απόστολοι)...

Η Χίος των υπέροχων παραλιών (Μαύρα Βόλια, Ναγός, Γιόσσωνας, Αγία Φωτιά-Φωτεινή-, Καρφάς, Κώμη, Βρουλίδια, Τραχήλι, Λιθί, Λευκαθιά, Μανάγρος, Δασκαλόπετρα, Παραλία των Γλάρων, Ελίττα, Αγία Δύναμη)...

Η ρομαντική και αρχοντική Χίος της ναυτοσύνης

και των γραμμάτων...

Η Χίος της μυρωδάτης μαστίχας και του μαστιχόδενδρου, του "δέντρου που πληγώναμε"...

Η Χίος σας περιμένει!

Μαστίχα Χίου: Ένα δάκρυ που ευφραίνει, αρωματίζει, ανακουφίζει, γιατρεύει!

Αν υπήρχε σήμα κατατεθέν για τη Χίο, αυτό σίγουρα θα ήταν το μαστιχόδεντρο, το μοναδικό αυτό δώρο της φύσης, που συχνά στο παρελθόν αποτέλεσε το μήλον της έριδος μεταξύ των ισχυρών της κάθε εποχής.

Το μαστιχόδεντρο είναι δέντρο αειθαλές, που καλλιεργείται συστηματικά στο νότιο τμήμα της νήσου Χίου, παράγει την πιο εκλεκτή και μοναδική για τις θεραπευτικές δράσεις φυσική Μαστίχα. Ο

μοναδικός συνδυασμός της ποικιλίας του δέντρου, του εδάφους, του μικροκλίματος, της τοπολογίας και του ανάγλυφου της περιοχής, αποτελούν το «μυστικό» για τη μοναδική αποκλειστικότητα, που διαθέτει αυτή η μικρή γωνία του πλανήτη.

Η μαστίχα της Χίου είναι η ρητινώδης έκκριση του μαστιχόδεντρου. Φυσική, αρωματική ρητίνη, που εκκρίνεται σε σχήμα δακρύων από τον κορμό και τα μεγάλα κλαδιά, μέσω επιφανειακών τομών που προκαλούνται με αιχμηρά εργαλεία. Η φρέσκια ρητίνη παραμένει κάτω από τον θάμνο για μερικές μέρες έως ότου σταθεροποιηθεί υπό την επίδραση των καιρικών συνθηκών, που επικρατούν στην περιοχή την καλοκαιρινή περίοδο - έντονη ξηρασία και ηλιοφάνεια. Το στερεοποιημένο προϊόν συλλέγεται και καθαρίζεται από τους μαστιχοπαραγωγούς και αποτελεί την μοναδική φυσική Μαστίχα της Χίου.

Η ακριβής σύνθεση της Μαστίχας Χίου δεν είναι ακόμη γνωστή. Μια εξαιρετική ποικιλία από θεραπευτικά και αρωματικά συστατικά απαντώνται στην μοναδική αυτή ρητίνη. Αυτός ο μοναδικός συνδυασμός 80 και πλέον συστατικών δικαιολογεί τις πολλαπλές χρήσεις της μαστίχας Χίου, τόσο στο τομέα των τροφίμων, όσο και στον τομέα της υγείας και προσωπικής περιποίησης, σε παγκοσμία κλίμακα.

Η Μαστίχα της Χίου αναγνωρίστηκε από τα αρχαία χρόνια, τόσο για το ιδιαίτερο άρωμα της, όσο και για τις θεραπευτικές της ιδιότητες. Έχει καταγραφεί ως η πρώτη φυσική ταϊκλα του αρχαίου κόσμου, που χρησιμοποιούνταν για τον καθαρισμό των δοντιών και τη φρεσκάδα της αναπνοής. Την χρησιμοποιούσαν ακόμη στην κοσμετολογία για καθαρισμό του προσώπου και του σώματος. Έχει επίσης καταγραφεί στη διάρκεια των αιώνων λόγω των ευεργετικών ιδιοτήτων της στην υγεία του ανθρώπου και τη συμβολή στην ανακούφιση από διάφορες ασθένειες.

Ο Διοσκουρίδης (1ος αιώνας μ.Χ.) «πατέρας της φαρμακολογίας», ιατρός και βοτανολόγος από την Κιλικία, διατηρούσε φαρμακείο επί 35 χρόνια και κατάταξε τα φάρμακα σε 5 κατηγορίες. Το έργο του «περί ύλης ιατρικής» δεν είχε ξεπεραστεί μέχρι τον 16ο αιώνα. Ο Διοσκουρίδης εξάγει τις θεραπευτικές ιδιότητες της Μαστίχας Χίου αναφέροντας ότι βοηθά στις περιπτώσεις δυσπεψίας, στην αναπαραγωγή του αίματος, στον χρόνιο βήχα, ενώ παράλληλα δρα ως ηρεμιστικό φάρμακο. Διαπιστώνει επίσης, ότι το μύσημα της Μαστίχας εκτός από τη στοματική υγιεινή χαρίζει και καθαρή και ευχάριστη αναπνοή. Σε άλλη αναφορά του μάλιστα κάνει λόγο και για το Μαστιχέλαιο, το αιθέριο έλαιο της μαστίχας, το οποίο, όπως αναφέρει εφαρμόζονταν ποικιλοτρόπως για παθήσεις της μήτρας, ως ήπιο θερμαντικό, στυπτικό και μαλακτικό μέσο.

Σε γενικές γραμμές, από τον 1ο έως τον 7ο αιώνα μ.Χ. η Μαστίχα χρησιμοποιούνταν από τους πρακτικούς ιατρούς και βοτανολόγους κυρίως στη θεραπεία στομαχικών διαταραχών. Στην αντίληψη των ανθρώπων της εποχής η χρήση Μαστίχας συντελούσε στην ομαλή λειτουργία του γαστρικού και εντερικού συστήματος.

Στα χρόνια που ακολούθησαν, πολλοί, πρακτικοί ιατροί, φαρμακοποιοί και βοτανολόγοι της εποχής αναφέρονται στις θεραπευτικές ιδιότητες της μαστίχας την οποία χρησιμοποίησαν για να

παράγουν θεραπευτικές συνταγές, σκευάσματα και ιατροσόφια. Η διάδοση της χρήσης της Μαστίχας συνεχίστηκε με επιτυχία και στα χρόνια του Βυζαντίου. Κατά τη διάρκεια του μεσαίωνα δε, το εμπόριο της μαστίχας στη Ευρωπαϊκή Ήπειρο γνώρισε μεγάλη άνθιση, κυρίως λόγω των ιατροφαρμακευτικών εφαρμογών.

Στη σύγχρονη εποχή, η επιστημονική κοινότητα, έστω και με καθυστέρηση, αλλά με ορθές και επιστημονικά αποδεκτές μεθόδους, έρχεται να επιβεβαιώσει και να τεκμηριώσει τις ευεργετικές δράσεις της Μαστίχας Χίου. Αποδεικνύεται πλέον επιστημονικά, ότι η Μαστίχα Χίου παρουσιάζει ευεργετική δράση κατά των παθήσεων του πεπτικού συστήματος, συμβάλλει στη στοματική υγιεινή, παρουσιάζει σημαντική αντιμικροβιακή και αντιφλεγμονώδη δράση, αποτελεί φυσικό αντιοξειδωτικό, ενώ παράλληλα συμβάλλει στην επούλωση τραυμάτων και την ανάπλαση της επιδερμίδας.

Το πέτρινο τοξωτό γεφύρι της Βίνιανης στις όχθες του ποταμού Μέγδοβα, στην Ευρυτανία.

Λίμνη Κρεμαστών, η μεγαλύτερη και ποιο όμορφη τεχνητή λίμνη στην Ελλάδα.

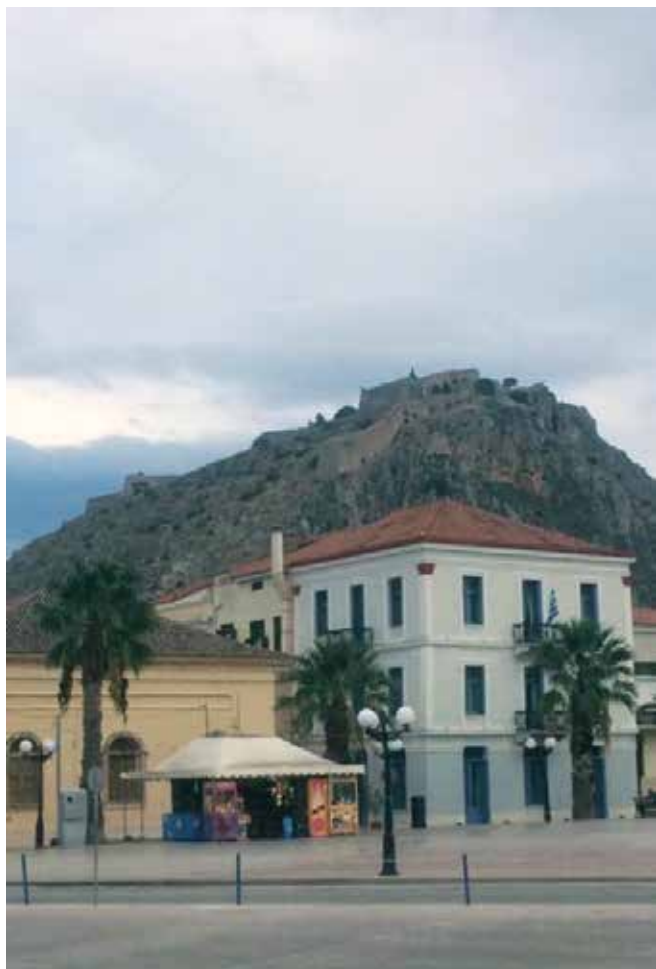
*Πυρωμένο δειλί
Εύφλεκτο υλικό ο ουρανός!
Με μια σπίθα ήλιου άναψε ...
Κοκκίνισε τη θάλασσα και
πριν αυτή τον σβήσει,
έριξε δυο χούφτες
ηλιοβασίλεμα στου δρόμου
τον καθρέφτη.*

*Της Σοφίας Μαρωνίδη
-Θεσσαλονίκη*

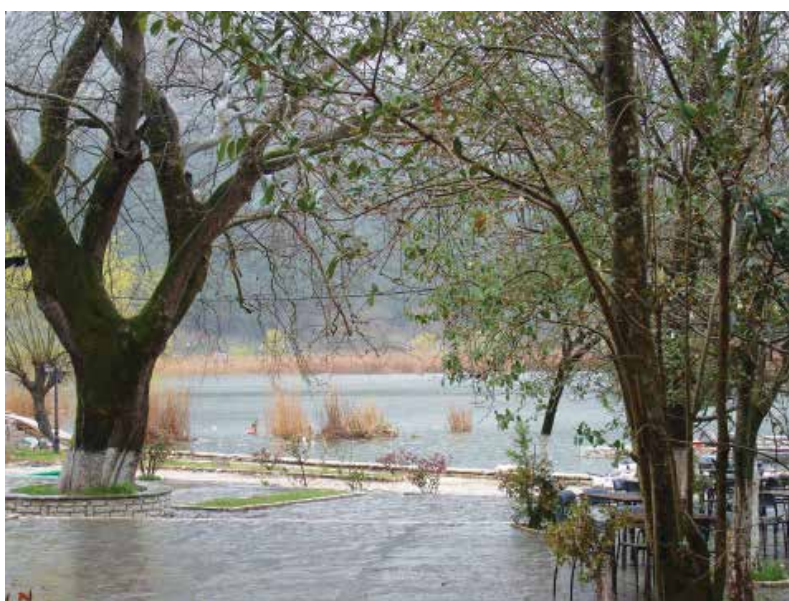

Νότια Καστοριά-Περιοχή «Ντολτσό»

Της συναδέλφου Καραδελή Αθηνάς-Γεν. Γραμματέας ΣΣΙΑΤΕ

*Νάυπλιο: Κάστρο
Παλαμηδίου και το κτίριο
της Ιονικής Τράπεζας (κάτω δεξιά).
Φωτογραφία της συναδέλφου Ματίνας
Νασιποπούλου*

*-Λίμνη Ιωαννίνων-
Παμβώτιδα
Της συναδέλφου Άννας
Παρασκευοπούλου*

*«Γύθειον: Η Γη των Θεών»
Του συνάδελφου Γιάννη Μαμάκου-Γύθειο Λακωνίας*

*Ο ποταμός Πάμισος στο χωριό μου Άμμος Μεσσηνίας.
Του Γιώργου Κολλάτου Προέδρου ΣΣΙΛΤΕ.*

Το πρώτο κατάστημα της Ιονικής Τράπεζας

Της συναδέλφου Τζένης Πετσάλη-Ανδριώτη, Κέρκυρα

Η ΙΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ιδρύθηκε τις 17 Γενάρη του 1839 με έδρα το Λονδίνο.

Λειτουργήσε για πρώτη φορά στην Κέρκυρα τις 2 Μαρτίου 1840.

Αρχικά εξυπηρετούσε συναλλαγές μεταξύ της Μεγάλης Βρετανίας και των Ιονίων Νησιών που τότε ήταν προτεκτοράτο της .

Στην Κέρκυρα το κτίριο που στεγάστηκε το πρώτο κατάστημα της Τράπεζας δεσπόζει ακόμα στο κέντρο της πόλης στην πλατεία του Αγίου Σπυρίδωνα.

Στο ισόγειο ο μεγάλο χώρος με το πρώτο στον Ελλαδικό χώρο πυρασφαλές δωμάτιο και με το

υπόγειο που έχει πηγάδι αφού λειτουργούσε και σαν καταφύγιο.

Στους επάνω ορόφους το σπίτι του εκάστοτε διευθυντή ένα αρχοντικό με πολλους χωρους και βεράντες με θέα όλη την πόλη. Αληθινό κόσμημα Σήμερα το πρώην σπίτι των Αγγλων και Ελλήνων διευθυντών στεγάζει το μουσείο χαρτονομισμάτων.

Ο χώρος τού πρώην πολυσύχναστου καταστήματος παραμένει κλειστός.

Κλειστή και η εσωτερική πόρτα που οδηγούσε στο υπόγειο και στους πάνωθεν ορόφους.

Παραμένει σιωπηλό και μόνο.

ο γάμος στον Πόντο

Της συναδέλφου Έλενας Μυρωνίδου-Κιλκίς

Ενα από τα κορυφαία γεγονότα της ζωής των Ποντίων ήταν ο γάμος. Στους Έλληνες του Πόντου πιο διαδεδομένος ήταν ο όρος «χαρά», που υπογράμμιζε το χαρμόσυνο αυτό γεγονός * πάμε σα χαράντας τη Πανίκα*

Οι Πόντιοι πάντρευαν τα παιδιά τους σε νεαρή ηλικία. Κατάλληλη ηλικία για το νέο θεωρούταν από το 16ο έως το 25ο έτος, ενώ για την κοπέλα από το 14ο έως το 20ό έτος. Βέβαια δεν ήταν απίθανο οι νέοι και οι νέες να οδηγηθούν στο γάμο πριν την προαναφερθείσα ηλικία. Όταν οι κοπέλες έφταναν στην ηλικία των 20 ετών και δεν είχαν παντρευτεί, θεωρούνταν γεροντοκόρες.

Το μελλοντικό ζευγάρι δεν είχε κανένα λόγο στην επιλογή του/ της συντρόφου εκτός ελάχιστων περιπτώσεων που το μελλοντικό ζευγάρι

ήδη γνωρίζονταν και άρεζαν ο ένας τον άλλο. Το λόγο τον είχαν αποκλειστικά και μόνο οι γονείς του ζευγαριού.

Πολύ πριν τον γάμο συγγενείς και φίλοι του αγοριού ή παιδιά, πήγαιναν στο αράεμαν, εφ' όσον γνώριζαν ποια κοπέλα θα ζητήσουν και η οποία θα έπρεπε να έχει χαρακτηριστικά άξια όπως πχ χαρακτήρα, νοικοκυροσύνη, ομορφιά, εξυπνάδα.

Ζητούσαν λοιπόν τη νύφη απ τους γονείς της. Αν δέχονταν τότε γινόταν το λογόπαρμαν ή ο λόγος που λέμε και στον οποίο ο αναδεξάμενος του γαμπρού και οι συγγενείς του πήγαιναν στο επίσημο ψαλάφεμαν και όριζαν ημερομηνία αρραβώνα ή σουμάδα ή σουμάδεμαν. Στον αρραβώνα που γινόταν Σάββατο παρευρισκόταν ο παπάς, ο νονός του γαμπρού, οι γονείς, αδελφια και όσοι στενοί συγγενείς. Στης νύφης επίσης τα ίδια άτομα. Μαζί τους είχαν τα δαχτυλίδια, τσορεκ, σουμαδοψώμ, καθουρντισμενα φουντουκια ή κουφέτα.

Επίσης στον Πόντο δεν υπήρχε το έθιμο της προίκας. Οι γονείς βέβαια δώριζαν στα παιδιά τους ότι χρειάζεται ένα νέο σπίτι.

Από τον αρραβώνα και μετά η νύφη απαγορεύεται να μιλά στα πεθερικά της, δηλ κρατούσε μέχρι και πέντε χρόνια μετά τον γάμο.

Μετά γίνονταν τα γαμπρολάλε δηλαδή τα γαμπροκαλέσματα, όπου δυο βδομάδες μετά τον αρραβώνα οι γονείς του κοριτσιού καλούσαν τον γαμπρό. Όλη τη διαδικασία στρωσίματος τραπεζιού και ξεστρωσίματος την έκανε η νύφη. Ο γαμπρός δώριζε χρυσό σταυρό στο κορίτσι και το κορίτσι δώριζε μαντήλι.

Η ημερομηνία του γάμου οριζόταν από κοινού από τους γονείς του γαμπρού και της νύφης στο λογόπαρμα και η ημέρα ήταν πάντα Κυριακή. Για την ημερομηνία του γάμου πέρα από τους γονείς έπρεπε να είναι σύμφωνος και ο ιερέας που θα τε-

λούσε το μυστήριο, καθώς οι διωγμοί των ιερέων επί Τουρκοκρατίας έκαναν την ανεύρεσή τους δύσκολη και τη διαθεσιμότητά τους σπάνια.

Από την Τετάρτη μέχρι την Παρασκευή πριν την Κυριακή του γάμου δύο παλικάρια έβγαιναν στους δρόμους του χωριού με λύρα, ένα μπουκάλι ούζο, ένα ποτήρι ή με κεριά και καλούσαν όλο τον κόσμο στο γάμο. Τους συγγενείς τους καλούσαν με ένα μαντήλι, με κάλτσες ή με πετσέτες.

Από το πρωί του Σαββάτου ξεκινούσαν οι διαδικασίες για την υποδοχή και περιποίηση των καλεσμένων. Μόλις τελείωναν οι διαδικασίες αυτές ξεκινούσε το γλέντι. Καθώς περνούσε η ώρα και βράδιαζε, οι συγγενείς και φίλοι του γαμπρού έπαιρναν το λυράρη και πήγαιναν χορεύοντας στο σπίτι του κουμπάρου. Στο δρόμο για το σπίτι του κουμπάρου προπορευόταν ένας στενός φίλος του κρατώντας στο χέρι του έναν ζωντανό κόκορα, δείγμα ξεχωριστού και τιμητικού προσκαλέσματος. Μετά την παραλαβή του ζωντανού προσκλητηρίου, οι συγγενείς του κουμπάρου πρόσφεραν στους καλεσμένους ούζο και διάφορα εδέσματα και

ύστερα από ένα σύντομο γλέντι, επέστρεφαν όλοι μαζί στο σπίτι του γαμπρού για να συνεχίσουν. Όπως στο σπίτι του γαμπρού, έτσι και στις νύφης γινόταν μεγάλο γλέντι. Στη συνέχεια ο γαμπρός, ο κουμπάρος και οι συγγενείς πήγαιναν στο σπίτι της νύφης, όπου της δώριζαν διάφορα αντικείμενα. Μετά το δώρισμα, ακολουθούσε φαγοπότη στο σπίτι της νύφης. Την Κυριακή το πρωί μετά τη Θεία Λειτουργία ξεκινούσαν οι προετοιμασίες του γαμπρού και της νύφης. Οι φίλες της νύφης την προετοιμάζαν για τον γαμπρό, της έφτιαχναν τα μαλλιά και τραγουδούσαν. Από την άλλη οι φίλοι του γαμπρού τον ξύριζαν με τη συνοδεία λύρας και τραγουδούσαν «ξυρίστε ατόν, στολίστε ατον, επάρτε ατον κι ας πάμε». Ακολουθούσε το «νυφέπαρμα», όπου ο γαμπρός με τη συνοδεία των συγγενών, των φίλων του και του κουμπάρου πήγαιναν να πάρουν τη νύφη με τα όργανα και με τραγούδι. Σε κάποια στενάκια κάθονταν οι γειτόνισσες της νύφης και έφραζαν το δρόμο με σχοινί για να μην περάσουν και μόνο όταν τους έδιναν γενναίο φιλοδώρημα τους ελευθέρωναν. Στο σπίτι

το γαμπρό περιμένε η πεθερά με ένα φούστουρον (από εκεί βγήκε η φράση «γαμπρέ φούστουρον τρώς;»). Ο κουμπάρος έδινε φιλοδώρημα στις φίλες της νύφης για να την αφήσουν να φύγει από το σπίτι. Καθώς κατέβαινε η νύφη τα σκαλοπάτια του πατρικού της βοηθούμενη από τα αδέρφια της, ο λυράρης τραγουδούσε ένα αργό και συγκινητικό τραγούδι, που μιλούσε για τον αποχωρισμό της νύφης από τους δικούς της και το σπίτι της.

**Σήμερα μαύρος ουρανός
σήμερα μαύρ' ημέρα
σήμερα θα χωριούνταν
μάνα και θυγατέρα.
Οσήμερα το κόρασον
δύο καρδόπα έχει
τ' έναν αφήνει σοί' κυρού
και τ' άλλο παιρ' και πάγει.
Οσήμερα το κόρασον
δύο πορτόπ' ανοίγει
τ' έναν ανοίγει και ν' εμπαινί'
τ' άλλο σπαλεί και πάγει.
Άφσον κόρη, την μάναν σου
και ποίσον άλλεν μάναν.
Άφσον, κόρη, τον κύρη σου
και ποίσον άλλον κύρη.
Άφσον, κόρη, τα' αδέρφα σου
και ποίσον άλλ' αδέρφα.**

Έπειτα το ζευγάρι πήγαινε στην εκκλησία χορεύοντας για να ξεκινήσει το μυστήριο. Στο τέλος του μυστηρίου σήκωναν τον κουμπάρο, τον τσιμπούσαν με καρφίτσες και του έλεγαν «κουμπάρε, τάξον» και μόνο όταν τους έταζε mouχαπέτ τον άφηναν ξανά κάτω. Ύστερα περνούσαν όλοι οι καλεσμένοι και εύχονταν στο ζευγάρι να ζήσουν και στον κουμπάρο να είναι πάντα άξιος. Κατόπιν όλοι μαζί χόρευαν μπροστά στους νεόνυμφους και πήγαιναν στο σπίτι του γαμπρού.

Εκεί περίμενε η πεθερά και ο πεθερός τη νύφη με γλυκό του κουταλιού, χρυσαφικά και ένα καλό ύφασμα για φόρεμα. Η πεθερά έδινε γλυκό στη νύφη για να λείει γλυκά λόγια. Μετά την στόλιζε με τα χρυσαφικά και περνούσε το ύφασμα πάνω από

τους νεόνυμφους. Ακόμη η πεθερά, για να δοκιμάσει τη δύναμη της νύφης, τοποθετούσε ανάποδα στο κατώφλι ένα πιάτο και καλούσε τη νύφη να το σπάσει με το πόδι της. Μετά το σπάσιμο του πιάτου, πεθερός και πεθερά φιλούσαν την καινούρια θυγατέρα και το γιο τους, τους έδιναν τις ανάλογες ευχές και τους οδηγούσαν στο δωμάτιό τους.

Έπειτα ακολουθούσε το «θήμιγμαν». Εφτά πρωτοστέφανα ζευγάρια και ένα επιπλέον άτομο (το τεκ) συγκροτούσαν έναν κυκλικό χορό. Κάθε ζευγάρι κρατούσε μια αναμμένη λαμπάδα. Το τραγούδι που συνόδευε το χορό είχε τους εξής στίχους:

**Εφτά ζευγάρια και το τεκ
Κρατούνε τα λαμπάδας
Κι νύφε εσέβεν'ς σο χορόν
Με τοι παρανυφάδας.**

Μετά έμπαιναν στο χορό και οι καλεσμένοι και συνεχιζόταν το γλέντι. Το πρωί της Τρίτης η νύφη έπαιρνε ένα γκιούμι νερό και μία πετσέτα και με μια φίλη της πήγαινε να πλύνει τα πόδια των συγγενών. Αφού έπλενε τα πόδια τους, τους φορούσε κάλτσες και τους έκανε δώρα. Έτσι τελείωνε ο ποτσιακός γάμος.

Πριν το γλέντι υπήρχε ένα άλλο έθιμο η σατσού, αλλά αυτό συναντιέται στους πόντιους απ τον καύκασο. Οπου σ' ένα τραπέζι καθοντας ένας που έγγραφε, ένας που παραλαμβανε και ένας άλλος που μιλούσε δυνατά.

Στη σατσού οι γονείς, οι συγγενείς, οι κουμπάροι, οι φίλοι κ όσοι καλεσμένοι ήθελαν δώριζαν με το στόμα ή και δίνοντας οι ίδιοι δώρα στους νεόνυμφους, αλλά και στον κουμπάρο πολλές φορές. Έλεγαν λοιπόν, ο Τάδε χαρίζ' εκατό, δακόσα, χίλια, σον γαμπρόν και ση νύφεν, και μετά το χάρισμα απαντούσε στον δωρητή. Ο θεόν ν αξιών' στον και σα παιδία τ'. Έτσι το ζευγάρι μάζευε ακόμα και χρήματα.

Χοροί του γάμου στον Πόντο.

Αχπαστόν ή αχπαστικόν, με την έξοδο της νύφης απ' το σπίτι της θύμιγμαν μετά τον γάμο από 7 μονοστέφανα ζευγάρια, Κοτσαγγελ μετά τον γάμο, Γλυκα του γάμου Ωτία, μελοβούτυρον, πουρμάς.

Ποτά Ρακί και μεταγενεστερα ουζο και ρετσίνα. ☺

Η ΚΑΣΤΟΡΙΑ και η ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ τέχνη της ΓΟΥΝΑΣ

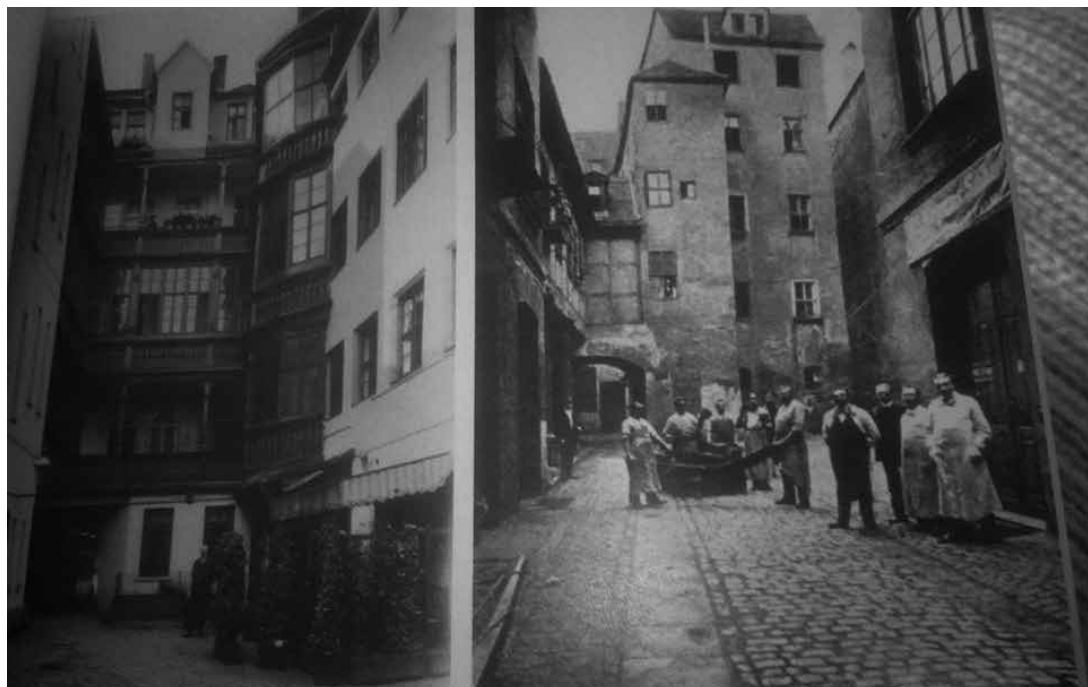
Της συναδέλφου Νίνας Μπουρλή από την Καστοριά

Η Καστοριά και η Σιάτιστα αποτελούν σε παγκόσμιο επίπεδο σημαντικά κέντρα επεξεργασίας και διάθεσης γουναρικών. Η μακρόχρονη παράδοση, η άριστη ποιότητα και οι διεθνείς διασυνδέσεις των γουναράδων μας, έχουν καθιερώσει την Ελληνική Γουνοποιία ως έναν από τους βασικούς εξαγωγικούς τομείς της χώρας με εξαιρετικό όφελος για την Εθνική οικονομία.

Οι περισσότερες απόψεις σχετικά με το πότε και πως ξεκίνησε η επεξεργασία των γουναρικών στην Καστοριά και την Σιάτιστα, συγκλίνουν στο γεγονός ότι από τις αρχές της Τουρκοκρατίας όταν αυξήθηκε το εμπόριο και άρχισε η ζήτηση γούνινων προϊόντων από τους Οθωμανούς αξιωματούχους, οι κάτοικοι ορισμένων πόλεων που είχαν περιορισμένες γεωργικές δραστηριότητες, έμαθαν την

τέχνη της γουναρικής στην Κωνσταντινούπολη και την Βενετία και από εκεί την μετέφεραν στους τόπους τους. Αν και ορισμένοι συγγραφείς υποστηρίζουν ότι κατά τους πρώτους αιώνες της Τουρκοκρατίας (15ος -17ος), οι Καστοριανοί επεξεργάζονταν ολόκληρα δέρματα, το πιθανότερο είναι ότι πάντοτε χρησιμοποιούσαν <χορδάδες>, δηλ. αποκόμματα των δερμάτων τα οποία αγόραζαν σε μπάλες 30-40 οκάδων από την Κωνσταντινούπολη και άλλες μεγάλες πόλεις τα οποία τα επεξεργάζονταν και τα έραβαν σε μεγάλα τετράγωνα κομμάτια (πλέτερ).

Οι Καστοριανοί χρησιμοποιούσαν ως εργαστήριο γουναρικής κάποιο δωμάτιο του σπιτιού τους που το ονόμαζαν μαγαζί. Δύο ώρες πριν φέξει ένα έμπιστο τσιράκι άνοιγε την πόρτα του εργαστηρί-

Το «Σπίτι των Ελλήνων» της Λειψίας και ανοιχτή αυλή με γουναράδες.

ου άναβε το μαγκάλι, καθάριζε τα λαμπογυάλια, έβαζε στις λάμπες πετρέλαιο και μετά γέμιζε και το λαΐνι με νερό. Σε λίγο έφθαναν οι γουονεργάτες έβγαζαν τα παπούτσια τους στο κατώφλι και με το καλημέρα κάθονταν σταυροπόδι στο μεντέρι φορώντας το αντερί της δουλειάς (μακρύ μάλλινο πανωφόρι). Στην συνέχεια ερχόταν το αφεντικό κάνανε τον σταυρό τους και άρχιζαν την δουλειά. Μπροστά οι χωριστάδες ξεχώριζαν τα αποκόμματα ανάλογα με το χρώμα και την καμπαδοσύνη και τα έβαζαν σε χωριστούς κούπους. Μετά έπαιρναν έναν-έναν τους κούπους, ταΐριαζαν τα κομμάτια σε ένα χαρτί και ακολουθούσαν οι ραφτάδες που τα έραβαν με λεπτές βελόνες στο χέρι. Στις 8:00 η ώρα σταματούσαν για λίγο και τρώγανε το πρωινό τους κολατσό, φυσώντας συνέχεια τις τρίκες. Μετά παίρνανε το λαΐνι και από χέρι σε χέρι πίνανε μια γουλιά νερό. Το μεσημέρι πήγαιναν σπίτι τους για φαγητό και επέστρεφαν μετά από μια ώρα, για να δουλέψουν μέχρι την δύση του ήλιου. Μετά την συρραφή των γουοναρικών γίνονταν το σταμάτωμα, δηλ το κάρφωμα των ραμμένων γουοναρικών σε ξύλινες επιφάνειες και το βρέξιμό τους ώστε να πάρουν το επιθυμητό σχήμα και μέγεθος. Σε ένα άλλο ζέστρωτο δωμάτιο αποθήκευαν τα δουλεμένα έτοιμα γουοναρικά και περίμεναν τους εμπόρους που θα τα προωθούσαν στις διάφορες αγορές. Θαυμαστή ήταν η κατεργασία ενός πεχλέ από σαμούρι, αποτελούμενο από τόσο μικρά κομμάτια ώστε μόνο με λεπτή βελόνα να μπορούν να ραφτούν από ειδικούς έμπειρους τεχνίτες. Όση τέχνη όμως χρειαζόνταν για την κατεργασία ενός σαμουριού, άλλη τόση απαιτούσε ο χρωματισμός και η

Η οδός Bruhl της Λειψίας, ονομαζόταν δρόμος της γούνας.

συρραφή των αποκομμάτων των αλεπούδων από τα οποία έφτιαχναν τις περίφημες μπλόγουνες. Οι δυτικομακεδόνες γουοναράδες πουλούσαν αρχικά τα προϊόντα τους στην Κωνσταντινούπολη στο πανηγύρι της Ζουντλόβα κοντά στην Φιλιππούπολη, καθώς και σε άλλες πόλεις της Ανατολής. Μετά την συνθήκη του Παζάροβατς απλώθηκαν σαν χταπόδι σε όλες της αγορές της Κεντρικής Ευρώπης. Και άρχισαν να φέρνουν στον τόπο τους πλούτο και πολιτισμό.

Αδιάψευστοι βουβοί μάρτυρες της οικονομικής ανάπτυξης την γουοναράδων αποτελούν τα περίφημα αρχοντικά της Καστοριάς που θαυμάζονται ακόμη και σήμερα από χιλιάδες επισκέπτες. Είναι εύπορα σεράγια με πολλά χαγιάτια και έχουν μικρά λιμάνια για τα καράβια τους. Έχουν πατώματα το ένα πάνω στο άλλο στον ρυθμό της Κωνσταντινούπολης. Εκτός όμως από τα αρχοντικά οι ξενιτεμένοι γουοναράδες έκαναν δωρεές στους τόπους τους για να κτιστούν ή να συντηρηθούν εκκλησίες και σχολιά. Να ενισχυθούν τα επαναστατικά κινήματα και αργότερα να γίνουν κοινωφελή έργα. Έτσι ξεκίνησε η ανάπτυξη της πόλης.

Στην Καστοριά τα γουοναρικά επεξεργάζονταν σε ένα δωμάτιο του σπιτιού.

Έργα ζωγραφικής της συναδέλφου Μαρίας Γεροντάκη-Μακρή

Η Μαρία Γεροντάκη-Μακρή γεννήθηκε στη Νάξο. Είναι συνταξιούχος της Ιονικής και ασχολείται ερασιτεχνικά με τη φωτογραφία. Εδώ και λίγα χρόνια την έχει κερδίσει η ζωγραφική. Ζωγραφίζει με ακρυλικό κατά κύριο λόγο με χρήση πινέλου σπάτουλας και μικτής τεχνικής. Λαμβάνει μέρος σε εκθέσεις ζωγραφικής στην Αθήνα από το 2013. Το 2015, 2016 και το 2017 έλαβε μέρος με τον Σύλλογο Πελοποννησίων Γαλατσίου, με την καθοδήγηση και την βοήθεια του ζωγράφου-διδάσκου Alessandro de Martino στον εκθεσιακό χώρο στο «Καμίни Γαλατσίου» καθώς επίσης και με την Ένωση Εικαστικών Καλλιτεχνών «Ο ΑΠΕΛΛΗΣ». Το 2016 συμμετείχε ομαδικά δύο φορές με την Ένωση Εικαστικών Καλλιτεχνών «ΔΙΩΝΗ» στο Athens Heart Mall. Από τις 6 έως και τις 11 Αυγούστου 2017 έλαβε μέρος στην 1η Ομαδική Έκθεση Ναξίων Καλλιτεχνών στην Χώρα της Νάξου.

Καλλιτεχνικές Δημιουργίες της συναδέλφου Ελένης Κεφαλιανού

Η Ελένη Γκολφίνοπούλου – Κεφαλιανού γεννήθηκε στη Λυκοποριά Κορινθίας. Μαθήτευσε στο Δημοτικό σχολείο Λυκοποριάς και στο Γυμνάσιο Δερβενίου μέχρι το 1970. Παντρεύτηκε και ζει στην Κω όπου εργάστηκε ως τραπεζικός υπάλληλος στην Ιονική και στην Alpha Bank από το 1976 έως το 2010, οπότε και συνταξιοδοτήθηκε. Από το 2010 έως σήμερα παρακολουθεί μαθήματα στο “Εικαστικό Εργαστήρι” της ζωγράφου Μαρίας Καρατοσίδη και έχει συμμετάσχει σε ομαδικές εκθέσεις.

Παγκόσμιες διακρίσεις και μετάλλια στη σφαιροβολία, για το μέλος του Συλλόγου μας Μαρία Σταματουλά!

Ο Σύλλογος Συνταξιούχων Ιονικής & Λαϊκής Τράπεζας Ελλάδος, συγχαίρει θερμά την συνάδελφο-συνταξιούχο Ιονικής Μαρία Σταματουλά, για τις πολλαπλές διεθνείς και ελληνικές επί 14ετία λαμπρές διακρίσεις της στην σφαιροβολία.

Η αθλητική πορεία της σφαιροβόλου Μαρίας Σταματουλά

Η Μαρία Σταματουλά είναι ένα μοναδικό ταλέντο σφαιροβόλου διεθνώς αναγνωρισμένη και η με περισσότερες διακρίσεις Ελληνίδα Σφαιροβόλος. Η παρουσία της στους Διεθνείς αγωνιστικούς χώρους, τίμησε την πατρίδα μας από το 2004 έως το 2017 υψώνοντας την γαλανόλευκη σε κάθε συμμετοχή της στις μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις.

Η Μαρία Σταματουλά στις διοργανώσεις αυτές κατάκτησε μετάλλια και διακρίσεις που παρατίθενται παρακάτω:

ΜΕΤΑΛΛΙΑ:

- 1 Ολυμπιακό χάλκινο μετάλλιο στην Παραολυμπιάδα του Πεκίνου το 2008.
- 4 Παγκόσμια μετάλλια (1 χρυσό, 2 ασημένιο, 1 χάλκινο) το 2006, 2011, 2013, 2017.
- 4 Πανερωπαϊκά μετάλλια (2 χρυσά, 1 ασημένιο, 1 χάλκινο) το 2007, 2012, 2012, 2014.
- 29 Πανελλήνια χρυσά μετάλλια.

ΘΕΣΕΙΣ:

- 2 Ολυμπιακές θέσεις στη Παραολυμπιάδα του Λονδίνου το 2012.
- 1 Πανερωπαϊκή θέση το 2005.

ΡΕΚΟΡ:

- 1 Παραολυμπιακό . • 8 Παγκόσμια.
- 14 Πανερωπαϊκά. • 19 Πανελλήνια.

2 φορές βράβευση από τον ΠΣΑΤ ως κορυφαία αθλήτρια (2010, 2011)
ΠΣΑΤ (Πανελλήνιος Σύνδεσμος Αθλητικού Τύπου).

Τιμήθηκε δύο φορές από :

- 1). Τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας με απονομή του Εθνοσήμου της Ελλάδας και
- 2). Την Βουλή των Ελλήνων με την απονομή του Χρυσού Μεταλλίου της Βουλής.

Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Στίβου ΑΜΕΑ- Λονδίνο 2017-Ασημένιο Μετάλλιο.

Μαρία Σταματουλά

Μαίρη Σταματουλά

Παραολυμπιάδα
Κίνα 2008
(Χάλκινο)

Μαίρη Σταματουλά

Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Στίβου

Ολλανδία 2006
(Χρυσό)

**Παγκόσμιες
διακρίσεις
και μετάλλια**

Μαίρη Σταματουλά

Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Στίβου
Τσεχία 2007
(Χρυσό)

ΠΕΡΙ ΟΡΕΩΝ

ΑΝΩΝΥΜΗ ΚΟΡΥΦΗ

2.34...μ.

**Του συνάδελφου Λεωνίδα Παπαδόπουλου
- Καλαμάτα**

Με πολύ χαρά εγκαινιάζω τη νέα στήλη η οποία θα περικλείει θέματα γύρω από το βουνό και τους ανθρώπους του. Τα θέματα θα τα χαρακτηρίζω σαν «φυσιολατρικές ιστορίες» αν ο όρος «φυσιολατρία» διατηρούσε την αυθεντική του σημασία και δεν τον διέκρινε η κάλπικη χροιά των ημερών μας.

Μία εξόρμηση στο βουνό αρχίζει πολύ πριν σπμάνει η ώρα που θα περπατήσεις στο μονοπάτι, τη ρεματιά, τη σάρα ή την παγωμένη κόψη. Υπάρχουν πολλές και διάφορες δυσκολίες που αρχίζουν την

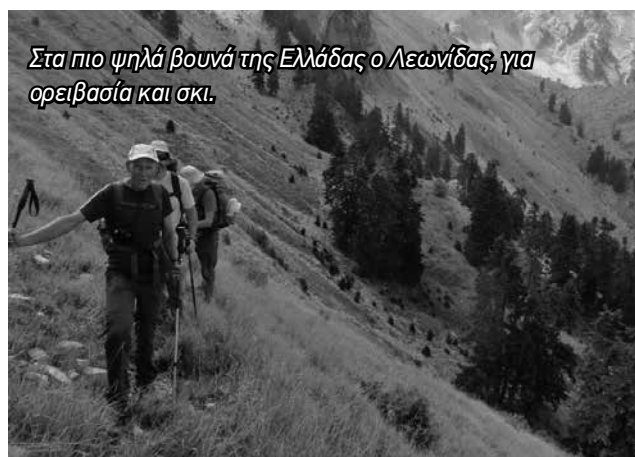
ίδια κιάλας στιγμή που θα αρθρώσεις την απόφασή σου για το φευγικό στο βουνό, γι αυτή την απλά με άλλα λόγια συμπόρευσή σου κοντά του, σε αυτό το μυστικό κάλεσμα. Το σακίδιο αυτός ο άλλος εαυτός σου και τι θα χωρέσεις μέσα. Σκέπτεσαι τι είναι απαραίτητο και στοχάζεσαι τον καιρό. Κοιτάξεις και προβληματίζεσαι αν θα κρατήσει η καλοκαιρία ή αν θα γυρίσει ο καιρός και θα χαλάσει, άσχετα αν το ξέρεις πολύ καλά πως ότι και να μάθεις για τον καιρό, εκεί θα έχει τον δικό του καιρό. Έξω από τα πακεταρισμένα ομαδικά δεδομένα έχεις να επιλέξεις το σύντροφό σου, που θα σε συνοδέψει και θα μοιραστείτε μαζί τις χαρές και τις δυσκολίες. Οι κοινές εμπειρίες που έχεις ζήσει μαζί του στο παρελ-

μαλωτίζεται και οι αμφιβολίες διαδέχονται η μία την άλλη. «Θα τα καταφέρουμε άραγε, θα βγει η διαδρομή;» Προσπαθείς να φανταστείς πως είναι το ίδιο το βουνό και βουτάς ξανά και ξανά μέσα στα ανάγλυφα των χαρτών προσπαθώντας να αποτυπώσεις όλο και μεγαλύτερο κομμάτι μέσα σου.... και όχι μόνον. Αυτές οι τελευταίες μέρες της αναμονής είναι ιδιαίτερα κουραστικές. Όλα μοιάζουν έτοιμα, το σακίδιο στην άκρη γεμάτο να με κοιτάζει όλο περιέργεια και εγώ χαμένος κάπου ανάμεσα στις υποχρεώσεις μου να προσπαθώ να είμαι καλός και ευχάριστος με το περιβάλλον μου. Να τρέχω να κάνω όλα τα θελήματα σαν καλός οικογενειάρχης, να γίνομαι τρυφερός στα παιδιά και ακούραστος στη σύντροφό μου, που τα καταλαβαίνει όλα αυτά και γελά με τα μαιμουδίσματά μου σκεπτόμενη το πόσο χαμηλά μπορεί να ξεπέσει ο άνθρωπος σαν θέλει να πάει εκδρομή.... Γίνομαι φαινομενικά ήρεμος, γαλήνιος, τρέχω στο κάθε τι και υπομένω κάθε αστείο που θίγει την αγάπη μου για το βουνό.

Οι αμφιβολίες πάλι με κυριεύουν «θα τα καταφέρουμε; θα δουλέψουν όλα; θα περπατήσουν τα πόδια; θα περνούν τα μονοπάτια; θα σκωθώ το πρωί; θα προλάβουμε το τρέινο; Μήπως το σακίδιο είναι βαρύ και με βουλιάζει; Όλες αυτές οι φωτογραφικές μηχανές είναι χρήσιμες; Τα πασαλάκια είναι μέσα στ' αντίσκηνο; Μία τελευταία υπεράνθρωπη προσπάθεια να σκωθθεί το σώμα, να πατήσουν τα πόδια στη γη και να χωρέσουν στην αρβύλα. Τα μάτια ψηλαφίζουν τα πράγματα που στέκονται δίπλα μου πιο κει και η ψυχή μου κουρασμένη μουρμουρίζει και επαναλαμβάνει: «Θεέ μου πόσο δύσκολο ήταν αυτή η κορυφή σήμερα...»

θόν αποτελούν μέτρο κρίσης για νέες προσπάθειες. Ζυγίζεις το ένα και αφήνεις για λίγο το άλλο. Ένα βουνό πρωτόγνωρο έχει τα ιδιαίτερά του. Ξεφυλλίζεις τις βιβλιογραφίες, συμβουλευέσαι χάρτες και κρατάς τον καλύτερο. Οι σημειώσεις βγαίνουν φωτιστικά μοιράζονται με τον σύντροφο αν και τα περισσότερα λέγονται στο τπέφωνο και σχεδιάζεται η διαδρομή. Όταν όλα έχουν ετοιμαστεί φορτώνεσαι δοκιμαστικά το σακίδιο και διερωτάσαι εάν τα τρόφιμα είναι τα κατάλληλα ή αν αυτά είναι που κάνουν τέτοιο βάρος. Ρωτάς τα δρομολόγια, τηλεφωνάς και μαθαίνεις πως θα φθάσεις εκεί που πας, αν πηγαίνει ο δρόμος και ότι περισσεύει τ' αφήνεις στα Datsun και το ελληνικό φιλότιμο. Το μυαλό αιχ-

Στα πιο ψηλά βουνά της Ελλάδας ο Λεωνίδας, για ορειβασία και σκι.

Αριστομένης και Καιάδας

Τα θρυλικά και παράτολμα κατορθώματα του Αριστομένη και οι νικηφόρες μάχες του ενάντια στους Σπαρτιάτες είχαν πάρει μυθικές διαστάσεις· απαγγέλλονταν μάλιστα ως έπος από τις Μεσσήνιες γυναίκες, όταν ο ήρωας ήταν ακόμη ζωντανός.

Άρθρο του Καθηγητή Αρχαιολογίας Πέτρου Θέμελη, αφιερωμένο από τον ίδιο στο πρώτο τεύχος του περιοδικού μας “διαδρομές”.

Το έπος άδονταν για πολλούς αιώνες αργότερα, απαλύνοντας τον πόνο των υποδουλωμένων: Οι Μεσσήνιοι, τραγουδώντας τα κατορθώματα του εθνικού τους ήρωα και συντηρώντας λατρείες τοπικών ηρώων, ασκούσαν αντίσταση που δεν αποτολμούσε την ανοιχτή σύγκρουση με τον κατακτητή, αποδείχτηκε ωστόσο ιδιαίτερα αποτελεσματική - καθώς ενεργούσε διαβρωτικά ενάντια στο καταπιεστικό σπαρτιατικό καθεστώς και συνέβαλλε στη διαμόρφωση της μεσσηνιακής εθνικής ταυτότητας, ιδιαίτερα στις «περιοικίδες» πόλεις γύρω στο βουνό της Ιθώμης. Ήταν μια μορφή «μακράς επανάστασης», όπως την αντιλαμβάνεται ο Raymond Williams στο ομώνυμο βιβλίο του (Long Revolution, 1989), ή μια «πολιτισμική αντίσταση», όπως την όρισε ο Marshall Sahlins (Culture and Practical Reasons, Λονδίνο 1976).

Ο περιηγητής του 2ου μεταχριστιανικού αιώνα Πausanias άκουσε να απαγγέλλουν ακόμη στις μέρες του το επικό ποίημα, το δημοτικό εκείνο τραγούδι θα λέγαμε, και διέσωσε δυο στίχους του:

«καταμεσίς στις Στενυκλάρου την πεδιάδα και στις Ιθώμης την κορφή κυνήγησ’ ο Αριστομένης τους Λακεδαιμόνιους».

ΑΓΑΘΟΣ ΔΑΙΜΟΝΑΣ

Μέσα από την «Αριστομενειάδα» πρόβαλλε η μορφή του Μεσσήνιου θρυλικού ήρωα. Πρέπει να περιγράφονταν σε αυτό το έπος η θαυμαστή απόδρασή του από τον Καιάδα, που ισοδυναμούσε με

επιστροφή από τον Άδη, η θυσία εκατό αιχμαλώτων στον Ιθωμάτα Δία, η πτώση της Είρας και η προδοσία του Αρκά Αριστοκράτη, η κατάκωση της «ιερής παρακαταθήκης» στην Ιθώμη, καθώς και άλλα κατορθώματα και περιπέτειές του. Μορφή ερωτικού ρομάντζου είχε η ιστορία με τη Σπαρτιάτισσα Αρχιδάμεια, ιέρεια της θεάς Δήμητρας, που τον λευτέρωσε από την αιχμαλωσία όχι για χρήματα, αλλά γιατί ήταν ερωτευμένη από καιρό μαζί του.

Ο Αριστομένης ήταν ο αγαθός δαίμονας των Μεσσήνιων. Η θαυμαστή εμφάνισή του όταν δεν βρισκόταν πια ανάμεσα στους ζωντανούς, αλλά ήταν πάρεδρος των θεών, αρκούσε για να νικήσει

Οι εκδρομείς συνταξιούχοι της Ιονικής με τον Καθηγητή Πέτρο Θέμελη, στις κερκίδες του θεάτρου της Αρχαίας Μεσσήνης.

ο Επαμεινώνδας κατά κράτος τους Σπαρτιάτες στη μάχη των Λεύκτρων, το 371 π.Χ., μάχη καθοριστική για την ίδρυση της Μεσσήνης δύο χρόνια αργότερα στην πλαγιά της Ιθώμης. Την επιστροφή της άυλης υπόστασης του Αριστομένη για χάρη των Βοιωτών στα Λεύκτρα ακολούθησε η επιστροφή των φυσικών του λειψάνων, των οστών του, λίγα χρόνια αργότερα από τη Ρόδο (Παυσανίας 4.32.3).

ΑΠΟΔΡΑΣΗ ΑΠΟ ΤΟΝ «ΚΑΤΩ ΚΟΣΜΟ»

Μέσα από την «Αριστομενείδα», κατά το παράδειγμα της «Αχιλλίδας» και άλλων παρόμοιων επικών ασμάτων, πρόβαλλε η θρυλική μορφή του ήρωα, τονίζονταν η μεγαλοφροσύνη και το απίστευτο θάρρος του. Η μυθιστορηματική απόδραση του Αριστομένη από τον Καιάδα, όπου τον είχαν ρίξει ζωντανό με πενήντα αιχμάλωτους, τοποθετείται χρονικά στα χρόνια του δεύτερου Μεσσηνιακού πολέμου, τον 7ο αι. π.Χ. Το περιβάλλον στον πάτο του βαράθρου θύμιζε έντονα τον Κάτω Κόσμο. Ο Παυσανίας (4.19) δίνει έμφαση στο βαθύ σκοτάδι που επικρατούσε εκεί, και το περιγράφει γεμάτο πτώματα και οστά ανθρώπων.

Την πρώτη περιγραφή του σπηλαιοβάραθρου στο χωριό Τρύπη, κοντά στο Μυστρά, και την ταύτισή του με τον Καιάδα, την οφείλουμε στο Γάλλο Ο. Rayet που έφτασε εκεί το 1879 και μας άφησε μια απόλυτα κατατοπιστική περιγραφή. Το βάραθρο της Τρύπης αποτελεί μια τεράστια ρωγμή, κατακόρυφα ανοιγμένη στο φυσικό πέτρωμα, με πολλές αδρές επιφάνειες στο εσωτερικό. Το σημερινό άνοιγμα βρίσκεται μόνο 12-15 μέτρα ψηλότερα από το κατώτατο σημείο και είναι κλεισμένο με μεγάλα βράχια, που δεν επιτρέπουν να μπαίνει το φως. Το κάτω τμήμα της ρωγμής, σε βάθος περίπου 40 μέτρων από την επιφάνεια, είναι ευρύτερο από το επάνω, με διαστάσεις περίπου 12 X 15 μ. Το δάπεδο του σπηλαίου αποτελείται από μεγάλη μάζα ανθρωπινων οστών ανακατεμένων με χώμα και κομμάτια βράχου πεσμένα από πάνω.

Πόσοι σκελετοί υπάρχουν εκεί μέσα, είναι αδύνατο να εκτιμήσει κανείς. Υπήρχαν πάντως πάρα πολλοί, γιατί οι τρύπες που έχουν ανοίξει οι κάτοικοι της Τρύπης δείχνουν ότι το στρώμα των οστών είχε μεγάλο πάχος. Τα κρανία που μπόρεσαν να

Ο Καιάδας, το σπηλαιοβάραθρο του «τρόμου», βρίσκεται κοντά στο χωριό Τρύπη, 10 χλμ. από τη Σπάρτη, δίπλα στο δημόσιο δρόμο Σπάρτης – Καλαμάτας.

συγκεντρώσουν ο Rayet και ανθρωπολόγοι όπως ο Θεόδωρος Πίτσιος μετά από αυτόν, από το σπηλαιοβάραθρο, ανήκαν σε δυνατούς άνδρες που βρίσκονταν ακόμη στην ακμή της ηλικίας τους, αν κρίνει κανείς από τη διατήρηση των δοντιών τους και άλλα στοιχεία. Μια ορειχάλκινη αιχμή βέλους βρέθηκε σφηνωμένη στον κρόταφο ενός από τα κρανία.

Διακρίνει κανείς ακόμη σήμερα οστά σε όλες τις προεξοχές των τοιχωμάτων του σπηλαίου, από πάνω ως κάτω. Είναι προφανές ότι οι άνδρες είχαν ριχτεί μέσα από το αρχικό άνοιγμα. Ορισμένοι έμειναν αιωρούμενοι πάνω στις βραχώδεις προεξοχές, ενώ άλλοι έπεσαν στο βάθος και τσακίστηκαν. Με τον ίδιο τρόπο θανατώθηκαν είλωτες, αιχμάλωτοι των μεσσηνιακών πολέμων και άλλοι καταδικασμένοι που ρίχτηκαν στον Καιάδα.

Αντικρίζοντας το αποκρουστικό αυτό θέαμα, είναι αδύνατο να μην ανακαλέσεις στη μνήμη τη γεμάτη πάθος αφήγηση του Παιουσία.

ΠΕΝΙΧΡΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΝΟΣ ΣΠΟΥΔΑΙΟΥ ΜΝΗΜΕΙΟΥ

Δεν είναι εύκολο να αποφύγει κανείς τον πειρασμό να πιστέψει ότι το άνοιγμα, από όπου μπαίνεις σήμερα στο σπήλαιο, δεν είναι αυτό από το οποίο διέφυγε ο Αριστομένης με τη βοήθεια μιας αλεπούς.

Δεν υπάρχει πάντως αμφιβολία ότι ο εντοπισμός του Καιάδα, η ταύτιση δηλαδή του σπηλαιοβάραθρου της Τρύπης με τον Καιάδα των αρχαίων μαρτυριών, αποτελεί γεγονός τεράστιας σημασίας. Φαίνεται εντούτοις ότι οι αρχαιολόγοι, σε αντίθεση με τους παλαιο-ανθρωπολόγους, δεν του έχουν δώσει τη δέουσα προσοχή. Η κατάσταση στην οποία βρίσκεται σήμερα είναι αντιστρόφως ανάλογη προς τη σημασία του. Μια άθλια τσιμεντένια σκάλα οδηγεί από το επίπεδο της οδού στο επίπεδο της εισόδου, ενώ επίδοξοι εξερευνητές αφαιρούσαν κατά καιρούς οστά καταστρέφοντας τα τεκμήρια.

Άποψη τμήματος του Σταδίου της Αρχαίας Μεσσήνης

Πέτρος Θέμελης

Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη, πήρε πτυχίο Ιστορίας και Αρχαιολογίας από τη Φιλοσοφική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου της Θεσσαλονίκης το 1959, καθώς και διδακτορικό από το Πανεπιστήμιο του Μονάχου το 1972. Κατά το διάστημα 1963-1980 ήταν Επιμελητής και Έφορος Αρχαιοτήτων στις Αρχαιολογικές Περιφέρειες Ηλείας-Μεσσηνίας, Αττικής, Εύβοιας, Φωκίδος-Λοκρίδος και Αιτωλοακαρνανίας, ενώ το διάστημα 1977-1980 ήταν Διευθυντής του Αρχαιολογικού Μουσείου των Δελφών. Από το 1980 ως το 1984, ήταν Προϊστάμενος της Εφορίας Παλαιοανθρωπολογίας και Σηπλιαολογίας, ενώ από το 1984 είναι καθηγητής Κλασικής Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Κρήτης στο Ρέθυμνο.

Από το 1987 έως σήμερα, είναι διευθυντής των ανασκαφών για την ανασύλωση της αρχαίας Μεσσήνης, για την οποία έχει συγγράψει μέχρι τώρα 3 βιβλία και αρκετά επιστημονικά άρθρα. Οι ανασκαφές στην περιοχή έχουν επιβεβαιώσει τις περιγραφές του αρχαίου Έλληνα περιηγητή Πausanias.

Έχει λάβει μέρος σε ανασκαφές στη Βεργίνα, στην Πέλλα, στην Ολυμπία, στους Δελφούς, στην Ερέτρια, Ελεύθερα και αλλού. Στις 18 Ιανουαρίου 2005, παρέλαβε τον Ταξίαρχη του Τάγματος του Φοίνικος από τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας Κωνσταντίνο Στεφανόπουλο

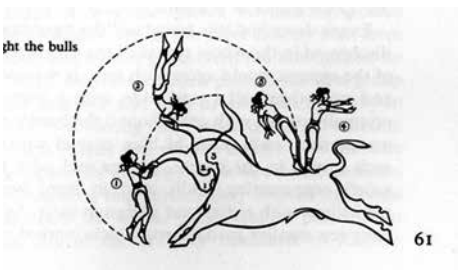
Άσκηση και Αθλητισμός στην Μινωική Κρήτη

Από το ομώνυμο βιβλίο της συναδέλφου Αθηνάς Ν. Κυριακάκη-Σφακάκη
Ξεναγού – Συγγραφέα - Ηράκλειο 2014

1. ΑΘΛΗΜΑΤΑ ΜΕ ΤΟΝ ΤΑΥΡΟ ΣΤΗ ΜΙΝΩΙΚΗ ΚΡΗΤΗ.

Οι Μινωίτες εκτελούσαν ποικιλία αθλημάτων με τον ταύρο, τον άγριο ταύρο, το μεγαλύτερο και δυνατώτερο ζώο στην μινωϊκή κρητική φύση. Ήταν ο *Bos grunniens*, ο οποίος θεωρείται ως ο βούς ο στεπέος, οστά του οποίου βρέθηκαν στην οικία Α της Τυλίσου;

1α .Τοιχογραφία των " ταυροκαθαφίων."

Τοιχογραφία, χρονολογούμενη στην Νεοανακτορική μινωϊκή περίοδο, 1700-1450 π.Χ, από τα ερείπια του ανακτόρου της Κνωσού. Παριστάνει Το δυσκολότερο και δημοφιλέστερο άθλημα της Μινωϊκής εποχής, φημισμένο εντός και εκτός Κρήτης, γνωστό σήμερα ως "μινωϊκά ταυροκα-

θάψια". Ένα επικίνδυνο εγχείρημα υψηλών απαιτήσεων ψυχραιμίας, δεξιοτεχνίας, ακριβείας, συντονισμού, και αυτοσυγκέντρωσης. Άθλημα και συνδυασμός ακροβατικού άλματος, κορυφαία επίδειξη συνισταμένων ικανοτήτων. Είναι γνωστά σήμερα και άλλα αθλήματα των μινωιτών με ταύρους, από αρχαιολογικά ευρήματα με σχετικές παραστάσεις γραπτές και εγχάρακτες. Αθλητές και αθλήτριες, είναι ενδεδυμένοι με τον ίδιο τρόπο. Φορούν το χαρακτηριστικό μινωϊκό περίζωμα στην απλούστερη μορφή του. Φαίνονται ευθυτενείς, ευλύγιστοι, λεπτοκαμωμένοι, και φέρουν στα πόδια τους ένα είδος μπότας ή κάλτσας. Τα μαλλιά όλων είναι μακριά, και φαίνονται κτενισμένα με περίτεχνο τρόπο.

Η συμμετοχή των γυναικών στο δυσκολότερο μινωϊκό άθλημα προσδίδει εξαιρετικά ενδιαφέρουσες διαστάσεις στον ρόλο της γυναίκας στο μινωϊκό αθλητισμό, στην μινωϊκή θρησκεία αλλά και στη μινωϊκή κοινωνία γενικότερα. Η τοιχογραφία αυτή είναι η μοναδική παράσταση στην οποία οι Μινωίτες φορούν στα πόδια τους κάλτσα ή μπότα. Σε όλες τις άλλες παραστάσεις οι Μινωίτες εικονίζονται ξυπόλυτοι. Η κάλτσα ή η μπότα ίσως ήταν απαραίτητη για να μην γλιστρούν στα πλακόστρωτα δάπεδα των αθλητικών χώρων. Στην τοιχογραφία της Νεοανακτορικής περιόδου από το ανάκτορο της Κνωσού, εικονίζονται τρεις αθλητές. Ο αθλητής του οποίου το σώμα αποδίδεται με το σκούρο κόκκινο χρώμα, είναι άνδρας, και οι δύο, των οποίων τα σώματα αποδίδονται με το λευκό χρώμα είναι γυναίκες. Στη τοιχογραφία αυτή, εμπεριέχονται τρεις παραστάσεις οι οποίες αποτυπώνουν τις τρεις κορυφαίες φάσεις του εγχειρήματος. Οι τρεις αυτές παραστάσεις, δίδουν την τεχνική του αθλήματος, όπως περιγράφεται ακολούθως, στις παραγράφους 1,2,3.

1. Ο πρώτος, ο αθλητής Α, είναι η μορφή η οποία βρίσκεται πίσω από τον ταύρο. Είναι γυναίκα. Έχει

τελειώσει την συμμετοχή της στο άθλημα, και έχει "προσγειωθεί" στο έδαφος όρθια, πίσω από τον ταύρο. Έχει τα χέρια της τεντωμένα μπροστά, πιθανόν σε στάση ευχαριστίας προς στην θεότητα, επειδή έχει τελειώσει το άθλημα με επιτυχία, και πλέον είναι ασφαλής.

2. Ο δεύτερος, ο αθλητής Β, είναι άνδρας. Βρίσκεται στην δεύτερη φάση του αθλήματος και έχει σπριζει τα χέρια του στην πλάτη του ταύρου καθώς το ζώο τρέχει. Ο "ακροβάτης" έχει την κατεύθυνση προς το έδαφος, ενώ ο ταύρος τρέχει προς την αντίθετη πλευρά. Παίρνοντας όμως την γραμμή του σώματος, ο αθλητής μετά το τέλος του άλματος θα έπρεπε να κοιτάζει προς κατεύθυνση αντίθετη της φοράς του ταύρου. Το γεγονός ότι η πρώτη αθλήτρια έχει το σώμα της στραμμένο προς την φορά του ταύρου, σημαίνει ότι κατά την "προσγείωση" ο αθλητής έπρεπε να εκτελέσει και μια στροφή επί του εδάφους ή στον αέρα έτσι ώστε με το τέλος της συμμετοχής του, ο αθλητής αυτός να βλέπει τον τρέχοντα ταύρο. Μετά την φάση αυτή ολοκλήρωνε την συμμετοχή του στο άθλημα. Η στροφή στον αέρα ή επί του εδάφους, εις συνέχεια αλλά και κατάληξη του άλματος πάνω από το σώμα του τρέχοντος ταύρου, προσέδιδε περισσότερες δυσκολίες και επικινδυνότητα στο άθλημα αυτό. Ίσως λόγω των δυσκολιών αυτών, οι αθλητές είχαν την ανάγκη να ευχαριστήσουν την θεότητα, για το επιτυχές άλμα, και το ασφαλές τέλος της συμμετοχής των. Για τον λόγο αυτό η πρώτη αθλήτρια έχει απλώσει τα χέρια της σε στάση ευχαριστίας.

3. Ο τρίτος, ο αθλητής Γ, είναι μια ακόμη γυναίκα, η οποία μόλις έχει αρπάξει τον ταύρο από τα κέρατα. Φαίνεται λίγο υπερυψωμένη από το έδαφος, συγχρονισμένη με την κίνηση του ταύρου ο οποίος τινάζοντας το κεφάλι του προσπαθεί να απαλλαγεί από την ενόχληση που του προκάλεσε το βάρος του σώματος της αθλήτριας.

Έτσι βρίσκεται να εκτελεί την πρώτη φάση του άλματος πάνω από την πλάτη του ταύρου. Θα ακολουθήσει η δεύτερη φάση όπως ο άνδρας-αθλητής έχει κάνει, και η τρίτη και τελευταία, όπως η πρώτη αθλήτρια έχει εκτελέσει.

Ως τεχνική, οι φάσεις του αθλήματος, οι κινήσεις του αθλητή - ακροβάτη επί του τρέχοντος ταύρου, δίδονται και στο διάγραμμα. Αναφορά γίνεται σε ένα άθλημα - ακροβατική επίδειξη η οποία απαιτούσε συγκέντρωση, συντονισμό, ακρίβεια, τόλμη, και δυναμισμό. Το άθλημα εγένετο δυσκολότερο και πολυπλοκότερο λόγω της επίδειξης ισορροπίας, με την στροφή, την οποία έπρεπε να

εκτελέσει ο αθλητής, πίσω από τον ταύρο, καθώς αυτός έτρεχε προς την αντίθετη κατεύθυνση. Στην τοιχογραφία εικονίζονται μόνο ακροβάτες - αθλητές όχι όμως και θεατές. Είναι εντυπωσιακή η συμμετοχή των Μινωιτισών στο άθλημα των ταυροκαθαψίων, η οποία φαίνεται ισότιμη της συμμετοχής των ανδρών, όπως δηλώνεται από τον τρόπο εκτέλεσης του αθλήματος και από την μινωική αθλητική περιβολή. Τα ακόλουθα ερωτήματα είναι πηγαία:

- Μήπως καταδεικνύεται διά της συμμετοχής στο άθλημα αυτό η ισότιμη θέση άνδρα και γυναίκας στην μινωική κοινωνία;

- Μήπως πρέπει να αναγνωρισθεί η μινωική κοινωνία, ως μια κοινωνία φαινομενικά πατριαρχική, με τον Μίνωα μέγιστο πολιτικό και θρησκευτικό άρχοντα, άλλα με υποκρυπτόμενη μητριαρχία;

- Μήπως η Μινωίτις Βασίλισσα σε ορισμένες περιόδους θρησκευτικών διοργανώσεων επειδή παρίστανε την θεότητα ήταν "οικονομικά", "πολιτικά", και "διοικητικά", ισχυρότερη του βασιλέως;

1β. Παράσταση Ταυροκαθαψίων, από ελεφαντόδοντο.

Στην εικόνα παρουσιάζεται ειδώλιο αθλητή, ο οποίος "υπερίπταται" του ταύρου. Το εύρημα προέρχεται από την Κνωσό, και χρονολογείται στην Νεοανακτορική μινωική περίοδο, 1700-1450 π.Χ. Είναι ότι απέμεινε από μία πολυτελή κατασκευή η οποία αναπαριστούσε το άθλημα των ταυροκαθαψίων, όπως περιεγράφηκε προηγουμένως στην τοιχογραφία. Πιθανόν στην πλήρη σύνθεση,

Η συνάδελφος συγγραφέας και ξεναγός Αθηνά Κυριακάκη-Σφακάκη, επί το έργον.

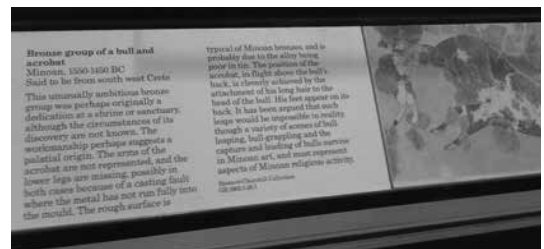
τα ακροδάχτυλα των χεριών του ακροβάτη εστηρίζοντο στην ράχη του τρέχοντος ταύρου. Η στάση του διασωθέντος ανθρωπίνου σώματος, του αθλητή ακροβάτη, εκπέμπει μήνυμα και αίσθηση απόλυτης ελευθερίας της ανθρώπινης ύπαρξης, μέσα στο περιβάλλον του σύμπαντος. Εκτός από το σώμα του αθλητή, και ένα μεμονωμένο άλλο κεφάλι, δεν έχουν διασωθεί άλλα τμήματα του τεχνουργήματος. Δεν έχουν σωθεί τα σώματα των υπολοίπων συντελεστών του αθλήματος. Δεν διασώθηκε ούτε το σώμα του ταύρου. Το σώμα του αθλητή είναι κατασκευασμένο από ελεφαντόδοντο. Είναι εκπληκτικές οι ανατομικές λεπτομέρειες του σώματος, και η σωστή ανατομικά απόδοση οστών, μυών και φλεβών.

Το σώμα του ακροβάτη είναι καλογυμνασμένο όπως συνάδει σε αθλητή υψηλού επιπέδου. Οι λεπτομερείς κινήσεις αυτού, αναδεικνύουν την αρμονία της κίνησης και φυσικά την ακρίβεια εκτέλεσης του αθλήματος.

Το χαμόγελο του αθλητή διασώζεται και σήμερα στα πρόσωπα των συγχρόνων αθλητών της γυμναστικής, σε όλες τις αγωνιστικές τεχνικές. Η έκταση των χεριών και του ποδιού αποδίδονται επιμελώς και λεπτομερώς. Οι μύες του σώματος εμφανίζονται στην σωστή θέση. Το ελαφρύ μειδιάμα του αθλητή, επιβεβαιώνει την προσήλωση των μινωϊτών τεχνιτών, στην απόδοση κάθε λεπτομέρειας, ακόμη και της μη αναμενομένης. Είναι επιμελημένες οι λεπτομέρειες όπως η έκταση των χεριών και του ποδιού. Το εκτεταμένο πέλμα φέρεται σε απόλυτη συνέχεια της κνήμης, η δε παλάμη βρίσκεται σε απόλυτη συνέχεια του εκτεταμένου αριστερού αντιβραχίου.

Το σώμα αυτό καταδεικνύει την προηγηθείσα άθληση, άλλα και την μεγάλη εμπειρία, την εξοικείωση, την βαθειά γνώση του δέον γενέσθαι, και την ακρίβεια των συγκεκριμένων κινήσεων. Η αίσθηση κίνησης και η αντανάκλασή της, είναι δυναμικός πομπός ζωτικότητας και έντασης.

Στο Βρετανικό μουσείο, αίθουσα 12Α, με τον χαρακτηρισμό "Greece: Minoan Crete", εκτίθεται η σύνθεση, παράσταση αθλήματος επι ταύρου. Στην βάση της προθήκης έχει τοποθετηθεί επεξηγηματικό λεκτικό, δίπλα στην φωτογραφία της παραστάσεως της τοιχογραφίας των ταυροκαθαψιών από την Κνωσό.

Bronze group of a bull and acrobat
Minoan, 1300-1450 BC
Shard to be from north-west Crete
This unusually ambitious bronze group was perhaps originally a dedication at a shrine or sanctuary, although the circumstances of its discovery are not known. The sculptorship perhaps suggests a mainland origin. The arms of the acrobat are not represented, and the lower legs are missing, possibly because of a casting fault where the metal has not run fully into the mould. The rough surface is

typical of Minoan bronzes, and is probably due to the alloy being used in its. The position of the acrobat, in flight above the bull's actual head, of his long hair to the head of the bull. His feet appear on his back. It has been argued that such a pose would be impossible to realize, though a variety of scenes of bull-leaping, bull-grappling and the capture and killing of bulls survive in Minoan art, and must represent aspects of Minoan religious activity.
Source: The British Museum
© The Trustees

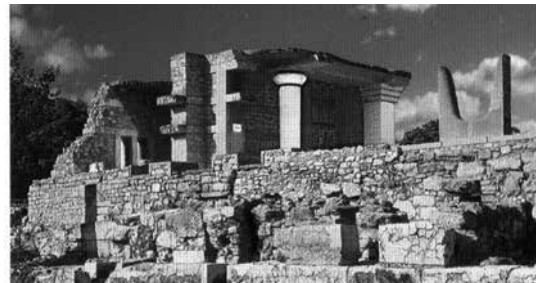
- Ποιά προπόνηση και εξάσκηση, και για πόση χρονική διάρκεια, ήταν απαραίτητη, προκειμένου να είναι ασφαλής η συμμετοχή ενός αθλητή σε αυτό το "άθλημα" με τον ταύρο;

- Πόσοι και ποιοι ήσαν οι συνδυασμοί των αθλημάτων τα οποία συνέθεταν την άρτια "προετοιμασία", την "προπόνηση" των Μινωϊτών ανδρών και γυναικών προκειμένου να λάβουν μέρος σε ένα άθλημα όπως αυτό, στο οποίο η ελαχίστη αστοχία ή διάσπαση προσοχής μπορεί να κόστιζε την ίδια την ζωή τους;

Το άθλημα, "των Μινωϊκών ταυροκαθαψιών" θεωρείται ότι είναι η αλήθεια και η αιτία της δημιουργίας των περίφημων μύθων του Λαβυρίνθου και του Μινωταύρου, του Θησέα και της Αριάδνης. Στην πραγματικότητα του αθλήματος αυτού, στηρίζεται εξήγηση του μύθου του Λαβυρίνθου, του Μινωταύρου και του Θησέα. Ο μύθος ίσως δημιουργήθηκε από τους ευφάνταστους Μυκηναίους, πιθανόν για να εξηγήσουν το γεγονός της απώλειας Αθηναίων νέων στην Κρήτη, κατά το κοντινό σε αυτούς παρελθόν, δηλαδή κατά την διάρκεια της Μινωϊκής εποχής. Δεν θεωρείται πραγματικότητα ότι οι Αθηναίοι όφειλαν να στέλνουν επτά νέους και επτά νέες στην Κρήτη, ως φόρο. Πιθανολογείται ότι κατά την διάρκεια της λαμπρής Μινωϊκής εποχής, ίσως και σε διάρκεια πολλών γενεών, Αθηναίοι νέοι και νέες ήθελαν να αποδείξουν ότι ήσαν και εκείνοι δυνατόι, επιδέξιοι, ατρόμητοι, και ισάξιοι με τους Κρήτες Μινωίτες νέους και νέες. Ταξίδευαν λοιπόν από την Αθήνα στην Κρήτη, και κυρίως στην Κνωσό όπου εγένοντο οι λαμπρότερες εκδηλώσεις, και ελάμβαναν μέρος στην λαμπρότερη Μινωϊκή διοργάνωση, το άθλημα των ταυροκαθαψιών. Η διοργάνωση αυτή ήταν το δημοφιλέστερο, το πιο φημισμένο άλλα και το δυσκολότερο αθλητικό γεγονός για τους Μινωίτες και όχι μόνο. Επίσης, ήταν άρρηκτα συνδεδεμένο με την μινωϊκή θρησκεία, και αποτελούσε μέρος των θρησκευτικών τελετουργιών, δεσπόζουσα βαρύτητας για την μινωϊκή κοινωνία. Πολλοί θα μπορούσαν να ήταν οι λόγοι για τους οποίους οι Αθηναίοι νέοι κατά σύστημα όχι μόνο δεν νικούσαν, αλλά σκοτώνονταν κατά την διάρκεια του αθλήματος, και βέβαια δεν επέστρεφαν στην Αθήνα.

Σύμφωνα με τον μύθο, τους "έτρωγε" ο Μινώταυρος. Δεν υπήρξε ποτέ Μινώταυρος στην Κρήτη. Υπήρξε όμως το ανάκτορο της Κνωσού, το οποίο αναμφίβολα ήταν δαιδαλώδες, όπως είναι και σήμερα, ακόμη και ως ερείπια. Κοντά σε αυτό το ανάκτορο εγένοντο τα λαμπρότερα ταυροκαθάρια, οι

νικητές αποκτούσαν δόξα και φήμη, και εγένοντο ξακουστοί σε όλο τον τότε κόσμο. Κατά την μινωϊκή εποχή τα νέα μετεφέροντο μόνο από τους ταξιδιώτες, και μόνο από στόμα σε στόμα. Η μεταφορά των "ειδήσεων" εγένετο ετεροχρονισμένα, και δραματικά διαφοροποιημένα. Οι Αθηναίοι νέοι ήθελαν να δείξουν ότι υπερερούσαν, ήσαν αξιότεροι και καλύτεροι αθλητές από τους Μινωίτες ή τουλάχιστον ήσαν ίσοι με αυτούς. Όμως αποτύγχαναν, και τους θανάτωνε ο ταύρος. Όταν στην Αθήνα ήταν βασιλιάς ο Αιγέας το μινωϊκό στοιχείο παρουσίασε άνοδο, το δε μινωϊκό στοιχείο βρέθηκε στο ναδίρ της ύπαρξης του. Μετά την καταστροφή της Μινωϊκής Κρήτης, δεν υπήρχε πλέον "αντίπαλος" για τους Αθηναίους. Το ανάκτορο της Κνωσού κατεστράφη, και δεν εγένοντο πλέον περίλαμπρες τελετές, διοργανώσεις και αθλήματα. Οι Αθηναίοι δεν είχαν ανάγκη να συγκριθούν πλέον με τους Μινωίτες. Ο Θησέας, ο οποίος είναι ιστορικά υπαρκτό πρόσωπο, φέρεται στον μύθο ως ο φονιάς του Μινώταυρου, γιατί επί των ημερών του ο "Μινώταυρος αφανίσθηκε". Η ιερότητα του ταύρου ήταν καθολική στην Μινωϊκή Κρήτη. Ήταν το μεγαλύτερο και ισχυρότερο ζώο της κρητικής φύσης. Τα κέρατα του συγκαταλέγονται μεταξύ των ιερών συμβολών, της Μινωϊκής θρησκείας. Πήλινα και λίθινα ομοιώματα κέρατων του ταύρου έχουν βρεθεί σε μινωϊκά κείρια. Επίσης όλα τα ιερά, είτε ήσαν μεμονωμένα κείρια, σε οικισμούς ή κορυφές βουνών, είτε ήσαν διαμερίσματα των Μινωϊκών ανακτόρων, έφεραν στην οροφή ομοιώματα κέρατων ως διακόσμηση και ως ένδειξη της ιερότητάς των.

Ζεύγος κέρατων ταύρου, λίθινα ομοιώματα, μερικώς ανακατασκευασμένα, έχουν επανατοποθετηθεί στην νότια πλευρά του διαδρόμου στο ανάκτορο της Κνωσού, στο σημείο όπου πιστεύεται ότι τα είχαν τοποθετήσει οι Μινωίτες. Ο διπλούς πέλεκυς υπήρξε σύμβολο της Μινωϊκής θρησκείας. Θεωρείται ότι δύο ζεύγη κέρατα ταύρου, συνθέτουν

τον διπλού πέλεκου. Δια της θεωρήσεως αυτής επιχειρείται να δοθεί απάντηση στο ερώτημα γιατί ο διπλούς πέλεκος λατρεύτηκε από τους Μινωίτες. Είναι γνωστό ότι στην Καρική διάλεκτο, η λέξη Λάβρυς, σημαίνει διπλούς πέλεκος. Εγχάρακτος, λατρευτικός μινωϊκός διπλούς πέλεκος, από το σπήλαιο Αρκαλοχωρίου. Πολύτιμο κατασκευάσμα, θρησκευτικής χρήσης, με Μινωϊκά ιερογλυφικά στην επιφάνεια, κατά μήκος της οπής υποδοχής ξύλινου στηρίγματος, το οποίο δεν σώθηκε.

Ο διπλούς πέλεκος έχει πολύμορφη και συνεχή παρουσία στο ανάκτορο της Κνωσού. Υπάρχει χαραγμένος στους λαξευτούς ογκόλιθους των αυθεντικών Μινωϊκών τοίχων, και στους σπονδύλους των πέτρων πεσσών.

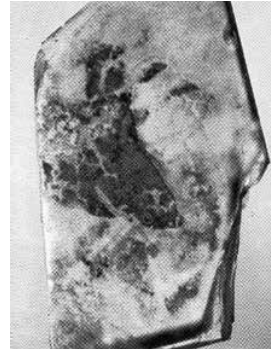
Λατρευτικοί διπλοί πελέκεις από χαλκό, βρέθηκαν έξω από τις δυτικές αποθήκες του ανακτόρου της Κνωσού, αλλά και σε άλλα διαμερίσματά του. Ίσως από τη λέξη Λάβρυς προήλθε η λέξη Λαβύρινθος η οποία μπορεί να σήμαινε στη μινωϊκή γλώσσα, το ιερό των διπλών πελέκεων, ή το ανάκτορο των διπλών πελέκεων. Το όνομα Λαβύρινθος ίσως να ήταν το μινωϊκό όνομα του ανακτόρου της Κνωσού. Το ανάκτορο της Κνωσού, και πολύπλοκο ήταν, και ελατρεύοντο σε αυτό οι διπλοί πελέκεις Αναθηματικοί διπλοί πελέκεις, τοποθετημένοι επί ξύλινων βάσεων, σε αναπαράσταση των Μινωϊκών ξύλινων βάσεων, όπως έχουν εικονισθεί σε πολλές παραστάσεις ιερών κτιρίων και ιερών τελεουργιών.

1γ. Άθλημα με τον ταύρο, εικονιζόμενο στο ρυτό της Αγίας Τριάδος.

Στην περιοχή η οποία σήμερα ονομάζεται Αγία Τριάδα, κατά την Νεοανακτορική περίοδο υπήρχε Μινωϊκή έπαυλη, η οποία θεωρείται ως καλοκαιρινή κατοικία της οικογένειας των Σαρπιδώνων της Φαιστού. Το αγγείο, κατασκευασμένο από στεατίτη, χρονολογείται στην Νεοανακτορική περίοδο. Στην επιφάνειά του είχαν φιλοτεχνηθεί τέσσερις ζώνες διακόσμησης με παραστάσεις τεσσάρων αθλημάτων. Άλμα, Ακροβασία σε ταύρο, Πυγμαχία, Πάλη. Στην παρατιθέμενη του ρυτού εικόνα, φαίνεται καθαρά ο ταύρος, που ενοχλημένος από το βάρος του σώματος του αθλητή τινάζει ψηλά το κεφάλι του για να απαλλαγεί από αυτό. Η ορμή της κίνησης του ζώου, και το συγχρονισμένο με αυτήν σώμα του αθλητή, είναι εκπληκτικής απόδοσης, με πλαστικότητα και απόλυτη ακρίβεια της κίνησης.

1δ. Άθλημα με τον ταύρο, εικονιζόμενο σε ζωγραφική διακόσμηση επί υάλου.

Οι Μινωίτες επεδίδοντο και σε άθλημα με τον ταύρο, για την εκτέλεση του οποίου χρησιμοποιούσαν ένα πολύ μακρύ ακόντιο. Στην πίσω πλευρά της κρυσταλλικής επίπεδης επιφάνειας, Μινωίτης ζωγράφος είχε εικονίσει αυτό το διαφορετικό άθλημα με τον ταύρο. Από

την μινωϊκή παράσταση διασώθηκε θραύσμα στο οποίο φαίνεται το εμπρόσθιο τμήμα του σώματος του ταύρου, ο αθλητής και ένα πολύ μακρύ μάλλον ευλύγιστο ακόντιο. Σύμφωνα με την παράσταση ο αθλητής στήριζε το ακόντιο στην μια πλευρά του ταύρου, καθώς το ζώο έτρεχε. Εν συνεχεία, εκτελώντας άλμα επί κοντώ, έπρεπε να προσγειωθεί πίσω από τον ταύρο. Εις ότι αφορά την επικινδυνότητα του εγχειρήματος δεν υπολείπεται της επικινδυνότητας του αθλήματος της τοιογραφίας, ούτε του αθλήματος με τον ταύρο στην επιφάνεια του ρυτού της Αγίας Τριάδος.

1ε. Άθλημα με ταυρο και δικτυ, εγχάρακτη διακόσμηση επί της επιφανείας λίθινου αγγείου.

Το μαρμάρινο λιοντάρι, στον περίβολο του ναού του Αγίου Νικολάου στην Κάντζα

Της συναδέλφου Τόνιας Αβτζή (03-10-2017)

Στην Κάντζα Παλλήνης, στα αριστερά της οδού Λεονταρίου, ακολουθώντας την ταμπέλα «προς κέντρο δοκιμών και προτύπων ΔΕΗ», βρισκόμαστε μπροστά στο καμαροσκέπαστο, μονόχωρο, εκκλησάκι του Αγίου Νικολάου.

Στον περίβολο του ναού, βλέπουμε ένα αρχαίο επιβλητικό λιοντάρι, πάνω σε ένα τιμεντένιο βάθρο, φτιαγμένο από Πεντελικό μάρμαρο (σωζ. Ύψος: 1,50 μ. μήκος: 1,40 μ.).

Το άγαλμα αυτό έχει χρονολογηθεί στο τέλος του

4ου αι. π.χ. . Η ουρά του και τα τέσσερα άκρα του δεν σώζονται, ενώ το ρύγχος του έχει υποστεί φθορά.

Ξένοι περιηγητές που πέρασαν από εκεί τον 18ο αιώνα, δίνουν περιγραφές του λιονταριού και κάνουν απόπειρες χρονολόγησης και ερμηνείας της ύπαρξής του, σ' αυτό το σημείο. Ένας από αυτούς, ο Χανς Κρίστιαν Άντερσεν, περιέγραψε αυτόν τον περίφημο λέοντα στο ημερολόγιο του, όταν εξερευνούσε μαζί με δύο φίλους του την άλλη πλευρά του Υμηττού.

«Ιππεύαμε περίπου δύομισι ώρες και το χάρηκα

πολύ, γιατί σήμερα αισθανόμουν πιο ελεύθερος. Κάτω από τα πόδια μας, μοσχοβολούσε το θυμάρι [...].

Είδαμε τη θάλασσα με την Τήνο και μπροστά μας την Εύβοια. Κοντά σε μια ερειπωμένη εκκλησία, δίπλα σε μια μεγάλη ελιά, ένα λιοντάρι από μάρμαρο, το συνηθισμένο αρχαίο μνημείο σε τάφους».

Τα σχεδιαγράμματα που συνοδεύουν συνήθως τις περιγραφές των περιηγητών, δείχνουν ότι το λιοντάρι κείτονταν στο έδαφος, βορειοδυτικά της σημερινής του θέσης. Το λιοντάρι θα πρέπει να ήταν ορατό στον χώρο αυτό, αν κρίνει κανείς από τους διάφορους θρύλους της περιοχής που συνδέονται με αυτό.

Ένας από αυτούς λέει ότι περίπου κατά τον δέκατο αιώνα στις πλαγιές του Τρελού (όπως χαρακτηρίζαν συχνά τον Υμηττό) κατοικούσε ένα τρομερό λιοντάρι, που κατατρόμαζε τον κόσμο.

Κατέβαινε στα γύρω χωριά, στο Λιόπεσι (σημερινή Παιανία), την Κάντζα, την Παλλήνη (τότε Χαρβάτι), το Κορωπί, και ζητούσε τη λεία του, δηλαδή τα πιο όμορφα κορίτσια της περιοχής, αλλιώς ρήμαζε τον τόπο.

Πανικόβλητοι οι χωρικοί, έστρεψαν τότε τις ελπίδες τους στον Άγιο Νικόλαο. Και έτσι κάποια 6η Δεκεμβρίου, μέρα της γιορτής του, μαζεύτηκαν όλοι στο μικρό ξωκλήσι του στην Κάντζα. Η αρχόντισσα του χωριού, η γριά Κάντζαινα, δέχτηκε να χρησιμοποιηθεί η πανέμορφη και ορφανή εγγονή της, σαν δόλωμα για το θηρίο. Όταν βγήκε το λιοντάρι να φάει την κοπέλα, έγινε θαύμα και ο Άγιος το μαρμάρωσε.

Στην πραγματικότητα όμως, το μαρμάρινο λιοντάρι είναι πολύ παλιότερο, περίπου 2500 ετών! Το 541 π.Χ. (ή το 539 σύμφωνα με άλλες πηγές) στην περιοχή διεξήχθη, η «επί Παλληνίδι μάχη» (σύμφωνα με τον ιστορικό Ηρόδοτο). Ο τύραννος Πεισίστρατος νίκησε τους Αθηναίους αντιπάλους του και εγκατέστησε την τυραννία στην Αθήνα. Το μαρμάρινο λιοντάρι, είχε τοποθετηθεί σαν επιτάφιος λέων, πάνω στον τάφο των νεκρών Αθηναίων της μάχης αυτής. Όπως εξηγεί ο Χ. Ενισλειδής στη μελέτη του, πρόκειται σίγουρα για έναν Λέοντα Επιτύμβιο, απ' αυτούς που στήνουν οι αρχαίοι στον τόπο ταφής ενδόξων ανδρών, όπως είναι μεταξύ άλλων, ο Λέων των Θερμοπυλών, ο Λέων της Αμφιπόλεως και ο Λέων της Χαιρώνειας.

Επί Τουρκοκρατίας, η περιοχή της Παλλήνης,

αποτελέσε ένα μεγάλο τσιφλίκι, πολλών χιλιάδων στρεμμάτων, με ιδιοκτήτες Τούρκους πασάδες. Κάποιοι από αυτούς ονομαζόταν Χαρβάτ Πασάς κι έτσι η περιοχή ονομάστηκε Χαρβάτι. Το όνομα αυτό διατηρήθηκε για πολλά χρόνια μέχρι που μετατράπηκε σε κοινότητα.

Αυτό το μεγάλο τσιφλίκι, μετά την απελευθέρωση της Ελλάδας, το 1821, αγοράστηκε από διάφορους ιδιοκτήτες αλλοδαπούς, αλλά κυρίως Έλληνες. Ο σημαντικότερος όλων ήταν ο προτελευταίος ιδιοκτήτης του, Έλληνας εφοπλιστής Ιωάννης Θεοφιλάτος, (το αγόρασε το 1874), ο οποίος οργάνωσε τα περίπου 30.000 στρέμματα, με προδιαγραφές πρότυπου κτήματος.

Κατά τον Δ. Καμπούρογλου η εκκλησία του Αγίου Νικολάου Κάντζας, κτίζεται περί τα εκατόν πενήντα χρόνια μετά την άλωση: «...αντιστορήθη ο θεός και πανσεβάσμιος ναός του Αγίου Νικολάου.. ΖΡ (7. 100 δηλ. 1592). Σύμφωνα με γραπτές πηγές, η εκκλησία του Αγίου Νικολάου υπήρξε μετόχι της μονής του Αγ. Ιωάννου του Κυνηγού.

Σε ανασκαφές που έγιναν σε μικρή απόσταση από τον ναό, έφεραν στο φως ισχυρά θεμέλια τοίχου, που προφανώς πρόκειται για προγενέστερο βυζαντινό ναό, του οποίου είναι επιφανειακά ορατός και ο τοίχος του ιερού, πάνω στον οποίο έχει κτισθεί το ιερό της σημερινής εκκλησίας.

Μπροστά από τον τοίχο αυτό, βρέθηκε τάφος κεραμοσκεπής, βυζαντινών χρόνων. Τομές που έγιναν στην νότια πλευρά του Αγ. Νικολάου, αποκάλυψαν, σε μικρό βάθος από την επιφάνεια του εδάφους, μέρος νεκροταφείου βυζαντινών χρόνων.

Πηγές:

- Βιβλίο «Η Παλλήνη (το Χαρβάτι), Ένας τόπος δύο ιστορίες» Γιάννη Οικονόμου, Υποστρατήγου ε. α., 1994
- «Η Ελλάδα του Αντερσεν, από τα ημερολόγια του Χανς Κρίστιαν Αντερσεν» Μυρτώ Γεωργίου Νίλσεν
- Ανασκαφή στην Κάντζα Αττικής: Ξένη Αραπογιάννη (Αρχαιολόγος) 1985
- Το λιοντάρι του Αγ. Νικολάου Κάντζας, Θωμά Γιαννάκη
- Ιστοσελίδα Δήμου Παλλήνης (Τα στοιχεία προέρχονται από τον πολιτιστικό σύλλογο «ΠΑΛΛΗΝΕΥΣ»)

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ

Του συνάδελφου Δημήτρη Γ. Κωσταρά

Η παραλία ερήμωσε, άφαντες οι ομπρέλες,
ούτε πετσέτες απλωτές ούτε κολυμβητές,
γέλια φωνές και χάχανα, πειράγματα και τρέλες
σαν να τις πήρε ο άνεμος, χαθήκανε κι αυτές!
πού είν' εκείνα τα παιδιά που, σαν τα γλαροπούλια
τσαλαβουτούσαν στα νερά και κάναν ταραχή;
Έφυγαν, πάνε, χάθηκαν, τα 'διωξε, λες, η πούλια,
ή μήπως και περάσαμε σε άλλη εποχή;
Τα αρμυρίκια μείνανε το πέλαο να κοιτάνε,
να στέκουνε ακοίμητοι και άγρυπνοι φρουροί,
να μη λογιάζουν τα στοιχειά της φύσης που λυσάνε,
να καρτερούν να' ρθουν ξανά οι όμορφοι καιροί!
Να βλέπουνε τα κύματα στα πόδια τους να σκάνε,
να σέρνουνε τα χάρχαλα μ' απόκοσμη βοή,
σαν σκλάβοι που λυσομανούν, φωνάζουν και βογκάνε,
τις αλυσσίδες σέρνοντας στ' αμπάρια μια ζωή!
Φθινόπωρο! Και στην ψυχή μια θλίψη ξεπροβάλλει
σαν την ομίχλη την αχνή που απλώνεται παντού,
μα η ελπίδα πως θα 'ρθει το Καλοκαίρι πάλι,
μένει σαν σπίθα ζωντανή , να τυραννάει το νου!!

Μοναστηράκι Φωκίδος, Σεπτέμβριος '16

ΤΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΠΑΛΙΑ ΓΕΙΤΟΝΙΑ

Της Σοφίας Μαρωνίδου-Θεσσαλονίκη

Θυμάμαι

Την όμορφη παλιά μας γειτονιά
όταν μικρά παιδιά είμασταν ακόμη.
Που ήταν τα σπίτια όλα χαμηλά
μικροί και χωματένιοι ήταν οι δρόμοι

Θυμάμαι

Καπνός να βγαίνει από τις καμινάδες
στο τζάκι όλοι τριγύρω απ' τη φωτιά
Μεγάλα παραμύθια οι γιαγιάδες
να λένε στα εγγόνια τους παλιά

Γυναίκες μέσα στην αυλήνα πλένουν
με το ραδιόφωνο ανοικτό για συντροφιά
Το σούρουπο στην πόρτα να
προσμένουν
τους άντρες που γυρνάνε
απ' τη δουλειά

Θυμάμαι

Τα βράδια στα νυχτέρια όλοι οι φίλοι
μ' αστεία να περνάνε τον καιρό
κι η Παναγιά μας μέσα απ' το καντήλι
να ευλογεί το κάθε σπιτικό

Τη μάνα να ζυμώνει και να πλέκει
να είναι η αγκαλιά της ανοικτή
και τον πατέρα ιστορίες να μας λέει
που έζησε στη μαύρηκατοχή

Θυμάμαι

Παιδιά να τρέχουν μέσα στα σοκάκια
να παίζουν μπάλα γκάζες και κρυφτό
με μπαλωμένα παντελόνια και σακάκια

και την ορμή της νιότης αρχηγό

Μέσ' το σχολειό στα ξύλινα θρανία
τον δάσκαλο που έβλεπε περιχαρής
να γράφουμε εμείς καλλιγραφία
με πένα και μελάνι εποχής

Θυμάμαι

Όταν ο έρωτας μας έκλεισε το μάτι
κι εμείς παιδιά αθώα τρυφερά
μπήκαμε στο κρυφό του μονοπάτι
και δώσαμε τα πρώτα μας φιλιά

Τον κόσμο που στη φτώχεια του σοφός
την περηφάνια μας κατάφερε να σώσει
Και ο Θεός φτωχός ήταν κι αυτός
μόνο αγάπη είχε να μας δώσει

Θυμάμαι

Εκείνα τη ζωή μου που ορίσαν
από τα χρόνια τα παλιά τα παιδικά μου.
Κι αυτούς που στην καρδιά μου ξεχωρίσαν
και θά' χουν πάντα θέση τα όνειρά μου

ΣΟΦΙΑ ΕΣΤΙ Η ΤΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

Της συναδέλφου Μαρίας Τυραδέλλη – Ρόδος

Οντόπτες οι λέξεις,
αυθύπαρκτες και ζωντανές θαρρώ
κι ας είναι έργα των ανθρώπων,
απ' τον αρχαίο τον καιρό.

Εκτόπισμα απέκτησαν οι λέξεις
και φάσμα ενεργειακό
απ' το μυαλό δραπέτευσαν,
καλπάζουνε και σύρουν το χορό.

Αυτόνομες κι απόλυτες οι λέξεις
ακροβατούνε στο κενό
του λόγου -τέχνη ύψιστη-
αποτελούνε υλικό.

Θαρρώ πως είν' ελεύθερες οι λέξεις,
κάποιες ανέμελες
και κάποιες λες, με ύφος παιδικό
Και άλλες, οι σπουδαιότερες,
με βάρος τόσον ειδικό (άνω τελεία)
στο μέτρο το ανθρώπινο
ορίζουν μέχρι και θεό.

Ρούχα γυμνών λεκτικών κενών,
ρήματα ενεργητικά,
πάθη ουσιαστικά,
έπη ρητορικά,
άρθρα, συνδετικά,
προθέσεις και καταληκτικά
επίθετα κοσμητικά.

Λέξεις λέξεις λέξεις
Σιωπή-ωδή-ψυχή-ζωή
μνήμη-λήθη-θάνατος
λέξεις κι αυτές,
σε σχήματα εκκωφαντικά,
λήμματα – λείμματα - λύματα
τα άρρητα που γίνονται ρητά.

Καλέσματα κελέσματα οι λέξεις,
κώδικες όρκοι
ή εσωτερικοί φραγμοί,
στον Λόγο τον Ανώτερο,
του υπάρχω,
προσφέρονται γήινη σπονδή.

Ανθρώπων Έργα;
ή μήπως,
Ποιήματα Θεού;

Ύστατη η έκκληση ηχεί,
κι οι λέξεις συμμορφώνονται ευθύς,
να προσφωνήσουν τρέχουνε,
διαθήκη λεκτική,
σοφών ευχή και προσευχή.

ΑΙΣΙΟΔΟΞΙΑ...

Του συνάδελφου Νίκου Ιωάννου Τσάγκα

«αγώνες για το ψωμί και το αλάτι,
έρωτες, πλήξη.»

Κ. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗ-ΕΜΒΑΤΗΡΙΟ
ΠΕΝΘΙΜΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΚΟΡΥΦΟ

Θα ρθει μια μέρα που θα φύγουμε
είναι αναπόφευκτο, η μοίρα το προστάζει,
ότι κολλήσουμε ή ότι κι αν σπάσουμε
δεν θα μας καίγεται καρφί, δεν θα μας νοιάζει:
αν κλαίμε, αν γελάμε, η βρύση μας που στάζει
αν μια γυναίκα την κερδίσουμε ή τη χάσουμε...

Θα ρθει μια μέρα που τα πουλιά θα πάψουνε
για μας γλυκά να κελαηδούνε, ο ήλιος θα σβησεί,
τότε το σώμα μας στη γης θε να το θάψουνε
για να σαπίσει αργά, έτσι να μαραθεί,
ο χάρος απ' την πολύ δουλειά θα βαρεθεί,
κι οι άνθρωποι κει πέρα,
τέλεια ανίκανοι για να μας βλάψουνε.

Θα ρθει μια μέρα που οι περιβόητοι οι αγώνες
για το ψωμί για το αλάτι,
θα φαίνονται γελοίοι μπρος στα έκκληκτα μάτια
μας, όλοι οι αιώνες σαν μια κηλίδα σκοτεινή,
αόριστη, πέρα-μακριά θα διαφαίνονται
η σκέψη κι η καρδιά μας να σιχαίνονται
όλα και όλους: άνθρωπους, απάνθρωπους,
απατεώνες...

Θα ρθει μια νύχτα που όλοι θα κοιμηθούμε
τον ύπνο τον βαθύ, τον αξημέρωτο,
την τέλεια λησμονιά, την ψυχία να βρούμε

απ' το βαρύ μεθύσι,
αφού το κρασί μας θαν' ανέρωτο,
απ' το μεθύσι του θανάτου το αξημέρωτο,
όλα θα τα ξεχάσουμε και πια να μην τ'
αναπολούμε...

Θα ρθει μια νύχτα που σαν τα βαριά
άρρωστα παιδάκια
όταν γέρνουν σιγά-σιγά να κοιμηθούνε,
η μάνα τους με παραμύθια,
με παρήγορα χαδάκια τα νανουρίζει,
κι αυτά δίχως να το καλοσκεφτούνε,
ενώ απ' τη μέσα κάμαρη μια μουσική α
λαφριά ακούνε πεθαίνουν ήσυχια,
σταυρώνοντας στο στήθος τα χεράκια...

ΠΙΚΡΕΣ ΑΠΟΛΑΥΣΕΙΣ

Ήταν Δευτέρα είκοσι οχτώ, ο μήνας ήταν Μάρτης,
που της καρδιάς μου έσπασε ο σιδερένιος φράχτης.

Ήταν Δευτέρα τέσσερις, του μήνα του Απρίλη,
που ένα γλυκό χαμόγελο, σου ξέφυγ' απ' τα χείλη,

βρήκε τον φράχτη ανοικτό κι απ' της καρδιάς τ' αμπέλι,
τρύγησε το καλύτερο και γέμισε βαρέλι.

Από εκείνο το κρασί, μεθύσαμε κι οι δύο,
μα πριν να το χορτάσουμε, είπαμε το αντίο.

Ήτανε νύχτα κι έφευγες, είκοσι εννιά τ' Απρίλη,
το' νοιωθες πως σε χαιρετούν, δυό πικραμένα χείλη !

25 Μαΐου 1983

ΑΙΩΝΙΑ ΑΓΑΠΗ

Τα μάτια μου σαν κλείνω, ο νους σπρωγμένος απ' την λαχτάρα της καρδιάς,
σε σένα τρέχει
και η μορφή σου, θεϊκή σαν ζωγραφιά αγγέλου, στο σκότος των κλειστών ματιών,
υπέρλαμπρο άστρο δείχνει και φως λατρείας μαγικής, καρδιά και νου γεμίζει

Περνούν μπροστά μου αστραπή χιλιάδες σκέψεις, εσύ και 'γώ,
με της καρδιάς τον κτύπο και της αγάπης τ' άστρο οδηγό,
σ' ερημική φωλιά να κατοικούμε, μακριά από βλέμματα θνητών,
κάτω απ' την σκέπη του Θεού του Έρωτα να ζούμε.

Κι αν η ζωή αυτή η πρόσκαιρη δεν φθάνει, για να χορτάσουμε το νέκταρ της αγάπης,
μαζί στην βάρκα του θανάτου είθε να μπούμε, την λίμνη Αχερουσία να διαβούμε.

Κι αν αφιλόξενα ο Άδης μας εκδιώξει και στέγη μες το σύμπαν δεν θα βρούμε,
αγκαλιασμένοι σαν αστέρια τ' ουρανού διωγμένα, αγάπης περιπλάνηση αιώνια να ζούμε.

Του συνάδελφου, Χρήστου Τσούλου

Το «Ράδιο κύκλος» του συνάδελφου Πέτρου Τσιφτισή

Από το 1970.. Ναι από τότε άρχισε η ενασχόλησή μου. Ήμουν μόλις 16 χρονών μαθητής. Που να ήξερα ότι αυτή η ασχολία θα με ακολουθούσε σε όλη τη ζωή μου. Είναι γεγονός ότι κάθε άνθρωπος χρειάζεται ένα «κλικ» για να ανακαλύψει πράγματα και ενδιαφέροντα, που ποτέ δεν φανταζόταν..

Αυτό έγινε και με μένα, στην νεαρή ηλικία που προανέφερα. Για πολλούς, ίσως δεν λέει τίποτα, δεν σου προσφέρει τίποτα. Έτσι μου έλεγαν οι γονείς μου.. Άσε που είναι παράνομο. Όμως εγώ εκεί. Επέμενα. Είχα αρχίσει να διαβάζω σχετικά άρθρα και βιβλία (Τεχνική Εκλογή κ.α.) και να κάνω παρέες με άλλους, μεγαλύτερους ηλικιακά φίλους, που σιγά-σιγά με έβαζαν στο «κόλπο».. Όχι, όχι, μην τρέχει το μυαλό του αναγνώστη αυτού του κειμένου σε κάτι επιλήψιμο ή βλαβερό. Μου άρεσε πολύ να

έχω δικό μου Ερασιτεχνικό ραδιοφωνικό σταθμό. Να επικοινωνώ με μουσική με όλους, γνωστούς και αγνώστους..

Αυτό ήταν το πάθος μου. Παράλληλα με το σχολείο και τις σπουδές μου αργότερα, αυτό που έκανε τη φαντασία μου να καλπάζει, ήταν αυτό. Οι μουσικές εκπομπές μου στο ραδιόφωνο. Οι γονείς μου, που είχαν καταλάβει το «πάθος» μου, μου επέτρεπαν να ασχολούμαι με αυτό, μόνο στις σχολικές διακοπές τα Χριστούγεννα, το Πάσχα και τα καλοκαίρια.. Δεν μπορεί κανείς να φανταστεί πόση ικανοποίηση ένοιωθα, όταν οι φίλοι μου, οι συμμαθητές μου, αλλά και άγνωστοι μου έλεγαν «σε άκουσα χθες»..

Κάποτε, πολύ μικρό παιδί, τις Κυριακές, πήγαινα με τον πατέρα μου βόλτα στο Ζάππειο.. Στο κτήριο του Ζαππείου, στην αριστερή πλευρά του, όπως το κοιτάζουμε από μπροστά, σε έναν ημιυπόγειο χώρο,

Ράδιο Κύκλος

στεγαζόταν ο ραδιοθάλαμος του ΕΙΡ. Εκεί πήγαινα, έμπαινα από την πόρτα και καθόμουν για ώρα πολύ και κοιτούσα εντυπωσιασμένος. Έβλεπα τον Δημήτρη Χόρν, πίσω από ένα χοντρό γυαλί, με κάτι σαν ακουστικά στο κεφάλι του, να μιλάει χειρονομώντας και καπνίζοντας. Έμμεσα εκεί αποσβολωμένος για ώρες. Μέχρι που έφευγα με τον πατέρα μου. Κάποια Κυριακή, και ενώ παρακολουθούσα τον Χόρν να μιλάει, εκείνος με πρόσεξε, κατάλαβε ίσως την εντύπωση που μου έκανε η όλη εικόνα αυτών που έβλεπα και όταν τελείωσε την εκπομπή του, βγαίνοντας, έσκυψε και μου είπε: «Αν ποτέ βρεθείς πίσω από αυτό το γυαλί, να σέβεσαι αυτούς που είναι απ' έξω από αυτό». Τα λόγια αυτά και η φωνή του, είναι ακόμη χαραγμένα στη μνήμη μου.. Σαν να ήταν χτες.

Στα παιδικά μου όνειρα, ήταν και αυτό. Να μπορώ να επικοινωνώ με τους ανθρώπους μέσω του ραδιοφώνου. Δεν ήξερα όμως τον τρόπο. Και εκεί προς τη μέση της εφηβείας άρχισα να συνειδητοποιώ πως θα μπορούσα να κάνω το όνειρό μου πραγματικότητα. Το ονόμασα «χόμπι» και άρχισα να διαβάζω οτιδήποτε σχετικό. Όπου εκεί στην αρχή του 1970, το παλιό RCA ραδιόφωνο με λυχνίες του σπιτιού, ξαφνικά «χάλασε». Δεν έπαιζε. Η επέμβασή μου ήταν να του βγάλω κρυφά τη λάμπα της φώρασης (εξάρτημα) και έτσι το παλιό ραδιόφωνο, ήρθε στην κατοχή μου. Ξηλώθηκαν τα πάντα από μέσα. Έμεινε μόνο το σασί του με τις τρύπες από τις λυχνίες του.. Και άρχισε η κατασκευή του ονείρου μου με την βοήθεια φίλων και γνωστών που επιστρατεύτηκαν να βοηθήσουν.. Βέβαια είχαν τον λόγο τους..

Στις εξετάσεις της Α΄ Λυκείου (τότε Δ΄ τάξης του Γυμνασίου), είχαν εγκαταστήσει τον σταθμό μου

που μπορούσε ήδη να εκπέμπει, σε διαμέρισμα απέναντι από το Η΄ Γυμνάσιο Αρρένων στην οδό Νικοπόλεως στην Πλ. Κολιάτσου, και μετέδιδαν τις απαντήσεις και τις λύσεις των ασκήσεων στις προαγωγικές εξετάσεις. Ορισμένοι «αδύνατοι» μαθητές που ήταν στο «κόλπο», είχαν δεμένο με επίδεσμο το χέρι, ή φορούσαν μακρυμάνικα μπλουζάκια καλοκαιριάτικα, και ένα ακουστικάκι ξεφύτρωνε στην παλάμη τους.. και ενώ δεν έγραφαν στην αρχή σχεδόν τίποτε, έξαφνα άρχιζαν να γράφουν με τρελή ταχύτητα ακούγοντας τις λύσεις και τις απαντήσεις από το ραδιόφωνο.. Το τέχνασμα αυτό, διαδόθηκε και από την επόμενη σχολική χρονιά, το έκαναν πολλοί αυτό το κόλπο με αποτέλεσμα να ακούει Αρχαία, Ιστορία, Μαθηματικά και όλα σχεδόν τα μαθήματα των εξετάσεων, μέχρι που τους «μάζεψαν» και τελείωσαν τα ηλεκτρονικά σκονάκια, αν τελείωσαν.

Εγώ όμως εκεί.. Ακάθεκτος με καθημερινές μουσικές εκπομπές με το όνομα Peter FGM στις διακοπές των σχολείων.. Το βράδυ, συντονιζόμουν στα βραχεία και συνομιλούσα με άλλους ερασιτέχνες από όλη την Ελλάδα. Κάποιο βράδυ, συνομίλησα με έναν ερασιτέχνη από την Πάφο. Ήταν ο μοναδικός ερασιτεχνικός σταθμός της πόλης τότε εκεί. Αργότερα, έμαθα ότι ήταν ο ερασιτεχνικός σταθμός που μίλησε ο Μακάριος μετά την ανατροπή του. «Κυπριακέ λαέ, γνώριμη είναι η φωνή που ακούεις. Είμαι ο Μακάριος».. Το θεώρησα τιμή μου που είχα συνομιλήσει με τον σταθμό αυτόν.

7 Ιουλίου 1974. Ήρθε η σειρά μου. Με εντόπισαν από τον Πειραιά, όπως μου είπαν και με «μάζεψαν». Μου τα πήραν όλα, μηχανήματα, πικ-απ, δίσκους και με πήγανε και «μέσα». Η περιπέτειά μου

όμως δεν κράτησε πολύ γιατί άλλαξαν τα πράγματα στις 24 Ιουλίου και γλύτωσα το στρατοδικείο.. Δεν άντεχα όμως να μην έχω τον σταθμό μου. Έτσι, με οικονομίες πολλές, τον ξαναέφτιαξα. Μπορούσα να εκπέμπω πάλι..μέχρι που μετά από διαγωνισμό προσλήφθηκα το 1976 στην Ιονική Τράπεζα ενώ ταυτόχρονα, σπούδαζα..

Η δραστηριότητά μου αυτή όμως μου έλειπε. Μου έλειπε πολύ.. Όταν τέλειωσα το στρατιωτικό, άρχισα να κάνω εκπομπές από τα ραδιόφωνα της ελεύθερης πλέον ραδιοφωνίας.. Όμως δεν ήταν το ίδιο όπως παλιά. Δεν ήταν ο δικός μου ο σταθμός. Νόμιζα ότι ήμουν δεμένος στη σκέψη και στην ψυχή.. Σταμάτησα να κάνω εκπομπές, όταν επαγγελματικά με πήραν στην Επιθεώρηση της Τραπεζής. Τέσσερα χρόνια να γυρίζω στα καταστήματα της επαρχίας κυρίως, αλλά τις ελεύθερες ώρες μου, έψαχνα τοποθεσίες κατάλληλες για να απλώσω την κεραία μου. Η φαντασία μου και το μυαλό μου, ήταν εκεί.. Μέχρι το 1997. Διευθυντής τότε στο κατάστημα της Ερμούπολης, άρχισα πάλι να σκέπτομαι να εγκαταστήσω εκεί των πρώτο μου ερασιτεχνικό σταθμό στα FM πλέον και με το όνομα «Δυτικές Κυκλάδες». Έτσι και έγινε. Στο βουνό της νότιας Σύρου, στα Χρούσσα, έστησα την πρώτη μου κεραία για τα FM. Δίπλα ακριβώς στον ιστό, έστησα το τροχόσπιτό μου και μέσα εκεί, έφτιαξα το studio του σταθμού. Τα βράδια, μέσα στην ερημιά, έχοντας πανοραμική θέα σε όλες τις Κυκλάδες, ήταν το βασιλείο μου.. Καθημερινές εκπομπές που ακούγονταν μέχρι την Σαντορίνη, τη Χίο την Εύβοια και την ανατολική Αττική.. Έντεχνη ελληνική, ξένη, και κλασσική μουσική, Πραγματοποιούσα για δεύτερη φορά το όνειρό μου.. Το είχα εμπλουτίσει με πολύ καλή ποιότητα ήχου και stereo..

Τον Αύγουστο του 2001, η Άλφα Τράπεζα με μετέθεσε στην Ορεστιάδα.. Το πρώτο πράγμα που μετρούσε για μένα, ήταν η ανεύρεση σπιτιού, σε ψηλό σημείο της πόλης και μοναχικό, για να σκώσω τις κεραίες μου.. Και τα κατάφερα.. Εξέπεμπα και πάλι

ως «Radio Kyklos» πλέον.. και δεν σταμάτησα πλέον ποτέ μέχρι και σήμερα..

Οι περιπέτειές μου στην Άλφα Τράπεζα πλέον από το 2001, συνεχίστηκαν με μεταθέσεις, από Ορεστιάδα, στην Αμαλιάδα, από την Αμαλιάδα στου Γαργαλιάνους, από τους Γαργαλιάνους στην Αριδαία, από την Αριδαία, για λίγο στην Αθήνα και τέλος στο Μέτσοβο.. Με ακολουθούσε πάντοτε η αγάπη για τη δουλειά μου και το ερασιτεχνικό ραδιόφωνο.. Οι εκπομπές μου ακούγονταν όπου και αν πήγα. Με ακολουθούσαν σαν τη σκιά μου, προσθέτοντας χρώματα στους δύσκολους χειμώνες που ακολούθησαν την επαγγελματική μου πορεία.. Μέχρι που το 2014, συνταξιοδοτήθηκα. Γύρισα στην Αθήνα. Όμως όχι, δεν εγκατέλειψα ποτέ αυτό που αγάπησα από μικρό παιδί και τώρα εξακολουθεί να μου γεμίζει με ομορφιά και χρώματα τον ελεύθερο χρόνο μου.

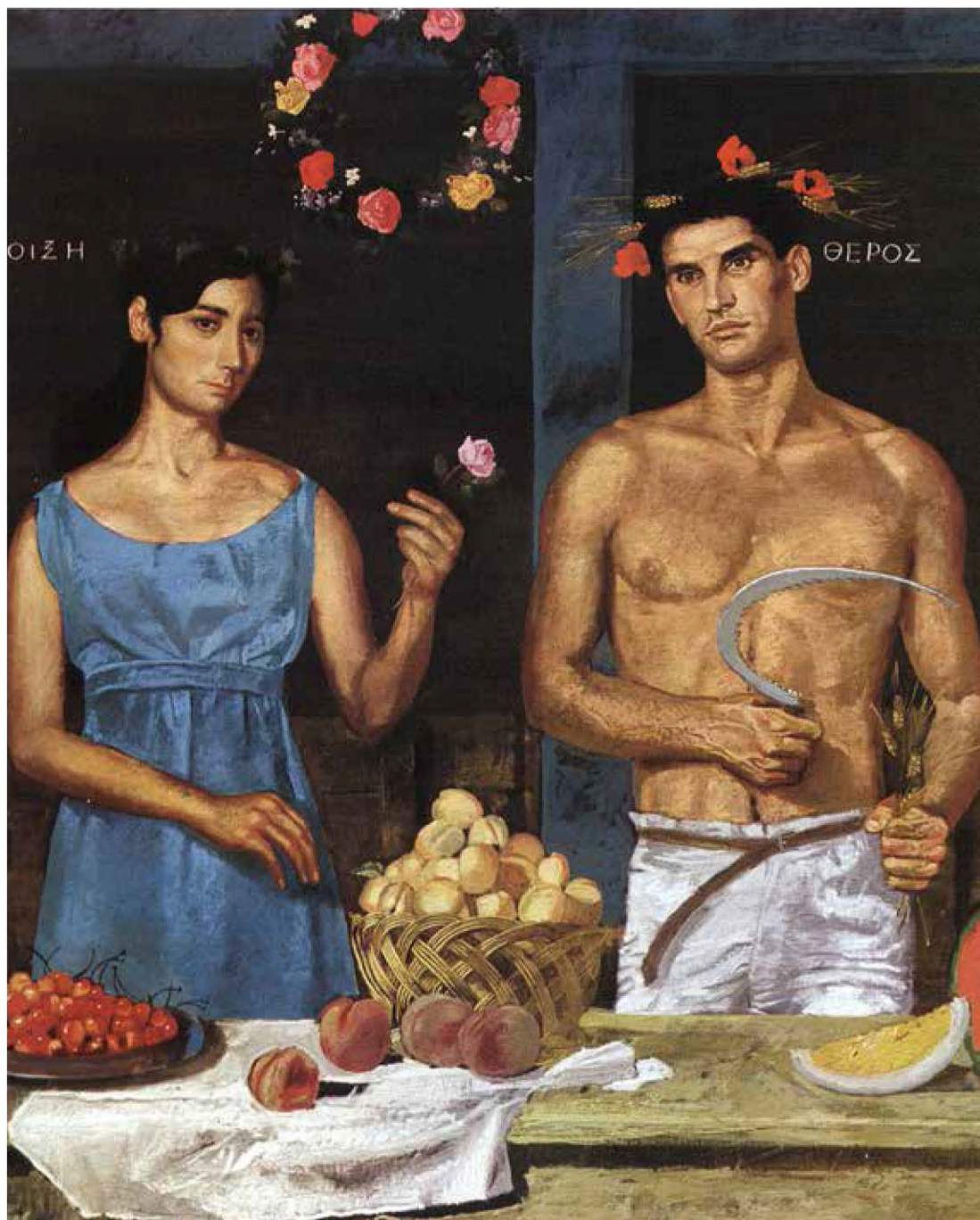
Οι εκπομπές μου ακούγονται από το 2004 μέχρι σήμερα εκτός από το ραδιόφωνο και από το διαδίκτυο αφού έχω δική μου ιστοσελίδα με πολύ καλή ποιότητα ήχου και 24ωρη μετάδοση μουσικής. Ακούγονται τραγούδια ποπ ή κλασσική μουσική σε σύνδεση με δορυφορικά ποιστικά μουσικά κανάλια (radio swiss pop και Radio Swiss Classic) και μερικά βράδια της εβδομάδος, από τις 10.00 μμ και μετά, μέχρι τη 01.00 πμ, κάθομαι μπροστά στην κονσόλα του ήχου και διαλέγω ελληνική έντεχνη μουσική, με λίγα λόγια και πολύ συναίσθημα. Μερικές βραδιές, ακούγονται θεματικές εκπομπές με μουσικές και τραγούδια παλιών δεκαετιών.. Ανακοινώνω τις εκπομπές μου μέσω του facebook στην σελίδα του σταθμού (Ράδιο κύκλος) αλλά και στην προσωπική μου σελίδα στο Facebook (Πέτρος Τσιφτσής).

Για όσους από τους αναγνώστες αυτού του κειμένου, που φαντάζομαι να μην ήταν κουραστικό επιθυμούν να ακούν τον σταθμό μου, πληκτρολογήστε την ακόλουθη διεύθυνση: www.radiokyklos.gr Δεν ξέχασα ποτέ τις λέξεις που μου είπε ο Δημήτρης Χορν: Αν ποτέ βρεθείς πίσω από αυτό το γυαλί, να σέβεσαι αυτούς που είναι απ' έξω.

***Από τις ομορφιές του τόπου μου, Μοναστηράκι Φωκίδος
Του συναδέλφου Δημήτρη Γ. Κωσταρά***

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ-ΟΠΙΣΘΟΦΥΛΛΟΥ
«ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ-ΧΕΙΜΩΝΑΣ-ΑΝΟΙΞΗ - ΘΕΡΟΣ»

Ο πίνακας ζωγραφικής «Τέσσερις εποχές» του Γιάννη Τσαρούχη, κόσμησε το ημερολόγιο της ΙΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΛΑΪΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ του έτους 1974, την έκδοση του οποίου επιμελήθηκε ο ίδιος καταξιωμένος ζωγράφος